

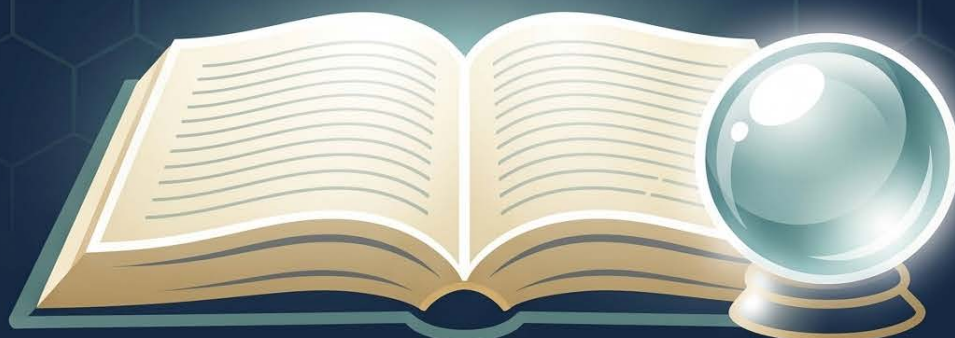

مسائل مستحدثه

احکام و استفتائات مستحدثه بر اساس فتاوی
حضرت آیت الله العظمی شهید سید علی خامنه‌ای (رضوان الله علیه)

مرتب بر اساس ابواب فقهی

۵۹۷ مسئله در ۲۲ باب

گردآوری و تنظیم: ربات استفتائات سید علی خامنه‌ای (رض)

فهرست

1	فهرست
3	تقلید و اجتهاد
4	طهارت
18	نماز
61	روزه و اعتکاف
78	خمس
90	زکات، صدقات و زکات فطره
93	حج، عمره و زیارت
97	جهاد، دفاع و امنیت ملی
98	امر به معروف و نهی از منکر
99	مکاسب محرمه
101	تجارت، خرید و فروش و معاملات مالی (بانک‌ها/وام‌ها/بورس/ارزها)
124	خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها، ذبح و شکار
127	نکاح، ازدواج و روابط خانوادگی
131	طلاق و عدّه
133	فرزندان، حضانت، شیردهی و نفقه
136	ارث، وصیت، وقف و هبه
144	سوگندها، نذرها، عهد و کفّارات

150 احكام پزشکی و درمانی
153 مسائل مستحدثه و فضای دیجیتال و فناوری
157 پوشش، زینت و آرایش
159 حقوق عمومی، شغلی و اداری
164 احكام متفرقه

تقلید و اجتهاد

۱. سن بلوغ دختران

کسی طبق فتوای مجتهدی عمل نموده که سن بلوغ دختر را سیزده سال می دانسته و اکنون از مجتهدی تقلید می کند که سن تکلیف دختر را نه سال قائل است؛ حکم نماز و روزه های قبلی که با استناد به فتوای مجتهد سابق خوانده چیست؟
جواب: باید آنها را قضا کند.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۳ هـ.ش)¹

۲. اختلاف در فتوا

کسی طبق فتوای مجتهدی عمل نموده که سن بلوغ دختر را ۱۳ سال می دانسته است و حال از مجتهدی تقلید می کند که سن تکلیف دختر را ۹ سال قائل است؛ حکم نماز و روزه های قبلی که با استناد به فتوای مجتهد سابق خوانده چیست؟
جواب: باید آنها را قضا کند.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۵ هـ.ش)²

¹ <https://www.leader.ir/fa/content/26988>

² <https://www.leader.ir/fa/content/28644>

طهارت

۱. شستن به روش بخارشوی

آیا شستن به روش بخارشوی نجاست را از بین می برد؟

جواب: برای تطهیر چیز نجس باید پس از برطرف کردن عین نجاست، دوبار با آب قلیل یا یک بار با آب کر شسته شود و بخارشویی، نجاست را تطهیر نمی کند.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۳۹۹ هـ.ش)³

۲. مسح سر بر موی آغشته به روغن

آیا ژل و یا روغن مو مانع مسح سر در وضو است؟

جواب: اگر جرم و چربی داشته باشد که مانع رسیدن آب به محل مسح باشد، وضو با آن صحیح نیست و باید برطرف نماید و تشخیص آن به عهده مکلف است.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۳۹۹ هـ.ش)⁴

۳. شک در وضو پس از نماز

اگر کسی بعد از نماز شک کند که وضو گرفته یا نه، وظیفه او چیست؟

جواب: نماز خوانده شده صحیح است ولی باید برای نماز های بعدی وضو بگیرد.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۳۹۹ هـ.ش)⁵

۴. شک در وضو پس از نماز

اگر کسی بعد از نماز شک کند که وضو گرفته یا نه، وظیفه او چیست؟

جواب: نماز خوانده شده صحیح است ولی باید برای نماز های بعدی وضو بگیرد.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۳۹۹ هـ.ش)⁶

۵. وضو و غسل جبیره

من کارم به گونه ای است که با چسب سر و کار دارم، اکثر اوقات دست و پاهام چسبی میشود و برطرف کردن آن مشکل است؛ برای وضو و غسل چه وظیفه ای دارم؟

³ <https://www.leader.ir/fa/content/24700>

⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/24784>

⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/24784>

⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/24784>

جواب: در هر حال اگر برطرف کردن آن ممکن باشد، باید مانع را برطرف کنید و اگر وقت برای برطرف کردن آن کافی نباشد و موجب قضا شدن نماز باشد، وظیفه تیمم است، اما اگر رفع مانع ممکن نباشد، باید هنگام وضو یا غسل، با دست تر روی آن را مسح کنید.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۰ ه.ش)⁷

۶. باقی ماندن رنگ نجاست بعد از تطهیر

زمانی که لباسهای خونی را می شوئیم، بعد از آب کشی جای لکه های خون دیده میشود، حکم آن چیست؟
جواب: اگر جرم و جسم خون از بین رفته و فقط رنگ آن باقی مانده باشد، پاک است.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۰ ه.ش)⁸

۷. باقی ماندن رنگ نجاست بعد از تطهیر

زمانی که لباسهای خونی را می شوئیم، بعد از آب کشی جای لکه های خون دیده میشود، حکم آن چیست؟
جواب: اگر جرم و جسم خون از بین رفته و فقط رنگ آن باقی مانده باشد، پاک است.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۰ ه.ش)⁹

۸. شستن اعضای وضو با رطوبت دست

اگر در وضو، تنها دست را تر کنیم و به صورت و دستها بکشیم (بدون ریختن آب)، کفایت می کند؟
جواب: اگر رطوبت دست به اندازه ای باشد که شستن صدق کند، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۰ ه.ش)¹⁰

۹. خواندن قرآن و ادعیه در زمان عادت ماهانه

آیا خواندن قرآن و ادعیه در طول عادت ماهانه اشکال دارد؟

جواب: در ایام عادت ماهانه خواندن چهار آیه ای که سجده واجب دارند، حرام است، اما خواندن سایر آیات قرآن اشکال ندارد، هر چند مکروه است، ولی خواندن ادعیه اشکال ندارد. (سجده های واجب در سوره (سجده) آیه نوزدهم، سوره (فصلت) آیه سی و هفتم، و سوره (نجم) آیه شصت و دوم، و سوره (علق) آیه نوزدهم می باشد.)

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۰ ه.ش)¹¹

⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/24898>

⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/24925>

⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/24998>

¹⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/25074>

¹¹ <https://www.leader.ir/fa/content/25107>

۱۰. نماز خواندن با غسل باطل

غسل جنابت به عهده من بود و بعد از انجام غسل و نماز متوجه اندک چسبگی شدم که از پانسمان شب قبل روی دستم باقی مانده بود، آیا لازم است غسل و نماز خوانده شده اعاده شود؟

جواب: غسل و نماز باید اعاده شود، اگر مانع سمت چپ بدن بوده است، کافی است پس از برطرف کردن مانع فقط همان قسمت را به نیت غسل بشوئید و اگر سمت راست بوده است، پس از رفع مانع و شستن آن به نیت غسل، بنا بر احتیاط واجب تمام سمت چپ بدن مجدداً به نیت غسل شسته شود.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۰ ه.ش)¹²

۱۱. نماز افراد مسنوس

کسی که بیمار است و نمی تواند از خروج ادرار جلوگیری کند برای طهارت و وضو و نماز چه وظیفه ای دارد؟

جواب: اگر می داند که از اول وقت نماز تا آخر آن، به مقدار وضو گرفتن و نماز خواندن با وضو، مهلت پیدا می کند، باید نماز را در همان وقت بخواند، در غیر این صورت، اگر در بین نماز چند دفعه بول از او خارج می شود می تواند با هر وضویی یک نماز بخواند یعنی برای هر نماز به یک وضو اکتفا کند، هر چند وضوی او در بین نماز باطل شود، اما اگر به صورت متصل، بول از او خارج می شود به صورتی که اگر بخواد برای هر بار خارج شدن، وضو بگیرد به حرج می افتد، می تواند با یک وضو، نمازهای متعدد بخواند، به شرط آن که بین دو نماز، بول از او خارج نشود.

چنین شخصی باید در حال نماز، به هر وسیله ای، از سرایت نجاست به لباس و بدن، جلوگیری کند و احتیاط واجب آن است که پیش از هر نماز مخرج ادرار را که نجس شده است، - اگر حرجی نباشد - تطهیر کند.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۰ ه.ش)¹³

۱۲. عارض شدن حدث هنگام غسل

اگر هنگام غسل کردن، کاری که صرفاً وضو را باطل می کند (حدث اصغر) پیش آید، آیا غسل هم باطل می شود؟

جواب: غسل باطل نمی شود، اما برای نماز باید وضو بگیرد.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۰ ه.ش)¹⁴

¹² <https://www.leader.ir/fa/content/25107>

¹³ <https://www.leader.ir/fa/content/25107>

¹⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/25107>

۱۳. شیوه غسل کردن هنگام نجس بودن بدن

اگر هنگام غسل قسمتی از بدن نجس باشد، آیا می‌توان با یک بار شستن هم بدن را پاک کرد و هم غسل انجام داد؟

جواب: پیش از آغاز غسل ارتماسی، باید تمام بدن پاک باشد اما در غسل ترتیبی، هر قسمت از بدن که نجس شده اگر پیش از غسل همان قسمت، شسته شود کفایت می‌کند.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۰ هـ.ش)¹⁵

۱۴. مشاهده مانع پس از وضو یا غسل

اگر بعد از وضو و یا غسل، مانعی در اعضای وضو و یا غسل دیده شود، چه وظیفه ای داریم؟
جواب: اگر ندانید مانع موقع غسل یا وضو وجود داشته یا بعد از وضو یا غسل ایجاد شده است، غسل و وضو و نماز صحیح است.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۰ هـ.ش)¹⁶

۱۵. باز و بسته کردن آب در بین وضو

اگر در بین کارهای وضو (برای جلوگیری از اسراف)، شیر آب را ببندیم، اشکالی در صحت وضو ایجاد می‌کند؟

جواب: باز و بسته نمودن شیر آب در بین وضو اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۰ هـ.ش)¹⁷

۱۶. مواردی که پاک بودن بدن یا لباس نمازگزار لازم نیست

اول: خون زخم، جراحت و دمل

اگر در بدن یا لباس نمازگزار، خون زخم، جراحت یا دمل باشد، چنانچه آب کشیدن بدن یا لباس یا عوض کردن لباس برای بیشتر مردم یا برای شخص او سخت و مستلزم حرج و مشقت است، تا وقتی که زخم، جراحت یا دمل خوب نشده است، می‌تواند با آن خون نماز بخواند؛ همچنین چرکی که با خون بیرون می‌آید یا دوایی که روی زخم می‌گذارند و نجس می‌شود، همین حکم را دارد.

دوم: خون کمتر از یک بند انگشت اشاره

اگر بدن یا لباس نمازگزار به خون آلوده باشد، در صورتی که مقدار آن کمتر از یک بند انگشت اشاره باشد، نماز با آن اشکال ندارد، ولی اگر به اندازه بند انگشت اشاره یا بیشتر از آن باشد نماز با آن اشکال دارد.

¹⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/25213>

¹⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/25213>

¹⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/25213>

سوم: متنجس بودن لباس‌های کوچک

اگر لباس‌های کوچک نمازگزار، مانند جوراب، دستکش و عرقچین که با آنها نمی‌توان عورت را پوشاند و نیز انگشتر، دستبند و مانند آن، با نجاستی تماس پیدا کند و نجس شود، نماز با آن صحیح است.

چهارم: اضطرار به پوشیدن لباس نجس

کسی که به‌خاطر سرما یا نداشتن آب و مانند آن ناچار شود که با بدن یا لباس نجس نماز بخواند، نمازش صحیح است.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۰ هـ.ش)¹⁸

۱۷. نماز خواندن بر روی فرش نجس

آیا نماز خواندن بر روی فرش نجس صحیح است؟

جواب: محل سجده نمازگزار باید پاک باشد ولی اگر مکان نمازگزار به غیر از جایی که پیشانی را بر آن می‌گذارد، نجس باشد، چنانچه نجاست آن به بدن یا لباس سرایت نکند، اشکال ندارد و نماز صحیح است.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۰ هـ.ش)¹⁹

۱۸. وضو و غسل با وجود ناخن بلند

آیا بلند بودن ناخن مانع رسیدن آب به زیر ناخن و در نتیجه باعث باطل شدن وضو می‌شود؟

جواب: صرف بلند بودن ناخن، مانعی برای وضو محسوب نمی‌شود و موجب بطلان آن نیست؛ اما اگر زیر آن مقدار از ناخن که از حد معمول بلندتر است، مانعی باشد باید برطرف شود.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۰ هـ.ش)²⁰

۱۹. استمرار عذر پس از تیمم بدل از غسل

کسی که وظیفه اش تیمم بدل از غسل است و تا مدتی آب برای او ضرر دارد، آیا برای هر نماز واجب باید تیمم کند یا یک مرتبه تیمم برای آن مدت، کافی است؟

جواب: کسی که وظیفه اش تیمم است، تا زمانی که عذر مجوز تیمم (در فرض ضرر) برطرف نشده است و حدیثی مانند بول، خواب و... از او سر نزده است، همان تیمم، کافی است؛ ولی اگر حدث اصغر از او سر زد، بنا بر احتیاط واجب (برای اعمال مشروط به طهارت) باید مجدداً بدل از غسل، تیمم کند و وضو هم بگیرد و اگر از گرفتن وضو هم معذور باشد، تیمم دیگری نیز بدل از وضو انجام دهد.

¹⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/25213>

¹⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/25343>

²⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/25410>

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۰ هـ.ش)²¹

۲۰. وضو با آب مخصوص آشامیدن

روی بعضی از آب خوری ها نوشته شده است: آب برای آشامیدن است و این جا وضو نگیرید؛ من یک بطری آب برای استفاده در منزل برداشتم اما غیر از خوردن با آن آب وضو هم گرفتم، حکم وضو با چنین آبی چیست؟

جواب: وضو با این آب صحیح نیست، ولی وضوهای گذشته، اگر از روی جهل و با قصد قربت انجام گرفته، صحیح است.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۱ هـ.ش)²²

۲۱. غسل با وجود موی مصنوعی

آیا غسل و وضوی کسی که جلوی سرش موی مصنوعی گذاشته است، اشکال دارد؟

جواب: اگر موی مصنوعی به صورت کلاه گیس باشد، باید برای غسل و وضو برداشته شود؛ ولی اگر مو بر پوست سر کاشته شده و مانع رسیدن آب به پوست سر باشد و برداشتن آن ممکن نباشد (یا مستلزم ضرر یا مشقت غیر قابل تحمل باشد)، باید غسل و وضوی جبره ای انجام شده و بنا بر احتیاط، تیمم نیز انجام شود.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۱ هـ.ش)²³

۲۲. اطلاع دادن به صاحبخانه درباره نجاست خوراک و چیزهای دیگر

اگر کسی مانند میهمان یا مستأجر، وسایل خانه را نجس کند یا متوجه نجاست آن شود، آیا لازم است به صاحبخانه اطلاع دهد؟

جواب: اگر چیزی که توسط او نجس شده از وسایلی است که در خوردن و آشامیدن استفاده می شود، باید اطلاع دهد و نیز اگر از وسایلی است که عدم اطلاع، موجب اخلال در مثل وضو و غسل می گردد، بنا بر احتیاط واجب اطلاع دادن لازم است اما در غیر این موارد، اطلاع دادن لزومی ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۱ هـ.ش)²⁴

۲۳. دیدن مانع وضو پس از نماز

اگر شخصی پیش از وضو، دست خود را بررسی کند که مانعی نباشد ولی پس از نماز متوجه یک مانع شود، حکم چیست؟

²¹ <https://www.leader.ir/fa/content/25410>

²² <https://www.leader.ir/fa/content/25666>

²³ <https://www.leader.ir/fa/content/25801>

²⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/25891>

جواب: اگر اطمینان دارد که مانع، هنگام وضو بوده است، وضو و نماز صحیح نیست؛ در غیر این صورت وضو و نماز اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۱ هـ.ش)²⁵

۲۴. شیوه وضو گرفتن با وجود زخم در اعضای وضو

اگر در اعضای وضو زخم یا شکستگی است و روی آن باز است، چگونه باید وضو گرفت؟

جواب: در صورتی که زخم، نجس باشد باید آن را قبل از وضو آب بکشد و اگر آب برای آن ضرر نداشته باشد هنگام وضو به طور معمول بشوید اما اگر شستن برای آن مضر است، هنگام وضو باید اطراف آن را بشوید و احتیاط آن است که اگر کشیدن دست تر بر آن ضرر ندارد، دست تر روی آن بکشد و چنانچه روی آن نجس است پارچه پاک روی آن بگذارد و روی پارچه دست تر بکشد. البته اگر محل مسح زخم است و نمی‌تواند روی آن دست تر بکشد، باید به جای وضو، تیمم کند؛ ولی اگر بتواند پارچه ای روی زخم قرار دهد و روی آن دست بکشد، احتیاط آن است که علاوه بر تیمم، وضو نیز با چنین مسحی بگیرد.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۱ هـ.ش)²⁶

۲۵. وضو و غسل جبیره احتیاطی

با رنگ و چسب کار می‌کنم و کار کردن با دستکش هم ممکن نیست؛ همیشه برای وضو و غسل تا آنجایی که بتوانم، مانع را برطرف می‌کنم ولی گاهی بعد از نماز، وضو و یا غسل، مانعی می‌بینم که موقع برطرف کردن متوجه نشده بودم آیا می‌توانم برای وضو و غسل، نیت ما فی الذمه کنم که اگر مانعی بود و من نتوانستم متوجه بشوم، وضو یا غسل جبیره ای به حساب آید؟

جواب: اگر از مواردی باشد که وضوی جبیره مجاز است، می‌توانید هنگام شستن عضو، جاهایی را که احتمال می‌دهید مانع وجود دارد، علاوه بر شستن، به نیت وضو دست تر هم بکشید.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۱ هـ.ش)²⁷

۲۶. غسل مس میت و دیه سقط جنین

به دلیل مشکل ژنتیکی، جنین دچار کم آبی و بی حرکتی شده و مادر، علی‌رغم تلاش و هزینه برای حفظ جنین مجبور به سقط آن توسط پزشک متخصص شده است؛ آیا در این صورت

۱- غسل مس میت بر عهده مادر می‌باشد؟

۲- پدر و مادر، دیه یا تکلیف دیگری بر عهده دارند؟

جواب:

²⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/26104>

²⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/26167>

²⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/26167>

۱) اگر جنین حداقل چهار ماه داشته و مرده سقط شده است، غسل مس میت لازم است اما اگر پس از سقط فوت کرده، غسل مس میت لازم نیست.

۲) اگر جنین روح داشته است، بنا بر احتیاط واجب دیه دارد و دیه آن بر عهده کسی است که عمل سقط را انجام داده است و اگر جنین، مرده سقط شده است، دیه ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ دی ۱۴۰۱ هـ.ش)²⁸

۲۷. بالا بردن ابرو

بالا بردن ابرو (لیفت ابرو) چه حکمی دارد؟ آیا مانع وضو و غسل است؟

جواب: اگر از موادی استفاده شود که مانع رسیدن آب به پوست یا موی ابرو گردد، وضو و غسل با آن صحیح نیست و باید موقع وضو و غسل برداشته شود و چنانچه برداشتن آن تا پایان وقت نماز، ممکن نباشد یا مشقت غیر قابل تحمل داشته باشد، باید علاوه بر وضو یا غسل جیره ای، تیمم انجام شود و بعد از برطرف شدن مانع، بنا بر احتیاط واجب قضای نمازها را نیز بخواند.

(استفتاء جدید بتاريخ دی ۱۴۰۱ هـ.ش)²⁹

۲۸. خشک بودن محل مسح

آیا خشک کردن قطرات روی پا برای مسح لازم است؟

جواب: قطرات آب باید خشک شود یا در قسمتی از پا مسح شود که قطره آب وجود ندارد؛ البته اگر رطوبت دست بر رطوبت روی پا غلبه داشته باشد، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ دی ۱۴۰۱ هـ.ش)³⁰

۲۹. دیدن مانع در بدن بعد از غسل

اگر مانعی در بدن ببینیم و احتمال دهیم که پس از غسل به وجود آمده، آیا غسل صحیح است؟ اگر با این غسل، روزه گرفته یا نماز خوانده باشیم، چه حکمی دارد؟

جواب: غسل، روزه و نماز مذکور، صحیح است.

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۲ هـ.ش)³¹

۳۰. حکم نماز پس از انجام حجامت

با توجه به اینکه بعد از انجام حجامت، خون های محل زخم را نمی توان به طور کامل پاک کرد و لکه هایی از خون روی محل باقی می ماند، آیا با وجود این لکه ها، نماز صحیح است؟

²⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/26169>

²⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/26169>

³⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/26169>

³¹ <https://www.leader.ir/fa/content/26561>

جواب: تا زمانی که شستن و تطهیر محل حجامت، ضرر یا مشقت داشته باشد، نماز خواندن به همان صورت اشکال ندارد؛ اما اگر اطراف محل حجامت یا لباس، نجس شده است، باید تطهیر شود.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۲ هـ.ش)³²

۳۱. شیوه تطهیر با آب قلیل

چگونه با آب قلیل، چیزی که نجس شده را آب بکشیم؟

جواب: ابتدا عین نجس را از محل برطرف کنید سپس آب قلیل را به گونه ای که آب از آن جدا شود، روی آن بریزید و چنانچه آب از آن جدا نمی‌شود، می‌توانید آب را با پارچه یا مانند آن بردارید و در صورت دوم بنابر احتیاط دوباره آب بریزید و آن را بردارید؛ البته اگر محل نجس مانند فرش و لباس است که آب را به خود می‌گیرد، باید آن را فشار یا تکان دهید که آب داخل آن، خارج گردد. اما اگر چیزی با ادرار نجس شده باشد باید تطهیر با آب قلیل را به روشی که گذشت یک بار دیگر تکرار کنید. پس از انجام این مراحل، محل پاک می‌شود؛ البته آب قلیلی که برای تطهیر از محل نجس جدا می‌شود (غُساله تطهیر با آب قلیل) نجس است لذا باید پارچه استفاده شده برای جمع آوری آب تطهیر شود یا از پارچه دیگر استفاده شود.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۲ هـ.ش)³³

۳۲. روش تطهیر کف خانه و مانند آن

اگر کف خانه با خون، نجس شده و جایی برای خارج شدن آب وجود نداشته باشد، برای تطهیر چگونه عمل کنیم؟

جواب: پس از برطرف کردن عین نجاست، به یکی از دو روش زیر می‌توان آنجا را تطهیر نمود:

۱: آب کر (لوله کشی) به جای نجس وصل شود و همه آن محل را فرا بگیرد.

۲: آب قلیل بر محل نجس شده، ریخته شود سپس با دستمال و مانند آن برداشته شود و بنا بر احتیاط واجب یک بار دیگر بر محلی که آب جمع شده بود مجدداً آب ریخته شده و با دستمال و مانند آن برداشته شود. (اگر برای دفعه دوم از دستمال قبلی استفاده شود باید ابتدا تطهیر گردد).

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۲ هـ.ش)³⁴

۳۳. خشک شدن کف دست برای مسح در وضو

اگر رطوبت کف دست، خشک شود باید از ریش یا ابرو برای مسح استفاده شود حال اگر ریش و ابروی وجود نداشته نباشد (مانند زنی که ابروهایش ریخته) وظیفه مکلف چیست؟

جواب: در این صورت از رطوبت بقیه اعضای وضو استفاده کند.

³² <https://www.leader.ir/fa/content/26606>

³³ <https://www.leader.ir/fa/content/26792>

³⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/26792>

(استفتاء جدید بتاريخ دی ۱۴۰۲ هـ.ش)³⁵

۳۴. کفایت غسل جنابت از سایر غسل ها

آیا کسی که چند غسل واجب بر عهده دارد، با انجام غسل جنابت، بقیه غسل ها از عهده او ساقط می شود؟

جواب: اگر غسل جنابت بر عهده او باشد، با انجام غسل جنابت هر غسل واجبی که بر عهده دارد ساقط می شود.

(استفتاء جدید بتاريخ اسفند ۱۴۰۲ هـ.ش)³⁶

۳۵. غسل با بدن نجس

اگر انسان، عضوی از بدن را هم با نیت طهارت و هم با نیت غسل بشوید، آیا غسل او صحیح است؟
جواب: اگر عضو، نجس باشد باید پیش از غسل، آن را تطهیر کند سپس به نیت غسل بشوید.

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۳ هـ.ش)³⁷

۳۶. شک پس از غسل

اگر شخصی پس از غسل، شک کند که آیا سمت چپ بدن را شسته است یا خیر، آیا غسل او صحیح است؟

جواب: اگر پس از چند روز شک کند، به شک خود اعتنا نکند ولی اگر در مدت کمی پس از غسل که مثلاً هنوز بدن و مو مرطوب است، شک کند، باید محل شسته شود. البته شخصی که در این باره زیاد شک می کند، به شک خود اعتنا نکند و بنا را بر شستن بگذارد.

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۳ هـ.ش)³⁸

۳۷. وضو با وجود درد چشم

به دلیل عمل چشم، رساندن آب به آن ضرر دارد و برداشتن جبیره (پانسمان روی آن) نیز ممکن نیست، چگونه باید وضو گرفت؟

جواب: بقیه صورت را از بالا به پایین بشوئید و روی جبیره چشم را به نیت وضو، دست تر بکشید و احتیاطاً تیمم نیز انجام دهید.

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۳ هـ.ش)³⁹

³⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/26792>

³⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/26925>

³⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/26988>

³⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/26988>

³⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/27380>

۳۸. انجام غسل با دستمال خیس

آیا با دستمال خیس یا ابر اسفنجی می توان غسل کرد؟

جواب: در غسل، عضو باید شسته شود، اگر آب دستمال یا ابر اسفنجی به مقداری باشد که شستن صدق کند، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۳ هـ.ش)⁴⁰

۳۹. وضو با وجود مانع

اگر خانمی از لاک ناخن استفاده کند که پاک کردن آن برای وضو و غسل مشکل است؛ آیا می تواند وضو و غسل جبیره ای انجام دهد یا تیمم کند؟

جواب: در اعضای وضو یا غسل نباید عمداً و بدون ضرورت مانعی ایجاد کرد و اگر چنین کند و مانع را برطرف نکند، گناه کرده است و باید علاوه بر وضو یا غسل جبیره، تیمم نیز انجام دهد و بعد از برداشتن مانع بنا بر احتیاط واجب، قضای نمازها را نیز بخواند. در ضمن آنچه عرفاً زینت محسوب می شود باید از نامحرم پوشانده شود.

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۳ هـ.ش)⁴¹

۴۰. وضو با بدن خیس

اگر اعضای وضو خیس باشد وضو صحیح است؟

جواب: مانعی ندارد البته جای مسح در سر و پا باید خشک باشد یا به قدری تر نباشد که رطوبت دست بر آن اثر نکند.

(استفتاء جدید بتاريخ مرداد ۱۴۰۳ هـ.ش)⁴²

۴۱. نجاست و پاکی مرتد

آیا مرتد (شخصی که از اسلام خارج شده)، نجس است؟

جواب: بستگی به آیینی دارد که به آن گرویده است؛ اگر جزء اهل کتاب شده باشد، پاک است وگرنه نجس است.

(استفتاء جدید بتاريخ مرداد ۱۴۰۳ هـ.ش)⁴³

۴۲. تطهیر کف چوبی خانه

آیا کف چوبی خانه که نجس شده با آب متصل به کر، تطهیر می شود؟

⁴⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/27380>

⁴¹ <https://www.leader.ir/fa/content/27380>

⁴² <https://www.leader.ir/fa/content/27470>

⁴³ <https://www.leader.ir/fa/content/27470>

جواب: پس از برطرف شدن عین نجاست با یک بار شستن با آب متصل به کرّ، پاک می شود؛ البته اگر نجاست به چوب نفوذ کرده باشد فقط ظاهر آن پاک می شود.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۳ هـ.ش)⁴⁴

۴۳. پاک بودن مکان نمازگزار

آیا در نماز مستحبی در حال حرکت، مکان نمازگزار مثل صندلی ماشین و کفش نمازگزار باید پاک باشد؟

جواب: لباس باید پاک باشد، ولی بقیه موارد یادشده لازم نیست پاک باشد.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۳ هـ.ش)⁴⁵

۴۴. شیوه وضو گرفتن با دست زخمی

در اعضای وضو زخمی است که خورش بند آمده و روی آن باز است، برای وضو چه وظیفه ای دارم؟
جواب: اگر روی زخم سله بسته و دیگر خون نباشد باید به طور معمول وضو بگیرید اما اگر روی زخم، خون است و شستن برای آن مضر است، اطراف آن را به قصد وضو بشویید و احتیاط آن است که پارچه پاک روی زخم بگذارید و دست تَر روی آن بکشید.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۳ هـ.ش)⁴⁶

۴۵. وضو و غسل جبیره

اگر در اعضای وضو یا غسل، زخم یا شکستگی وجود داشته باشد و فرد به اعتقاد ضرر داشتن آب، وضو یا غسل جبیره ای انجام دهد و بعداً معلوم شود که آب ضرر نداشته است؛ وضو و غسل چه حکمی دارد؟

جواب: وضو و غسل صحیح است ولی اگر قبل از عملی که مشروط به طهارت است متوجه شود، بنا بر احتیاط واجب وضو یا غسل را اعاده کند.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۴ هـ.ش)⁴⁷

۴۶. شک در وضو داشتن

همیشه و طبق عادت هنگام خروج از منزل وضو می گیرم ولی گاهی شک می کنم که امروز وضو گرفتم یا نه؟ آیا می توانم بنا را بر وضو داشتن بگذارم؟

جواب: به عادت نمی توان اکتفا کرد مگر آنکه برای شما اطمینان حاصل شود.

⁴⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/27622>

⁴⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/27622>

⁴⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/28044>

⁴⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/28120>

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۴ هـ.ش)⁴⁸

۴۷. طهارت و نجاست الکل

آیا الکل به کار رفته در محصولات آرایشی، بهداشتی و دارویی، نجس است؟
جواب: الکل به کار رفته در این مواد، پاک می باشد.

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۴ هـ.ش)⁴⁹

۴۸. سرایت نجاست به واسطه رطوبت

اگر تمام بدن خیس باشد، در صورتی که قسمتی از یکی از اعضای بدن نجس شود؛ آیا شستن همه بدن لازم است؟
جواب: شستن همان قسمتی که نجس شده، کافی است.

(استفتاء جدید بتاريخ شهریور ۱۴۰۴ هـ.ش)⁵⁰

۴۹. بخار شیء نجس

حکم بخار شیء نجس چیست؟ اگر همین بخار تبدیل به مایع شود آیا مایع به وجود آمده، نجس است؟
جواب: بخار و مایعی که بدان تبدیل شده، پاک است.

(استفتاء جدید بتاريخ شهریور ۱۴۰۴ هـ.ش)⁵¹

۵۰. الکل خوراکی

اگر الکل (که طبق نظر معظم له پاک است)، با آب رقیق شده و قابل شرب و مست کننده گردد؛ آیا به دلیل تبدیل شدن به مشروب مست کننده، نجس می شود یا همچنان پاک است؟
جواب: بنا بر احتیاط نجس است.

(استفتاء جدید بتاريخ مهر ۱۴۰۴ هـ.ش)⁵²

۵۱. شک در اصل وضو

همیشه و طبق عادت هنگام خروج از منزل وضو می گیرم ولی گاهی شک می کنم که امروز وضو گرفتم یا نه؟ حکم چیست؟

⁴⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/28274>

⁴⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/28274>

⁵⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/28344>

⁵¹ <https://www.leader.ir/fa/content/28344>

⁵² <https://www.leader.ir/fa/content/28370>

جواب: به عادت نمی‌توان اکتفا نمود مگر آنکه برای شما اطمینان حاصل شود.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۴ ه.ش)⁵³

۵۲. شیوه مسح در وضو

اگر تمام دست را روی محل مسح سر یا پا قرار دهد و سپس کمی دست را حرکت دهد؛ آیا مسح کشیدن صدق می‌کند؟

جواب: مسح به صورت مذکور صحیح است ولی بهتر است مسح را به نحو کامل‌تر انجام دهد.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۴ ه.ش)⁵⁴

۵۳. شیوه پاک شدن کف کفش

اگر کف کفش بر اثر راه رفتن روی زمین نجس شود، روش تطهیر آن چگونه است؟

جواب: کسی که بر اثر راه رفتن روی زمین، کف پا یا کفش او، نجس شده است هرگاه تقریباً به قدر ده قدم روی زمین خشک و پاک راه برود، و عین نجس یا متنجس بر اثر راه رفتن یا مالیدن پا به زمین از آن برطرف شود، کف پا یا ته کفش که نجس شده است پاک می‌شود.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۵ ه.ش)⁵⁵

۵۴. اعتبار قول کودک

به بچه پنج، شش ساله آموزش داده شده که خود را تطهیر کند؛ آیا می‌توان به تطهیر او اکتفا کرد یا حرف او قابل اعتنا نیست؟

جواب: اگر از قول او اطمینان حاصل شود کافی است، در غیر این صورت بنا بر احتیاط پاک محسوب نمی‌شود.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۵ ه.ش)⁵⁶

⁵³ <https://www.leader.ir/fa/content/28433>

⁵⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/28511>

⁵⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/28634>

⁵⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/28644>

نماز

۱. نماز در محل تحصیل

آیا محل تحصیل دانشجویی که در خوابگاه می باشد، به صورتی که پنج روز در هفته در محل تحصیل زندگی می کند، حکم وطن را دارد؟

جواب: محل تحصیل یا زندگی موقت، وطن نیست، البته اگر بنا دارد حداقل یک سال به طوری اقامت داشته باشد که عرفاً مسافر محسوب نشود، بدون نیاز به قصد اقامت ده روزه، نماز تمام است.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۳۹۹ هـ.ش)⁵⁷

۲. وقت نماز عشا

آخر وقت نماز عشا تا چه زمانی است؟ اگر کسی آنرا تا پس از نیمه شب به تأخیر بیندازد به چه نیتی باید نماز عشا بخواند؟

جواب: وقت نماز عشا از هنگامی است که به مقدار خواندن نماز مغرب از اول وقت گذشته باشد تا هنگام نیمه شب شرعی؛ و تأخیر انداختن نماز مغرب و عشا از نیمه شب شرعی جایز نیست. اما در صورتی که نماز مغرب و عشا به دلیل به وجود آمدن عذری و یا از روی معصیت تا پس از نیمه شب به تأخیر بیفتد بنابر احتیاط باید آن را تا اذان صبح بدون نیت ادا و قضا (به نیت ما فی الذمه) بجا آورد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۳۹۹ هـ.ش)⁵⁸

۳. محاسبه نیمه شب شرعی

نیمه شب شرعی برای نماز مغرب و عشا چگونه محاسبه می شود؟

جواب: نیمه شب برای نماز مغرب و عشا، نصف فاصله بین غروب آفتاب تا هنگام فجر صادق است.

جواب سلام هنگام نماز

اگر کسی که به جای «سَلَامٌ عَلَیْكُمْ» از لفظ «سلام» خطاب به نمازگزار استفاده کند، جواب سلام واجب است؟ کیفیت جواب به چه صورتی باید باشد؟

جواب: اگر عرفاً به آن، تحیت و سلام گفته شود، جواب دادن واجب است و بنابر احتیاط، جواب باید به گونه ای باشد که کلمه "سلام" مقدم باشد؛ مثلاً بگوید: "سلام علیکم" یا "السلام علیکم" و نباید علیکم السلام بگوید. (فجر صادق در مقابل فجر کاذب است. فجر کاذب نوری است که به درازا در آسمان پدید می آید و به جای پهن شدن بر روی افق، به صورت عمودی به سمت بالا انعکاس می یابد. فجر صادق زمان است که نور سفید متصل به سطح افق با شدت کم طلوع کرده و در افق پراکنده می شود و باگذشت زمان، شدت نور آن بیشتر می شود. بدلیل ضعیف بودن فجر صادق، مشاهده آن نیازمند

⁵⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/24700>

⁵⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/24852>

داشتن افق شرقی کاملاً باز و تاریک است؛ با توجه به اینکه تشخیص دقیق طلوع فجر سخت است، جهت رعایت احتیاط، حدود ده دقیقه بعد از شروع اذان از رسانه ها، نماز صبح خوانده شود. (

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۳۹۹ هـ.ش) ⁵⁹

۴. جا به جا گفتن ذکر رکوع و سجده

اگر ذکرهای رکوع و سجده را به جای یکدیگر بگوییم، اشکال دارد؟
جواب: در صورتی که سهواً باشد اشکال ندارد، همچنین اگر عمداً و به قصد مطلق ذکر خداوند (عزوجل) بگوید، نماز صحیح است اما ذکر مخصوص رکوع و یا سجده را نیز باید بگوید.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۳۹۹ هـ.ش) ⁶⁰

۵. خواندن نماز عشا پیش از نماز مغرب

اگر نمازگزار پیش از خواندن نماز مغرب، سهواً مشغول نماز عشا شود و در بین نماز بفهمد که اشتباه کرده چه وظیفه ای دارد؟

جواب: چنانچه به رکوع رکعت چهارم نرفته است، باید نیت را به نماز مغرب برگرداند و نماز را تمام کند و سپس نماز عشا را بخواند. اما اگر به رکوع رکعت چهارم رفته بنا بر احتیاط باید نماز را تمام کند، سپس نماز مغرب و عشا را بخواند.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۳۹۹ هـ.ش) ⁶¹

۶. بلعیدن خرده های غذا هنگام نماز

آیا در هنگام نماز، خوردن و آشامیدن و یا بلعیدن خرده های باقی مانده در دهان، جایز است؟
جواب: خوردن و آشامیدن در حال نماز، آن را باطل می کند چه کم باشد یا زیاد، ولی فرو دادن خرده های غذا که در گوشه و کنار دهان باقی مانده یا مکیدن شیرینی قند و شکری که اندکی از آن در دهان هست، موجب بطلان نماز نمی شود.

همچنین اگر سهواً یا از روی فراموشی چیزی بخورد یا بیاشامد به شرطی که از صورت نماز خارج نشود، نماز باطل نمی شود.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۳۹۹ هـ.ش) ⁶²

⁵⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/24852>

⁶⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/24852>

⁶¹ <https://www.leader.ir/fa/content/24852>

⁶² <https://www.leader.ir/fa/content/24852>

۷. وظیفه نمازگزار هنگام شک مبطل

اگر هنگام نماز یکی از شک‌هایی که نماز را باطل می‌کند، برای کسی پیش آید آیا می‌تواند در همان لحظه نماز را رها کند؟

جواب: بنابر احتیاط نمی‌تواند بلافاصله نماز را رها کند بلکه باید قدری فکر کند تا شک پابرجا شود (یعنی یقین یا گمان به یک طرف پیدا نکند) و آنگاه رها کردن نماز مانعی ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۳۹۹ ه.ش)⁶³

۸. کیفیت نماز استیجاری

آیا برای نماز استیجاری به جا آوردن مستحبات متعارف مانند اذان و اقامه، واجب است یا اینکه می‌توان صرفاً به واجبات اکتفا کرد؟

جواب: اگر برای نماز استیجاری، شرط خاصی قرار نداده باشند بر اجیر فقط لازم است که نماز را با واجبات آن انجام دهد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۳۹۹ ه.ش)⁶⁴

۹. موارد سجده سهو

سجده سهو در چه مواردی واجب است؟

جواب: نمازگزار باید برای پنج مورد پس از سلام نماز، دو سجده سهو به جا آورد:

۱. در بین نماز، سهواً حرف بزند.

۲. در نماز چهار رکعتی، پس از سجده دوم، شک کند که چهار رکعت خوانده است یا پنج رکعت.

۳. تشهد را فراموش کند

در دو مورد هم احتیاط واجب آن است که دو سجده سهو به جا آورد:

۴. یک سجده را فراموش کند.

۵. در جایی که نباید سلام نماز را بگوید، سهواً سلام دهد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۳۹۹ ه.ش)⁶⁵

۱۰. کیفیت سجده سهو

کیفیت سجده سهو به چه شکل است؟

⁶³ <https://www.leader.ir/fa/content/24852>

⁶⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/24852>

⁶⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/24852>

جواب: برای سجده سهو باید پس از سلام نماز فوراً به نیت سجده سهو، پیشانی را بر چیزی که سجده بر آن صحیح است بگذارد و بنا بر احتیاط بگوید: «بسم الله و بالله، السلام عليك ايها النبي و رحمة الله و بركاته» سپس سر از سجده بردارد و دوباره به سجده رود و ذکر سجده سهو را تکرار کند؛ آن گاه سر از سجده بردارد و تشهد بخواند و سلام دهد.

(استفتاء جدید بتاريخ اسفند ۱۳۹۹ هـ.ش)⁶⁶

۱۱. تقدیم نماز قضا بر ادا

اگر نماز قضا به عهده شخص باشد، می تواند ابتدا نماز واجب یومیه را بخواند و پس از آن نماز را قضا کند؟

جواب: کسی که نماز قضا دارد، می تواند نمازی که اکنون بر او واجب شده را بخواند؛ ولی احتیاط واجب آن است که اگر فقط یک نماز است ابتدا نماز قضا را به جا آورد؛ به خصوص اگر نماز قضا مربوط به همان روز باشد.

(استفتاء جدید بتاريخ اسفند ۱۳۹۹ هـ.ش)⁶⁷

۱۲. فراموش کردن نماز آیات

اگر شخصی نماز آیات را فراموش کند و یا پس از زلزله و مانند آن متوجه شود، خواندن نماز آیات بر او واجب است؟

جواب: اگر از سایر حوادث - به جز خورشید گرفتگی و ماه گرفتگی - در وقت آن مطلع شود و نماز آیات را - هر چند بر اثر فراموشی - نخواند، باید نماز آیات را به جا آورد اما اگر در وقت آن مطلع نشده و پس از حادثه فهمیده، احتیاط واجب آن است که آن را به جا آورد.

(استفتاء جدید بتاريخ اسفند ۱۳۹۹ هـ.ش)⁶⁸

۱۳. شرایط امام جماعت

امام جماعت چه شرایطی را باید داشته باشد؟

جواب: امام جماعت باید عاقل، عادل، شیعه دوازده امامی و حلال زاده و بنا بر احتیاط، بالغ باشد، و نماز را صحیح بخواند و اگر مأموم مرد است امام هم مرد باشد.

(استفتاء جدید بتاريخ اسفند ۱۳۹۹ هـ.ش)⁶⁹

⁶⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/24852>

⁶⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/24852>

⁶⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/24852>

⁶⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/24852>

۱۴. مقدار فاصله در نماز جماعت

حداکثر مقدار فاصله برای صحت اتصال در نماز جماعت چه مقدار می تواند باشد؟

جواب: فاصله امام جماعت و مأوم و فاصله صفوف جماعت نباید زیاد باشد و احتیاط واجب آن است که فاصله محل سجده مأوم و محل ایستادن امام و همچنین محل ایستادن صف جلو با محل سجده صف بعد، بیشتر از یک گام بلند (حدود یک متر) نباشد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۳۹۹ هـ.ش)⁷⁰

۱۵. واسطه شدن کودک در اتصال جماعت

آیا حضور کودک نابالغ در صف نماز جماعت، مانع اتصال است؟

جواب: اگر واسطه اتصال در جماعت، کودک نابالغ باشد، چنانچه بدانند نماز او صحیح است، می توانند اقتدا کنند و به جماعت نماز بخوانند.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۳۹۹ هـ.ش)⁷¹

۱۶. ملحق شدن به نماز جماعت در رکعت سوم یا چهارم

اگر مأوم در بین نماز، به جماعت ملحق شود و به خیال اینکه امام در رکعت اول یا دوم است، حمد و سوره نخواند و سپس بفهمد امام در رکعت سوم یا چهارم بوده، چه وظیفه ای دارد؟

جواب: اگر پس از رکوع بفهمد که در رکعت سوم یا چهارم بوده، نمازش صحیح است؛ ولی اگر پیش از رکوع بفهمد باید حمد و سوره را بخواند، و اگر وقت ندارد باید فقط حمد را بخواند و در رکوع خود را به امام برساند.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۳۹۹ هـ.ش)⁷²

۱۷. نخواندن سوره پس از الحاق به نماز جماعت

اگر امام در رکعت سوم باشد و ما در رکعت دوم و یا اول باشیم و وقت برای خواندن سوره نباشد، چه وظیفه ای داریم؟ و اگر سوره بخوانیم و خود را در سجده به امام برسانیم، نماز به جماعت صحیح است؟

جواب: اگر بدانید چنانچه سوره را بخوانید در رکوع به امام نمی رسید، باید سوره را نخوانید و اگر خواندید و به رکوع نرسیدید نماز فرادا می شود.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۰ هـ.ش)⁷³

⁷⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/24852>

⁷¹ <https://www.leader.ir/fa/content/24852>

⁷² <https://www.leader.ir/fa/content/24852>

⁷³ <https://www.leader.ir/fa/content/24898>

۱۸. اقتدا هنگام رکوع امام جماعت

اگر مأموم زمانی که امام در رکوع باشد اقتدا کند و امام سر از رکوع بردارد، چه وظیفه ای دارد؟
جواب: اگر پیش از آنکه به اندازه رکوع خم شود، امام سر از رکوع بردارد، در این صورت می تواند نیت فرادا کند.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۰ هـ.ش)⁷⁴

۱۹. خواندن حمد و سوره در نماز جماعت

هنگام نماز جماعت و در رکعت اول و دوم نماز ظهر و عصر آیا مأموم می تواند حمد و سوره را بخواند یا باید ساکت باشد؟

جواب: در رکعت اول و دوم نماز ظهر و عصر بنا بر احتیاط واجب، مأموم نباید حمد و سوره بخواند ولی مستحب است به جای آن ذکر بگوید.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۰ هـ.ش)⁷⁵

۲۰. پیش افتادن عمدی مأموم از امام جماعت

اگر هنگام نماز جماعت از امام عقب و یا جلو بیافتیم، نماز به جماعت صحیح است یا خیر؟
جواب: مأموم باید افعال نماز را با امام یا کمی دیرتر از امام به جای آورد و اگر عمداً از امام جماعت پیش افتد یا مدتی پس از او به جای آورد، نمازش به فرادا صحیح بوده ولی جماعت محسوب نمی شود.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۰ هـ.ش)⁷⁶

۲۱. پیش افتادن سهوی مأموم از رکوع امام جماعت

اگر مأموم سهواً پیش از امام جماعت به رکوع رود، در این صورت می تواند منتظر باشد تا امام به رکوع برسد؟

جواب: باید سر از رکوع بردارد و دوباره همراه با امام به رکوع رود و نماز را با امام جماعت تمام کند و نمازش صحیح است و اگر برنگشت نمازش صحیح است، ولی فرادی است.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۰ هـ.ش)⁷⁷

۲۲. وظیفه مأموم هنگام ایراد خطبه نماز جمعه

اگر مأمومان در هنگام ایراد خطبه نماز جمعه به خواندن نوافل یا ادعیه و یا صحبت کردن مشغول شوند، اشکالی دارد؟

⁷⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/24898>

⁷⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/24898>

⁷⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/24898>

⁷⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/24898>

جواب: بنا بر احتیاط باید نمازگزاران به خطبه های امام گوش دهند و ساکت باشند و از حرف زدن بپرهیزند.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۰ هـ.ش)⁷⁸

۲۳. بلعیدن باقی مانده غذا در حال نماز

با توجه به اینکه خوردن و آشامیدن در نماز، مبطل نماز است، بلعیدن غذای لای دندان یا مکیدن شیرینی باقی مانده در دهان جایز است؟

جواب: فرو دادن خرده های غذا که در گوشه و کنار دهان باقی مانده یا مکیدن خرده های قند یا شکر که اندکی از آن در دهان هست، موجب بطلان نماز نمی شود.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۰ هـ.ش)⁷⁹

۲۴. وجود موی گربه در لباس نمازگزار

آیا گربه نجس است، اگر موی آن در لباس نمازگزار باشد، نماز اشکال دارد؟

جواب: گربه نجس نیست، ولی فضله آن نجس است و اگر موی آن بر بدن یا لباس نمازگزار باشد، نماز باطل است.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۰ هـ.ش)⁸⁰

۲۵. رعایت قواعد تجویدی در نماز

آیا هنگام قرائت سوره حمد در نماز باید قواعد تجوید رعایت شود؟

جواب: ملاک صحت قرائت، ادای درست مخارج حروف و حرکات و سکنات آن است (به گونه ای که عرب زبانان، آن را ادای همان حرف بدانند) و رعایت محسنات تجویدی لازم نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۰ هـ.ش)⁸¹

۲۶. تجافی در تشهد آخر نماز

اگر هنگام تشهد آخر امام جماعت رکعت اول یا سوم ماموم باشد، آیا تجافی واجب است؟ در حال تجافی چه ذکر باید بگوئیم؟

جواب: تجافی در تشهد آخر امام جماعت واجب نیست، بلکه ماموم می تواند برای رکعت بعد برخیزد و نماز را ادامه دهد، اما مستحب است در این حال به صورت تجافی بنشیند تا امام سلام نماز را بگوید، در این حال مستحب است فقط تشهد را بخواند.

⁷⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/24898>

⁷⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/24998>

⁸⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/24998>

⁸¹ <https://www.leader.ir/fa/content/25074>

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۰ هـ.ش)⁸²

۲۷. گریه کردن در حال نماز

حکم گریه کردن در حال نماز چیست؟

جواب: گریه با صدا برای امور دنیوی، مثلاً به یاد مردگان نماز را باطل می‌کند، ولی گریه از ترس خداوند یا برای امور اخروی یا برای خواستن حاجت دنیوی از خدا، از روی تذلل در پیشگاه او و همچنین گریه بی صدا اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۰ هـ.ش)⁸³

۲۸. وظیفه مأموم در صورت قرائت اشتباه امام

اگر امام جماعت در نمازی سهواً قرائت را غلط بخواند و در همین حال به نمازش ادامه دهد، آیا برای نماز های بعدی می‌توان نمازش را صحیح دانست و به او اقتدا کرد یا اینکه باید احراز شود که نماز های بعدی اش را درست و صحیح می‌خواند؟

جواب: در نماز های بعدی می‌توان به او اقتدا کرد؛ البته اگر مأموم، اشتباه امام در قرائت را متوجه شود، می‌تواند (به صورتی که موجب بطلان نمازش نگردد)، امام را متوجه کند تا امام، اشتباه را تصحیح نماید؛ وگرنه باید قصد فرادا کند و قرائت را خودش بخواند.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۰ هـ.ش)⁸⁴

۲۹. نجس بودن لباس نمازگزار

اگر نمازگزار بعد از نماز متوجه شود که لباسش نجس بوده، آیا نمازش باطل است و باید اعاده شود؟
جواب: اگر بعد از نماز بفهمد، نمازش صحیح است ولی اگر قبلاً نجاست آن را می‌دانسته و فراموش کرده و با آن نماز خوانده است، نمازش باطل است.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۰ هـ.ش)⁸⁵

۳۰. وظیفه مأموم در نماز میت

آیا خواندن دعاها و تکبیرهای نماز میت بر مأموم هم واجب است؟

جواب: کسی که نماز میت را اقتدا کرده به شکل جماعت می‌خواند نیز باید مقدار واجب تکبیرها و دعاها را بخواند.

⁸² <https://www.leader.ir/fa/content/25074>

⁸³ <https://www.leader.ir/fa/content/25107>

⁸⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/25107>

⁸⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/25213>

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۰ هـ.ش)⁸⁶

۳۱. خواندن نماز در وسائل نقلیه در حال حرکت

نمازهای مستحبی را می‌توان در حال راه رفتن یا هنگام سوار بودن بر وسیله نقلیه خواند و در این صورت لازم نیست که رو به قبله بودن رعایت شود.

رساله نماز و روزه (مساله ۴۲)

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۰ هـ.ش)⁸⁷

۳۲. برگرداندن نیت نماز به نماز دیگر

اگر نمازگزار در بین نماز عصر و یا عشا متوجه شود نماز ظهر و یا مغرب را نخوانده، چه وظیفه ای دارد؟

جواب: چنانچه قبل از وقت مخصوص نماز عصر و یا عشا، متوجه شود که نماز ظهر و یا مغرب را نخوانده است و واجب است نیت خود را به نماز ظهر و یا مغرب برگرداند. البته در نماز عشا لازم است که به رکوع رکعت چهارم، نرسیده باشد.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۰ هـ.ش)⁸⁸

۳۳. فراموش کردن رکوع

اگر نمازگزار هنگام سجده متوجه شود که رکوع را انجام نداده، آیا نمازش باطل است، چنانچه نماز باطل نیست چه وظیفه ای دارد؟

جواب: اگر در حال سجده اول یا بعد از آن و پیش از وارد شدن در سجده دوم به یاد بیاورد که رکوع نکرده است، باید برخیزد و پس از ایستادن، رکوع کند و پس از آن، دو سجده را به جا آورد و نماز را تمام کند (و برای سجده زیادی به احتیاط مستحب پس از نماز، دو سجده سهو انجام دهد).

نکته: اگر بدون برخاستن و ایستادن، از همان حال نشسته، خود را به حالت خمیدگی رکوع برساند، نمازش باطل است.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۰ هـ.ش)⁸⁹

۳۴. وظیفه مأموم هنگام اشتباه کردن امام در قرائت

اگر مأموم متوجه شود امام جماعت یکی از کلمات قرائت را اشتباه تلفظ می‌کند، چه وظیفه ای دارد؟

⁸⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/25213>

⁸⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/25213>

⁸⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/25343>

⁸⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/25343>

جواب: می تواند مأموم به نحوی (که موجب بطلان نماز خودش نشود)، به امام تذکر دهد تا امام اشتباه را تصحیح کند و اگر ممکن نبود یا امام اشتباه را تصحیح نکرد، باید نیت فرادا کند و بقیه نماز را ادامه دهد.

(استفتاء جدید بتاريخ آبان ۱۴۰۰ هـ.ش)⁹⁰

۳۵. قضای نماز آیات بانوان هنگام عذر شرعی

اگر هنگام عادت ماهانه، یکی از موجبات نماز آیات اتفاق بیفتد، وظیفه زن چیست؟

جواب: در نمازهای آیاتی که وقت معین و محدود ندارد مانند نماز زلزله، ادا و قضای نماز آیات بر حائض و نفسا واجب نیست و نیز در نمازهایی که وقت معین و محدود دارد مانند نماز خورشید گرفتگی و ماه گرفتگی اگر در تمام وقت خورشید گرفتگی، حائض بوده، ادا و قضای نماز آیات واجب نیست.

(استفتاء جدید بتاريخ آذر ۱۴۰۰ هـ.ش)⁹¹

۳۶. جایگزین کردن نماز جعفر طیار با نافله

آیا می شود نماز جعفر طیار را به جای نوافل خواند، این نماز جای چند رکعت حساب می شود؟

جواب: نماز مذکور که چهار رکعت است (دوتا دو رکعتی)، می تواند جایگزین چهار رکعت از نوافل شود.

(استفتاء جدید بتاريخ آذر ۱۴۰۰ هـ.ش)⁹²

۳۷. کیفیت ادای الفاظ نماز

ادای الفاظ نماز چگونه باید باشد؟ اگر هنگام ذکر فقط لب ها تکان بخورد، کفایت می کند؟

جواب: در نماز، واجب است کلمات به گونه ای ادا شوند که قرائت بر آن صدق کند، از این رو قرائت قلبی، یعنی گذراندن کلمات در قلب و یا صرف حرکت لب بدون تلفظ آنها، کافی نیست؛ نشانه صدق قرائت این است که نمازگزار (در صورتی که دچار سنگینی گوش یا سر و صدای محیط نباشد)، بتواند آنچه را که می خواند و بر زبان جاری می کند، بشنود.

(استفتاء جدید بتاريخ آذر ۱۴۰۰ هـ.ش)⁹³

⁹⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/25343>

⁹¹ <https://www.leader.ir/fa/content/25381>

⁹² <https://www.leader.ir/fa/content/25381>

⁹³ <https://www.leader.ir/fa/content/25381>

۳۸. وطن اتخادی

قصد دارم تا یکی دو ماه آینده برای زندگی به شهر دیگری منتقل شوم و آنجا را به عنوان وطن انتخاب کنم؛ آیا از اکنون - که هنوز در آن شهر مستقر نشده ام - در سفرهای کمتر از ۱۰ روز، می توانم در آنجا نماز را کامل بخوانم؟

جواب: تا زمانی که به عنوان زندگی در آنجا مستقر نشده اید، نماز شکسته است.

(استفتاء جدید بتاريخ آذر ۱۴۰۰ ه.ش) ⁹⁴

۳۹. نماز و روزه در محل سکونت موقت

به دلیل عمل قلب و شرایط خاص تنفسی بعد از آن، به مدت یک سال به شهری خوش آب و هوا، انتقالی موقت گرفتم و در صورت بهبود شرایط قصد دارم که به وطن برگردم، آیا در حال حاضر، نماز من و همسرم در محل سکونت موقت کامل است یا شکسته؟

جواب: هر چند آنجا حکم وطن را ندارد اما اگر حداقل یک سال، قصد سکونت داشته باشید، مسافر محسوب نمی شوید و - حتی بدون قصد اقامت ده روزه نیز - نماز، تمام بوده و روزه صحیح است.

(استفتاء جدید بتاريخ آذر ۱۴۰۰ ه.ش) ⁹⁵

۴۰. خون آمدن از دهان هنگام نماز

اگر در حال نماز دهان نمازگزار - مثلاً بر اثر کشیدن دندان - خون بیاید، چه وظیفه ای دارد؟
جواب: نباید خون را فرو ببرد و اگر بتواند بدون فرو بردن خون و نجس شدن بدن و لباس، نماز را ادامه دهد، مانعی ندارد و نماز صحیح است.

(استفتاء جدید بتاريخ دی ۱۴۰۰ ه.ش) ⁹⁶

۴۱. نماز و روزه نیابتی

آیا کسی که نماز و روزه قضای خودش را بر عهده دارد، می تواند نماز و روزه شخصی را که از دنیا رفته است بجا آورد؟

جواب: در مورد نماز مانعی ندارد ولی در روزه، چنانچه #اجیر شده باشد، اشکال ندارد اما اگر بدون اجاره و به صورت مجانی بوده، بنابر احتیاط واجب صحیح نیست؛ البته پسر بزرگ در هر صورت می تواند روزه قضای پدر را انجام دهد.

(استفتاء جدید بتاريخ دی ۱۴۰۰ ه.ش) ⁹⁷

⁹⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/25381>

⁹⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/25381>

⁹⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/25410>

⁹⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/25410>

۴۲. آیه الکرسی

در جایی که قرائت آیه الکرسی وارد است تا کجا باید تلاوت گردد؟ تا «و هو العلی العظیم» یا تا «هم فیها خالدون»؟

جواب: در هر جایی که آیه الکرسی گفته شود آیه اول (تا «و هو العلی العظیم») مراد است مگر در جایی که به آن دو آیه بعدی (تا «هم فیها خالدون») تصریح شده باشد.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۰ هـ.ش)⁹⁸

۴۳. امام جماعت شدن شخصی که حجامت کرده

اگر شخصی حجامت کند، آیا در همان حال می تواند امام جماعت باشد؟ آیا اقتدا به او جایز است؟
جواب: اگر امام جماعت شرعاً معذور باشد، امامت او و اقتدای به او (با رعایت سایر شرایط نماز)، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۰ هـ.ش)⁹⁹

۴۴. برگرداندن نیت نماز قضا به نماز ادا

اگر قبل از نماز ظهر به نیت قضای صبح، نماز را شروع کند و بعد از تشهد رکعت دوم سهواً برخیزد و ذکر رکعت سوم را بگوید و قبل از رکوع به یاد بیاورد که نماز صبح را نیت کرده بود؛ آیا می تواند نیت را به نماز ظهر برگرداند؟

جواب: برگرداندن نیت از نماز قضا به نماز ادا صحیح نیست و در فرض مذکور باید بنشیند و سلام نماز را بگوید و بنابر احتیاط مستحب، پس از سلام، دو سجده سهو انجام دهد.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۰ هـ.ش)¹⁰⁰

۴۵. فهماندن مطلبی به دیگران هنگام نماز

اگر کلمه‌ای را با قصد ذکر بگوید، مانند اینکه بگوید: «الله اکبر» و موقع گفتن آن، صدا را بلند کند تا مطلبی را به دیگری بفهماند، اشکال ندارد ولی چنانچه به قصد اینکه مطلبی را به کسی بفهماند ذکر بگوید؛ اگرچه قصد ذکر هم داشته باشد، نماز باطل می‌شود.

رساله نماز و روزه مسئله ۳۲۸

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۰ هـ.ش)¹⁰¹

⁹⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/25410>

⁹⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/25476>

¹⁰⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/25476>

¹⁰¹ <https://www.leader.ir/fa/content/25476>

۴۶. نماز قضای پدر

با توجه به اینکه نماز قضای پدر بر پسر بزرگ واجب است، اگر پسر نتوانست ایستاده بخواند، آیا می تواند نشسته بخواند یا باید حتما اجیر بگیرد؟ اگر تمکن مالی برای اجیر گرفتن نداشت چطور؟

جواب: اگر نمازهای خود را نشسته می خواند و به بهبودی در آینده امید ندارد، می تواند نمازهای قضای پدر را نشسته بخواند و لازم نیست اجیر بگیرد.

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۱ هـ.ش)¹⁰²

۴۷. پیش افتادن از رکوع امام جماعت

با توجه به اینکه کم و زیاد شدن ارکان، نماز را باطل می کند، اگر مأموم سهوا سر از رکوع بردارد و ببیند که امام هنوز در رکوع است، چه وظیفه ای دارد؟

جواب: باید به رکوع برگردد و در این صورت زیاد شدن رکن، نماز را باطل نمی کند؛ ولی اگر به رکوع برود و پیش از رسیدن به حد رکوع، امام سر از رکوع بردارد، نمازش باطل است.

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۱ هـ.ش)¹⁰³

۴۸. اقتدا به امام جماعت در حال رفتن به رکوع

آیا هنگامی که امام جماعت در حال خم شدن برای رکوع است اما به حد رکوع نرسیده، می توان اقتدا کرد؟

جواب: در رکعت اول و دوم اشکال ندارد، ولی در رکعت سوم و چهارم، احتیاط این است که صبر کرده و در رکوع اقتدا کند.

(استفتاء جدید بتاريخ خرداد ۱۴۰۱ هـ.ش)¹⁰⁴

۴۹. روش نماز خواندن معذور

شخصی که نمی تواند بر زمین سجده کند آیا می تواند بر صندلی بنشیند و قیام، رکوع و سجود را انجام دهد؟

جواب: چنین فردی، نماز را ایستاده شروع کند و در صورت توان، رکوع را طبق معمول انجام دهد اما برای سجده، بر صندلی بنشیند و با کمک میز (یا مانند آن) که در مقابلش قرار می دهد، آن را بجا آورد؛ البته هنگام سجده اگر بتواند، علاوه بر دستها که بر روی میز قرار می دهد، سر انگشت بزرگ پا را نیز بر زمین بگذارد.

¹⁰² <https://www.leader.ir/fa/content/25666>

¹⁰³ <https://www.leader.ir/fa/content/25666>

¹⁰⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/25801>

۵۰. حکم نماز و روزه در فاصله بین ترخص و ورودی شهر

اگر مسافری در مسیر ورود، به فاصله بین حد ترخص و وطن (یا محل اقامت) برسد، چگونه نماز بخواند و روزه بگیرد؟

جواب: نماز در فاصله بین حد ترخص و وطن، تمام است اما در فاصله بین حد ترخص و محل اقامت ده روزه، بنابر احتیاط واجب باید جمع خوانده شود و در هر دو صورت روزه، صحیح نیست مگر آنکه پیش از اذان ظهر، به آنجا وارد شود. (حد ترخص مکانی است که در آنجا اذان شهر شنیده نمی شود. - طبق تحقیقات انجام گرفته حد ترخص از آخر شهر حدود ۱۳۵۰ متر می باشد.)

۵۱. قضا شدن نماز به جهت طولانی شدن عزاداری

برخی هیأت ها تا پاسی از شب، مراسم عزاداری را ادامه می دهند به گونه ای که موجب قضا شدن نماز عزاداران می گردد؛ آیا عمل مذکور، جایز است؟

جواب: بدیهی است که نماز واجب، مقدّم بر شرکت در مجلس عزاداری اهل بیت (علیهم السلام) است و ترک نماز و قضا کردن آن، به بهانه این مجالس جایز نیست؛ مقتضی است که برنامه های هیأت به گونه ای تنظیم شود که مزاحم نماز نباشد.

۵۲. اتصال در صف های طولانی

اگر یکی از صف های نماز جماعت به قدری طولانی شود که به دلیل درازای صف (نه مانع)، امام جماعت یا صف جلو دیده نشود، اتصال آنها برقرار است؟

جواب: در صف جماعت یاد شده، اتصال برقرار است.

۵۳. شک در انجام سجده

اگر نمازگزار، قبل از برخاستن برای رکعت دوم و چهارم یا در حال برخاستن (پیش از ایستادن کامل) یا قبل از شروع تشهد در رکعت دوم یا رکعت آخر، شک کند یک سجده به جا آورده یا دو سجده، چه وظیفه ای دارد؟

¹⁰⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/25891>

¹⁰⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/25951>

¹⁰⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/26104>

¹⁰⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/26104>

جواب: باید یک سجده دیگر به جا آورد.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۱ هـ.ش)¹⁰⁹

۵۴. شک در افعال یا رکعات نماز مستحبی

در صورت شک در افعال یا رکعات نماز نافله، وظیفه مکلف چیست؟

جواب: اگر در افعال (رکعی یا غیر رکعی) نماز مستحبی شک کند چنانکه محل آن نگذشته باشد، باید آن را به جا آورد و اگر محل آن گذشته باشد، به شک خود اعتنا نکند.

اما اگر در شماره رکعت نماز مستحبی شک کند، اختیار دارد که بنا را بر کمتر یا بیشتر بگذارد؛ مگر آنکه طرف بیشتر موجب بطلان نماز شود که در این صورت بنا را بر کمتر بگذارد؛ (مانند اینکه شک کند دو رکعت خوانده یا سه رکعت که بنا را بر دو بگذارد و اگر شک بین یک و دو باشد به هر طرف شک عمل کند، نماز صحیح است).

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۱ هـ.ش)¹¹⁰

۵۵. رعایت سکون و بی حرکت بودن در نماز

آرام و بدون حرکت بودن بدن هنگام قرائت حمد و سوره و ذکرهای نماز تا چه حدی واجب است؟

جواب: بدن نمازگزار هنگام نماز نباید به گونه ای حرکت کند که از حالت نمازگزار خارج شود، همچنین هنگام ذکرهای واجب (حمد و سوره، تشهد، ذکر سجده و رکوع و...) نباید بدن حرکت کند و اگر عمداً حرکت کند، نماز باطل می شود و اگر سهوی باشد باید پس از آرام گرفتن بدن، مقداری را که در حال حرکت خوانده، دوباره بخواند؛ ولی حرکت کم دست و انگشتان اشکال ندارد گرچه احتیاط مستحب است که آنها را هم در حال نماز حرکت ندهد.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۱ هـ.ش)¹¹¹

۵۶. ضمناً هنگام گفتن ذکرهای مستحب نماز (غیر از ذکر "بحول الله و قوته اقوم و اقعده" که در حال برخاستن گفته می شود) نیز، احتیاط واجب آن است که بدن را آرام نگه دارد. البته گفتن ذکر در حال حرکت به قصد ذکر مطلق (نه به قصد ذکر نماز) اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۱ هـ.ش)¹¹²

¹⁰⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/26167>

¹¹⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/26167>

¹¹¹ <https://www.leader.ir/fa/content/26169>

¹¹² <https://www.leader.ir/fa/content/26169>

۵۷. فراموش کردن سجده سهو و نماز احتیاط

اگر وظیفه کسی سجده سهو یا نماز احتیاط باشد ولی بعد از نماز فراموش کند و پس از زمان زیادی به یادش بیاید، وظیفه اش چیست؟

جواب: باید هر وقت سجده سهو را به یاد آورد، انجام دهد اما هر وقت نماز احتیاط را به یاد آورد بنابر احتیاط واجب علاوه بر انجام آن، نماز را نیز اعاده کند.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۱ ه.ش) ¹¹³

۵۸. سفر شخصی ضمن سفر شغلی

کسی که شغلش رانندگی است، از شهرش به نیت کار و تفریح (هر دو) حرکت می کند و پس از رسیدن به مقصد و اتمام کار، چند روز (کمتر از ده روز) به نیت تفریح می ماند، تکلیف نمازش چیست؟

جواب: تا زمانی که در مقصد توقف دارد، نماز تمام است اما هنگام برگشت بنابر احتیاط واجب باید بین نماز تمام و شکسته، جمع کند.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۱ ه.ش) ¹¹⁴

۵۹. شک های باطل کننده نماز

آیا با رخ دادن شک های باطل کننده، بی درنگ نماز باطل می شود یا اگر پس از اندکی فکر کردن شک از بین برود، نماز صحیح است؟

جواب: در این صورت بنابر احتیاط واجب باید قدری فکر و تأمل کند چنانچه شک از بین نرفت (یقین یا گمان به یک طرف پیدا نکرد)، نماز باطل می شود.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۱ ه.ش) ¹¹⁵

۶۰. حکم امامت جماعت هنگام نقص عضو

آیا کسی که پای او از میچ قطع شده می تواند امام جماعت شود؟

جواب: در فرض سؤال امام جماعت شدن مانعی ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۱ ه.ش) ¹¹⁶

۶۱. سجده نماز

در صورت نبودن مهر (خاکی یا سنگی) برای نماز بر چه چیز های دیگری می توان سجده کرد؟ آیا می توان بر کاغذ و دستمال کاغذی نیز سجده کرد؟

¹¹³ <https://www.leader.ir/fa/content/26169>

¹¹⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/26337>

¹¹⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/26337>

¹¹⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/26337>

جواب: سجده نماز باید بر زمین یا گیاهان غیر خوراکی و پوشیدنی که از زمین می‌روید مانند سنگ، خاک، چوب، برگ درختان و امثال آن انجام گیرد و سجده بر چیزهای خوراکی و پوشاکی، هر چند از زمین بروید مانند پنبه و گندم و نیز چیزهای معدنی که از جنس زمین محسوب نمی‌شود مانند فلزات، شیشه و امثال آن صحیح نیست اما سجده بر چیزهایی که از زمین می‌روید و فقط خوراک حیوان است مانند علف و کاه صحیح است و همین طور سجده بر مثل آجر، سفال، گچ، آهک، سیمان و نیز کاغذ و دستمال کاغذی که از چوب و گیاهان (غیر از کتان و پنبه) ساخته می‌شود، صحیح می‌باشد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۱ ه.ش) 117

۶۲. اشتباه در محاسبه مدت اقامت ده روزه

شخصی فکر می‌کرده که مدت اقامت او، ده روز است و پس از چند روز متوجه شد که نه روز بوده و اشتباه محاسبه کرده است؛ تکلیف نمازهایی که تمام خوانده و نمازهای بقیه روزها چیست؟

جواب: اگر قصد داشته فقط تا روز معینی مثلاً دوشنبه بماند و به تصور این که تا دوشنبه، ده روز می‌شود قصد ده روز کرده (در حالی که کمتر می‌شده)، در این صورت وظیفه، نماز شکسته است و باید نمازهایی که کامل خوانده، اگر در وقت متوجه شد، اعاده کند و اگر خارج وقت متوجه شد، بنابر احتیاط واجب قضا کند. اما اگر قصد داشته واقعا ده روز بماند و چون به اشتباه تصور می‌کرده تا دوشنبه ده روز می‌شود، تصمیم گرفته که تا دوشنبه بماند (یعنی قصد او به گونه‌ای بوده که اگر می‌دانست تا آن زمان، ده روز نمی‌شود، روزهای بعد را هم می‌ماند تا ده روز کامل شود)، نمازش تمام بوده و نمازهای قبلی هم صحیح است.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۱ ه.ش) 118

۶۳. به زبان آوردن نیت نماز

نیت نمازهای روزانه و نماز مستحبی آیا باید به زبان آورده شود یا اگر در قلب بگوید (مثلاً چهار رکعت نماز ظهر می‌خوانم قربۀ الی الله)، کافی است؟

جواب: به زبان آوردن نیت (مانند اینکه بگوید: چهار رکعت نماز ظهر می‌خوانم قربۀ الی الله) و نیز گذراندن آن از ذهن و دل، لازم نیست، همین اندازه که برای اطاعت از فرمان الهی، انجام عملی را قصد کند، کفایت می‌کند؛ (بلکه احتیاط مستحب است که نیت نماز را به زبان نگوید).

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۲ ه.ش) 119

۶۴. نیت نماز غفیله و نافله مغرب در یک نماز

آیا تداخل نماز غفیله در نافله مغرب (نیت هر دو در یک نماز)، صحیح است؟
جواب: بله، صحیح است.

117 <https://www.leader.ir/fa/content/26337>

118 <https://www.leader.ir/fa/content/26337>

119 <https://www.leader.ir/fa/content/26377>

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۲ هـ.ش)¹²⁰

۶۵. شک در قرائت

اگر هنگام قرائت آیه‌ای در نماز، شک کنم که آیه یا آیات قبل را خوانده‌ام یا خیر یا وقتی انتهای آیه را می‌خوانم، شک کنم ابتدای آن را خوانده‌ام یا خیر، تکلیف چیست؟
جواب: به چنین شک‌هایی اعتنا نکنید.

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۲ هـ.ش)¹²¹

۶۶. خواندن ترجمه آیه سجده دار

اگر ترجمه آیه‌ای را که سجده واجب دارد بخوانیم، سجده واجب می‌شود؟
جواب: سجده، واجب نمی‌شود.

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۲ هـ.ش)¹²²

۶۷. جا گرفتن در مسجد

کسی که در صف نماز جماعت، سجاده می‌گذارد و مثلاً برای وضو گرفتن می‌رود، آیا حق او نسبت به آن مکان، تا شروع نماز است یا تا وقتی که امام جماعت به رکوع می‌رود؟
جواب: حق او تا زمان شروع نماز جماعت، باقی است.

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۲ هـ.ش)¹²³

۶۸. فراموش کردن قنوت

اگر نمازگزار، قنوت را فراموش کند آیا جبران آن ممکن است؟
جواب: می‌تواند بعد از سر برداشتن از رکوع، قنوت را انجام دهد سپس به سجده برود اما اگر در مراحل بعدی (مثلاً پیش از سجده) به یاد آورد، پس از سلام نماز، قنوت را انجام دهد؛ همچنین پس از نماز، هر موقع به یاد آورد می‌تواند قنوت را انجام دهد.

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۲ هـ.ش)¹²⁴

¹²⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/26377>

¹²¹ <https://www.leader.ir/fa/content/26377>

¹²² <https://www.leader.ir/fa/content/26377>

¹²³ <https://www.leader.ir/fa/content/26377>

¹²⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/26436>

۶۹. تردید در قصد اقامت ده روز

کسی که قصد دارد در محلی، ده روز اقامت کند ولی از قصد خود بر می گردد یا دچار تردید می شود؛ نسبت به نماز و روزه چه وظیفه ای دارد؟

جواب: اگر پیش از خواندن نماز چهار رکعتی ادائی، از قصدش منصرف شده یا مردد شود، باید نماز را شکسته بخواند و اگر روزه بوده است، در صورتی که بعد از اذان ظهر باشد روزه آن روز صحیح است، وگرنه صحیح نیست، اگر بعد از خواندن نماز چهار رکعتی منصرف شود، باید تا زمانی که در محل حضور دارد، نماز را کامل بخواند و روزه بگیرد.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۲ هـ.ش) 125

۷۰. چگونگی محقق شدن قصد اقامت ده روز

مراد از روز در اقامت ده روز چیست؟ برای محقق شدن قصد ده روز، آیا همین که از طلوع خورشید روز اول تا غروب خورشید روز دهم بمانیم، کافی است یا باید تا روز یازدهم اقامت داشته باشیم؟

جواب: مراد از روز، فاصله بین طلوع و غروب خورشید است؛ اگر کسی بین طلوع و غروب خورشید وارد محل اقامت شود، باید قصد کند که ده شبانه روز (۲۴۰ ساعت) در آنجا بماند اما اگر در فاصله غروب تا طلوع خورشید وارد محل شود، باید قصد کند که تا غروب روز دهم در آنجا اقامت داشته باشد.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۲ هـ.ش) 126

۷۱. نماز و روزه در خانه بیلاقی

در بیلاق منزلی ساختم که معمولاً آخر هفته به آنجا می روم (از اواسط بهار تا آخر تابستان) و قصد وطن هم نکردم، نماز و روزه من در آنجا به چه صورت است؟

جواب: اگر قصد دارید برای همیشه یا سالیان متمادی، سالی حداقل سه چهار ماه (مانند تابستان و ایام تعطیل) در آن مکان زندگی کنید، نماز در آنجا کامل بوده و روزه، صحیح است اما اگر مدت اقامت در آن مکان به مقداری نباشد که عرفاً آنجا، محل استقرار و زندگی شما محسوب شود، نماز در آنجا قصر بوده و روزه، صحیح نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۲ هـ.ش) 127

۷۲. تغییر نیت در نماز

آیا تغییر نیت در نماز، از نماز ادا به قضا یا از نماز قضای مغرب به قضای صبح جایز است؟

جواب: به طور کلی تغییر نیت در نماز در موارد زیر واجب است: ۱. از نماز عصر به نماز ظهر، قبل از وقت مخصوص نماز عصر، در صورتی که بین نماز عصر متوجه شود نماز ظهر را نخوانده است.

125 <https://www.leader.ir/fa/content/26514>

126 <https://www.leader.ir/fa/content/26514>

127 <https://www.leader.ir/fa/content/26561>

۲. از نماز عشا به نماز مغرب، قبل از وقت مخصوص نماز عشا و قبل از رکوع رکعت چهارم اگر بین نماز عشا متوجه شود نماز مغرب را نخوانده است. ۳. اگر نماز قضای ظهر و عصر یک روز یا مغرب و عشاء یک روز بر عهده باشد و هنگام نماز عصر یا عشاء متوجه شود، نماز ظهر یا مغرب را نخوانده است و عدول در موارد زیر جایز است: ۱. از نماز ادا به نماز قضای واجب، البته احتیاط واجب آن است که اگر فقط یک نماز قضا دارد، به نماز قضا عدول کند؛ به خصوص اگر نماز قضا مربوط به همان روز باشد. ۲. از نماز واجب به مستحب برای درک ثواب نماز جماعت. ۳. از نماز واجب به نافله در ظهر روز جمعه برای کسی که قرائت سوره جمعه را فراموش کرده و به جای آن سوره دیگری را خوانده و به نصف رسیده یا از آن گذشته است.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۲ هـ.ش) 128

۷۳. وظیفه فرد نسبت به نماز در زمان بیهوشی

کسی که بیهوش شده و یک یا چند نماز را در حال بیهوشی بوده است، آیا قضای نمازها بر او واجب است؟

جواب: اگر مکلف در تمام وقت نماز بدون اختیار بی هوش شده باشد، قضای نماز واجب نیست؛ اما اگر بیهوشی اختیاری باشد - مثل اینکه برای عمل جراحی یا هدف دیگری برای بیهوشی رضایت داده باشد - بنابر احتیاط واجب باید نماز را قضا کند.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۲ هـ.ش) 129

۷۴. رعایت پوشش در نمازهای مستحبی

آیا در نمازهای مستحبی مثل نماز شب، لازم است که زنان همانند نمازهای واجب، پوشش را رعایت کنند؟ اگر رعایت نشود، نماز باطل است؟

جواب: فرقی بین نماز واجب و مستحب نیست و اگر عمداً رعایت نشود، نماز باطل است.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۲ هـ.ش) 130

۷۵. فراموش کردن تشهد

اگر در رکعت دوم به نماز جماعت ملحق شویم اما در رکعت سوم امام که رکعت دوم ماست فراموش کنیم تشهد را به جا آوریم و همراه امام برای رکعت بعد بلند شویم، بعد از نماز وظیفه ما چیست؟ اگر هم قضای تشهد و هم سجده سهو را باید انجام دهیم ترتیب درستشان چیست؟

جواب: اگر قبل از رکوع رکعت بعد متوجه شوید، باید بنشینید و تشهد را بخوانید و نماز را ادامه دهید و اگر بعد از رکوع یا در رکعت بعد به یاد بیاورید، باید بعد از سلام دو سجده سهو انجام دهید، اما بنابر احتیاط واجب، باید قبل از سجده سهو ابتدا تشهد فراموش شده را بخوانید.

128 <https://www.leader.ir/fa/content/26561>

129 <https://www.leader.ir/fa/content/26606>

130 <https://www.leader.ir/fa/content/26679>

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۲ هـ.ش)¹³¹

۷۶. وظیفه مأموم بعد از قطع اتصال جماعت

اگر مأموم بعد از اتمام قرائت امام جماعت نیت فرادا کند، لازم نیست قرائت را بخواند؛ اما اگر مأموم در اثنای قرائت قصد انفراد کند، چنانچه بعد از اتمام حمد عدول کند نیاز نیست حمد را بخواند و اگر در اثنای حمد یا سوره، عدول کند احتیاط واجب آن است که آن را از ابتدا به قصد قربت مطلقه (نه به قصد ورود) بخواند.

رساله نماز و روزه، مسأله ۷۵۲

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۲ هـ.ش)¹³²

۷۷. نماز در فاصله بین دو وطن

اگر فاصله دو وطن فردی ۲۵ کیلومتر باشد، حکم نماز و روزه وی در بین راه دو وطن چگونه است؟
جواب: اگر فاصله بین دو وطن، کمتر از ۴۱ کیلومتر باشد، در بین راه، نماز کامل و روزه صحیح است.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۲ هـ.ش)¹³³

۷۸. وظیفه مأموم هنگام اشتباه امام در قرائت

اگر امام جماعت در قرائت حمد و سوره سهواً آیه‌ای را نخواند یا اشتباه بخواند و متوجه سهو خویش نشود، اما مأموم متوجه شود، در این حالت وظیفه مأموم چیست؟

جواب: اگر مأموم قبل از رکوع متوجه اشتباه امام شود، می‌تواند به نحوی امام جماعت را متوجه اشتباه کند و الا باید نیت فرادا کند و خودش قرائت صحیح را بخواند و نماز را ادامه دهد. اما اگر بعد از رکوع متوجه اشتباه شود، نماز به صورت جماعت صحیح است.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۲ هـ.ش)¹³⁴

۷۹. ناتوان شدن امام جماعت از ادامه نماز

اگر امام جماعت به هر دلیل نتواند نماز را ادامه دهد، آیا نمازگزاران می‌توانند با فرد دیگری که شرایط امامت را داراست، نماز جماعت را ادامه دهند؟

جواب: نمازگزاران می‌توانند یکی از مأمومان که شرایط امامت دارد را مقدم کنند و نماز را با اقتدا به او ادامه دهند.

¹³¹ <https://www.leader.ir/fa/content/26679>

¹³² <https://www.leader.ir/fa/content/26679>

¹³³ <https://www.leader.ir/fa/content/26680>

¹³⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/26680>

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۲ هـ.ش)¹³⁵

۸۰. فراموش کردن اذان و اقامه

اگر نمازگزار بین نماز یادش بیاید که اذان و اقامه یا تنها اقامه را فراموش کرده، آیا می‌تواند برای گفتن آنها نماز را بشکند؟

جواب: اگر پیش از رکوع رکعت اول به یاد بیاورد، چنانچه وقت نماز وسعت دارد، می‌تواند برای گفتن آنها نماز را بشکند؛ در غیر این صورت، قطع نماز جایز نیست.

جواب سلام در گفتگو های مجازی

اگر کسی در نامه یا پیام رسان، سلام کرد، آیا جواب دادن به سلام او واجب است؟

جواب: به طور کلی جواب سلام، جز در ملاقات حضوری، مکالمه تلفنی و مانند آن، واجب نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۲ هـ.ش)¹³⁶

۸۱. نماز به همراه اجزای حیوان حرام گوشت

اگر اجزای حیوانی که خوردن آن حرام است مانند خرگوش، گربه، ماهی بدون پولک، مار، پشه و مگس؛ همراه نمازگزار باشد، نماز او چه حکمی دارد؟

جواب: نماز باطل است مگر در مورد حشرات بدون گوشت (مانند پشه و مگس) که اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۲ هـ.ش)¹³⁷

۸۲. شیوه نماز خواندن معذور

شخص معذوری که می‌توانسته بر روی میز سجده کند اما از روی جهل، مهر را با دست بلند می‌کرده و به پیشانی می‌گذاشته است؛ آیا نمازهایی که به این نحو خوانده را باید قضا کند؟

پاسخ: این کار صدق سجده نمی‌کند؛ لذا باید نمازها را قضا کند.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۲ هـ.ش)¹³⁸

۸۳. معیار محاسبه اقامت ده روز برای مسافر

مسافر چگونه باید اقامت ده روز را محاسبه کند تا نمازش تمام باشد؟

جواب: اگر مسافر پیش از طلوع خورشید به محل اقامت برسد، در صورتی که قصد جدی داشته باشد که حداقل تا غروب روز دهم در آن محل اقامت داشته باشد، نمازش تمام است و اگر پس از طلوع

¹³⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/26680>

¹³⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/26791>

¹³⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/26925>

¹³⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/26925>

خورشید در بین روز به محل اقامت برسد، در صورتی که قصد جدی داشته باشد که تا همان ساعت ورود در روز یازدهم در محل، اقامت داشته باشد، نمازش تمام است

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۲ هـ.ش)¹³⁹

۸۴. نامعلوم بودن صحت قرائت امام جماعت

اگر عدالت امام جماعتی برای من محرز شود اما صحت قرائتش معلوم نباشد؛ آیا می‌توانم بنا را بر صحت بگذارم و به او اقتدا کنم؟

جواب: بله، می‌توانید اقتدا کنید.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۲ هـ.ش)¹⁴⁰

۸۵. قرائت نماز معذور

مادر پیرم، سواد ندارد و به زبان محلی صحبت می‌کند و نمی‌تواند قرائت و اذکار نماز را به طور صحیح تلفظ کند؛ تکلیف ایشان برای خواندن نماز چیست؟

جواب: اگر با آموزش و تمرین نیز نمی‌تواند صحیح تلفظ کند، باید نماز را به هر صورت که می‌تواند بخواند و احتیاط مستحب آن است که نماز را به جماعت بخواند.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۳ هـ.ش)¹⁴¹

۸۶. کفایت نماز جمعه از نماز ظهر

فردی که به خطبه های نماز جمعه نرسیده اما نماز جمعه را خوانده است؛ آیا باید نماز ظهر را نیز بخواند؟

جواب: در این صورت نیز نماز جمعه از نماز ظهر کفایت می‌کند؛ هر چند احتیاط مستحب است که نماز ظهر را پس از نماز جمعه بخواند.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۳ هـ.ش)¹⁴²

۸۷. روش سجده در نماز نشسته

شخصی که وظیفه اش خواندن نماز در حالت نشسته است و می‌تواند سجده معمولی انجام دهد، آیا میان نشستن روی صندلی و زمین، مخیر است؟ یا اینکه تا زمانی که می‌تواند روی زمین بنشیند نباید روی صندلی بنشیند؟

جواب: در انتخاب نوع نشستن، اختیار با اوست ولی سجده را باید روی زمین انجام دهد.

¹³⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/26925>

¹⁴⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/26925>

¹⁴¹ <https://www.leader.ir/fa/content/26988>

¹⁴² <https://www.leader.ir/fa/content/26988>

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۳ هـ.ش)¹⁴³

۸۸. محدوده تردد در محل اقامت ده روز

بعد از تمام شدن اقامت ده روز در یک محل، آیا می توان به مقدار کمتر از مسافت شرعی به اطراف آنجا بدون محدودیت رفت و آمد کنیم و همچنان نماز، کامل بوده و روزه، صحیح باشد، (مثل اینکه چند روز کامل به یکی از روستاها برویم و دوباره به محل اقامت برگردیم و همین طور ادامه یابد تا زمانی که در آن محل اقامت داریم)؟

جواب: اشکال ندارد و تا زمانی که کمتر از مسافت شرعی بروید، نماز، کامل بوده و روزه، صحیح است.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۳ هـ.ش)¹⁴⁴

۸۹. نماز جماعت مأموم معذور از تبعیت

اگر مأمومی به دلیل بیماری (تنگی نفس) ناچار است که زودتر از امام، سر از رکوع یا سجده بردارد؛ آیا نمازش به جماعت صحیح است؟

جواب: اگر مأموم عمدا زودتر از امام سر از رکوع یا سجده بردارد، نمازش فرادا می شود؛ بلکه می تواند با مقدار کمی تأخیر، رکوع و سجود را انجام دهد تا بتواند همراه امام یا پس از او، از رکوع و سجده بلند شود.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۳ هـ.ش)¹⁴⁵

۹۰. انحراف از قبله هنگام نماز

نمازگزارى به جهت درد پا و کمر در حین برخاستن برای رکعت بعدی، گاهی به سمت راست و گاهی به سمت چپ می چرخد؛ حکم انحراف از قبله او چیست؟ تا چه حد مجاز است؟

جواب: در فرض سؤال تا اندازه چهل و پنج درجه از هر طرف، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۳ هـ.ش)¹⁴⁶

۹۱. نماز خواندن با لباس عکس دار

آیا نماز خواندن با لباس هایی که روی آن نقش انسان یا حیوان قرار گرفته است ولی در زیر لباسی دیگر پوشیده شده، جایز است؟

جواب: جایز است، هر چند کراهت دارد.

¹⁴³ <https://www.leader.ir/fa/content/26988>

¹⁴⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/26988>

¹⁴⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/27189>

¹⁴⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/27189>

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۳ هـ.ش)¹⁴⁷

۹۲. وظیفه مکلف در قبال نمازهای قضا

فردی نمی داند که از زمان بلوغ خود چه تعداد نماز قضا بر عهده دارد و به دلیل داشتن وسواس، تعداد زیادی را در نظر می گیرد و همین باعث شده که اصلاً برای خواندن نماز قضا اقدام نکند، تکلیف او چیست؟

جواب: می تواند به انجام تعداد نمازی که یقین دارد قضا شده، اکتفا کند و نسبت به تعداد مشکوک، وظیفه ای ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۳ هـ.ش)¹⁴⁸

۹۳. اشتباه امام جماعت در قرائت

اگر امام جماعت در تلفظ برخی از اذکار نماز اشتباه کند؛ آیا اقتدا به او یا ادامه دادن نماز جماعت به اقتداء وی صحیح است؟

جواب: اگر اشتباه وی در غیر قرائت حمد و سوره باشد، مانعی ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۳ هـ.ش)¹⁴⁹

۹۴. شرط غسل برای نماز ذی قعدة

آیا نمازی که در یکشنبه ماه ذیقعدة روایت شده است را می توان بدون غسل انجام داد؟ به عبارت دیگر آیا غسل شرط صحت این نماز است؟

جواب: این نماز را بدون غسل هم می توان بجا آورد. غسل در اینگونه عبادات مستحبی شرط کمال است نه شرط صحت.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۳ هـ.ش)¹⁵⁰

۹۵. حکم نماز و روزه در وطن اصلی با وجود زندگی در محل دیگر

زنی که به دلیل ازدواج و تبعیت از شوهر از وطن اصلی خود کوچ کرده و در شهر دیگری ساکن شده است:

۱- زمانی که برای دیدار پدر و مادر به وطن اصلی می رود، نماز و روزه اش چه حکمی دارد؟

۲- با توجه به این که بدون قصد اعراض از وطن خارج شده و چند سالی گذشته است؛ آیا حکم وطن، باقی است؟

¹⁴⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/27380>

¹⁴⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/27380>

¹⁴⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/27470>

¹⁵⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/27470>

جواب: به طور کلی زنی که به تبع شوهر در غیر وطن اصلی زندگی می‌کند و قصد اعراض از وطن نکرده است، چنانچه علم یا اطمینان ندارد که تا آخر عمر به وطن برنمی‌گردد بلکه احتمال می‌دهد هر چند پس از طلاق یا مرگ همسر که به آنجا برگردد، حکم وطن باقی بوده و نماز تمام است اما اگر تصمیم دارد یا می‌داند که در هر صورت به وطن برنمی‌گردد یا مدت زیادی (مثلاً چهل، پنجاه سال) گذشته و در این مدت به ذهنش هم نیامده به آن جا برگردد، اعراض محقق شده و آنجا وطن او محسوب نمی‌شود و نماز شکسته است و روزه صحیح نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۳ ه.ش) 151

۹۶. سفرهای شغلی

معلمی هستم که با توجه به کثرت سفر برای تدریس، نمازم را کامل می‌خوانم و روزه‌ام را می‌گیرم، اگر برای غیر درس، مثلاً برای مداحی مجبور به سفر باشم، وظیفه‌ام نسبت به نماز و روزه چیست؟
جواب: اگر مداحی عرفاً حرفه و شغل شما باشد (هر چند بدون اجرت)، در این سفر نیز نماز تمام بوده و روزه صحیح است و گرنه سفر شغلی نیست و حکم مسافر را دارید.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۳ ه.ش) 152

۹۷. تبعیت زن از شوهر در وطن و قصد اقامت

آیا زن در قصد اقامت ده روز یا قصد وطن تابع شوهر است، یعنی قصد شوهر برای اقامت ده روز یا اقامت مثلاً ده سال به عنوان وطن در یک شهر، به طور قهری برای زن نیز محسوب می‌شود؟
جواب: اگر زن در انتخاب وطن، تابع اراده همسرش باشد، قصد شوهرش مانند قصد خود او محسوب شده و برای او کافی است. برای اقامت ده روز در سفر نیز، اطلاع او از قصد شوهرش مبنی بر اقامت ده روز، برای لزوم تمام خواندن نماز کفایت می‌کند؛ بلکه اگر مجبور به همراهی با شوهرش در مدت اقامت در آن جا باشد نیز حکم همین است.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۳ ه.ش) 153

۹۸. بلند خواندن نماز صبح

میهمانانی در منزل داریم که اگر من نماز صبح را با صدای بلند بخوانم، می‌ترسم که آنها را آزرده خاطر کنم، تکلیف من چیست؟

جواب: لازم نیست که صدای قرائت، بلند و آزار دهنده باشد اما باید به گونه‌ای که جوهره صدا آشکار شود، نماز صبح را بخوانید و اگر عمداً با صدای آرام، قرائت کنید، نماز باطل می‌شود.

151 <https://www.leader.ir/fa/content/27470>

152 <https://www.leader.ir/fa/content/27470>

153 <https://www.leader.ir/fa/content/27470>

(استفتاء جدید بتاريخ شهر یور ۱۴۰۳ هـ.ش) 154

۹۹. سجده زیارت عاشورا

اگر هنگام خواندن زیارت عاشورا، مَهر برای سجده پیدا نشود، چه باید کرد؟
جواب: به قصد رجا (به امید رسیدن به ثواب) به هر صورت که می تواند، سجده کند.

(استفتاء جدید بتاريخ شهر یور ۱۴۰۳ هـ.ش) 155

۱۰۰. ایستادن مسافر در صف جماعت و اتصال سایر نمازگزاران

طبق نظر مقام معظم رهبری (مد ظله) اگر نماز اشخاصی که واسطه اتصال ما در نماز جماعت هستند، تمام یا فرادا شود، چنانچه بلافاصله دوباره اقتدا کنند، نماز ما به جماعت صحیح است؛ حال سؤال این است که منظور از بلافاصله چیست؟ آیا منظور این است که باید موقع تسبیحات اربعه به امام جماعت اقتدا کنند یا اینکه می توانند موقع رکوع اقتدا کنند؟

جواب: باید بعد از خروج از جماعت فوراً اقتدا کنند، بنابر این اگر صبر کنند تا امام به رکوع رود و بعد اقتدا کنند، کافی نیست.

(استفتاء جدید بتاريخ شهر یور ۱۴۰۳ هـ.ش) 156

۱۰۱. نماز در محدوده حد ترخص

مسافری که به قصد پیمودن مسافت شرعی از وطن خارج می شود از چه زمانی نمازش قصر است، همچنین وقتی به سوی وطن برمی گردد از چه زمانی نمازش تمام است؟

جواب: هنگام رفتن، با گذشتن از حد ترخص وطن، نمازش قصر است و هنگام برگشت نیز با رسیدن به حد ترخص، نماز تمام است؛ هر چند احتیاطاً مستحب است که در حد فاصل بین حد ترخص و وطن، نماز را به صورت جمع بین قصر و تمام بخواند.

. یعنی از آخرین خانه وطن به اندازه ای دور شود که صدای اذان متعارف شهر را بدون بلندگو نشنود؛ خواه دیوارهای شهر را ببیند یا نه. بر اساس تحقیقات انجام گرفته حدود ۱۳۵۰ متر پس از آخرین نقطه شهر، حد ترخص می باشد.

(استفتاء جدید بتاريخ مهر ۱۴۰۳ هـ.ش) 157

154 <https://www.leader.ir/fa/content/27569>

155 <https://www.leader.ir/fa/content/27569>

156 <https://www.leader.ir/fa/content/27569>

157 <https://www.leader.ir/fa/content/27622>

۱۰۲. اخلال در نافله

اگر فردی در نماز نافله کاری کند که برای آن در نماز واجب، سجده سهو واجب می‌شود مثلاً یک سجده را فراموش کند و به جزئی وارد شود که شرعاً نمی‌تواند برگردد و آن را به جا آورد؛ آیا لازم است که پس از نماز، سجده سهو یا قضای سجده را انجام دهد؟

جواب: به طور کلی نماز مستحبی، سجده سهو و قضای سجده و تشهد ندارد اما در عین حال باید توجه داشت که در نماز مستحبی اگر چیزی را فراموش کند حتی اگر در رکن بعدی هم وارد شده باشد، برمی‌گردد و آن را تدارک می‌کند مثلاً اگر در رکعت اول یک سجده را فراموش کرد و در رکوع رکعت دوم به یادش آمد، بر می‌گردد و یک سجده را به جا می‌آورد و بعد، نماز را ادامه می‌دهد و اضافه شدن یک رکوع در فرض سؤال به نماز ضرری نمی‌زند.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۳ هـ.ش) 158

۱۰۳. نیت سوره خاص در نماز

در نماز تصمیم داشتیم که پس از اتمام حمد، سوره قدر را بخوانم ولی فراموش کردم و به حسب عادت شروع به خواندن سوره توحید کردم و در اثناء آن متوجه شدم، حکم چیست؟
جواب: قرائت همان سوره‌ای که به حسب عادت خوانده‌اید، کفایت می‌کند.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۳ هـ.ش) 159

۱۰۴. اقتدا به امام جماعتی که محل سجده خود را بالاتر آورده

اگر امام جماعتی به دلیل مشکلات جسمی محل سجده خود را (مهر) بیش از حد مجاز بالاتر بیاورد، حکم نماز مامومین و اقتدا به ایشان چیست؟

جواب: اگر بر روی زمین سجده می‌کند و بالا آوردن مهر به مقداری است که از صدق سجده عرفی خارج نشده است، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۳ هـ.ش) 160

۱۰۵. ماه گرفتگی جزئی

اگر ماه گرفتگی به صورت جزئی باشد، باز هم نماز آیات واجب است؟

جواب: برای ماه گرفتگی جزئی هم نماز آیات واجب است، البته اگر جزئی باشد و شخص بعد از ماه گرفتگی مطلع شود، نماز آیات واجب نمی‌شود.

158 <https://www.leader.ir/fa/content/27622>

159 <https://www.leader.ir/fa/content/27622>

160 <https://www.leader.ir/fa/content/27703>

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۳ هـ.ش)¹⁶¹

۱۰۶. نماز خواندن جلوتر از قبر مطهر معصومین

نماز خواندن جلوتر از قبر مطهر پیامبر اعظم یا امامان معصوم علیهم الصلاه و السلام چه حکمی دارد؟
جواب: اگر داخل روضه منوره و پشت به قبر مطهر باشد جایز نیست و صحت نماز محل اشکال است ولی اگر به گونه‌ای بایستد که پشت به قبر نباشد یا خارج از روضه باشد اشکال ندارد و نماز هم صحیح است حتی اگر جلوتر از قبر مطهر باشد مثلاً در طرفین آن.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۳ هـ.ش)¹⁶²

۱۰۷. انجام مبطلات در نماز میت

کارهایی که نماز را باطل می کنند مانند صحبت کردن، خندیدن، پشت به قبله کردن، در نماز میت چه حکمی دارند؟

جواب: اعمال یاد شده بنا بر احتیاط واجب، موجب بطلان نماز میت نیز هست.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۳ هـ.ش)¹⁶³

۱۰۸. پیروی مأموم از امام جماعت

نحوه متابعت مأموم از امام جماعت در اقوال و افعال نماز چگونه است؟

جواب: اگر مأموم، اقوال نماز را - غیر از تکبیرة الاحرام - زودتر یا دیرتر از امام جماعت بگوید، اشکال ندارد، و در بقية اقوال، اگر می شنود که امام جماعت چه می گوید یا می داند که چه وقت می گوید، احتیاط مستحب آن است که پیش از امام نگوید ولی افعال نماز را باید با امام یا کمی دیرتر از امام به جا آورد و اگر عمداً قبل از امام جماعت یا مدتی بعد از او - به نحوی که متابعت از امام صدق نکند - انجام دهد، نمازش فرادا می شود. (اجزایی از نماز که خوانده می شود مانند تکبیرة الاحرام، حمد، سوره، ذکر، تشهد و سلام. افعال نماز: کارهایی که در نماز انجام می شود مانند قیام، رکوع، سجده، نشستن بعد از سجده.)

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۳ هـ.ش)¹⁶⁴

۱۰۹. خوابیدن با علم به قضا شدن نماز

کسی که خیلی خسته است و اطمینان دارد اگر بخوابد برای نماز صبح بیدار نمی شود، آیا جایز است بخوابد؟

¹⁶¹ <https://www.leader.ir/fa/content/27703>

¹⁶² <https://www.leader.ir/fa/content/27793>

¹⁶³ <https://www.leader.ir/fa/content/27793>

¹⁶⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/27793>

جواب: باید برای نماز بیدار بماند یا قبل از خوابیدن با فراهم کردن اسباب بیداری کاری کند که اطمینان یابد برای نماز واجب بیدار می‌شود.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۳ هـ.ش)¹⁶⁵

۱۱۰. راه رفتن هنگام اذان و اقامه

آیا هنگام اذان و اقامه، باید بی حرکت بود و طمأنینه کامل داشت یا می‌توان حرکت کرد و راه رفت؟
جواب: راه رفتن اشکال ندارد؛ هر چند مستحب است هنگام گفتن اذان و اقامه رو به قبله بایستد و هنگام گفتن اقامه بدن آرام باشد.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۳ هـ.ش)¹⁶⁶

۱۱۱. ملاک تبعیت از امام جماعت

ملاک تبعیت از امام جماعت چیست؟ مثلاً اگر مأوم قنوت خود را طولانی کند و دیرتر از امام جماعت به رکوع رود آیا جماعت وی باطل می‌شود؟

جواب: ملاک صدق عرفی تبعیت است. در فرض مذکور اگر به رکوع امام نرسد یا اگر هم برسد آنقدر فاصله شود که تبعیت صدق نکند، نماز مأوم فرادا می‌شود؛ ولی اگر با وجود رعایت تبعیت عرفی رکوع امام آنقدر سریع باشد که مخلّ به صدق تبعیت نشود، نماز جماعت او صحیح است.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۳ هـ.ش)¹⁶⁷

۱۱۲. تبعیت از امام جماعت در افعال نماز

اگر مأوم سهواً زودتر از امام جماعت سر از رکوع بردارد تکلیف چیست و اگر به رکوع برنگردد، آیا نماز باطل است؟

جواب: اگر سهواً پیش از امام سر از رکوع بردارد، چنانچه امام هنوز در رکوع باشد باید به رکوع برگردد و زیاد شدن رکن، نماز را باطل نمی‌کند؛ ولی اگر به رکوع برود و پیش از رسیدن به حد رکوع، امام سر از رکوع بردارد، نماز باطل است و اگر سهواً پیش از امام، سر از رکوع بردارد و سهواً یا به خیال نرسیدن به رکوع امام برنگردد، نمازش صحیح است.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۳ هـ.ش)¹⁶⁸

¹⁶⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/27793>

¹⁶⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/27857>

¹⁶⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/27857>

¹⁶⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/27857>

۱۱۳. کودک نابالغ و اتصال در جماعت

در رساله آمده است که «اگر واسطه اتصال در جماعت، کودک نابالغ باشد، چنانچه بدانند نماز او صحیح است، می توانند اقتدا کنند و به جماعت نماز بخوانند.» از کجا بدانیم که نماز وی صحیح است؟
جواب: همین که به حسب ظاهر افعال و اذکار نماز را درست انجام می‌دهد، کفایت می‌کند.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۳ هـ.ش) ¹⁶⁹

۱۱۴. اتصال جماعت از طریق خانم‌ها

۴ اگر در نماز جماعتی، نمازگزاران زن بین دو گروه از نمازگزاران مرد قرار بگیرند و مردان به واسطه زنان به یکدیگر وصل شوند؛ آیا وجود پرده و مانند آن، اتصال بین این دو گروه مردان را قطع می‌کند؟ آیا در اینکه پرده در محل اتصال خانم‌ها به آقایان باشد یا بر عکس، تفاوتی هست؟
جواب: بنا بر احتیاط واجب در هر دو صورت مانع اتصال گروه دوم از نمازگزاران مرد است.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۳ هـ.ش) ¹⁷⁰

۱۱۵. نشسته خواندن نماز

کسی که می‌داند اگر در رکعت اول نماز روی زمین سجده کند در رکعات بعدی قادر به ایستادن نخواهد بود، وظیفه او نسبت به نماز چگونه است؟ آیا بر زمین سجده کند و نماز را نشسته ادامه دهد یا آنکه می‌تواند سجده خود را روی صندلی انجام دهد تا قادر به قیام رکعات بعدی باشد؟
جواب: باید روی زمین سجده کند و اگر نتوانست برای رکعات بعد بایستد، نماز را نشسته ادامه دهد.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۳ هـ.ش) ¹⁷¹

۱۱۶. نماز دانشجوی در دوران اقامت در محل تحصیل

دانشجویی که قصد دارد به مدت ۴ سال در شهر محل تحصیل زندگی کند و هر چند ماه یکبار چند روزی به شهر محل تولد بر می‌گردد؛ آیا هنگام رفتن به محل تحصیل، نمازش کامل است؟
جواب: در محل تحصیل که محل اقامت اوست و مسافر محسوب نمی‌شود، نمازش کامل است اما در مسیر رفت و برگشت، نمازش شکسته است.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۳ هـ.ش) ¹⁷²

۱۱۷. نماز با اجزای حیوان میتة

حکم نماز همراه با اجزاء حیوان حلال گوشتی که به دستور شرعی تذکیه نشده باشد، چیست؟

¹⁶⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/27857>

¹⁷⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/27912>

¹⁷¹ <https://www.leader.ir/fa/content/27912>

¹⁷² <https://www.leader.ir/fa/content/27912>

جواب: در اجزائی که روح در آن دمیده نمی شود مثل مو، ناخن، پشم، پر و شاخ اشکال ندارد و در غیر آن نماز باطل است البته حکم بطلان در حیوان حلال گوشتی که خون جهنده ندارد مثل ماهی پولک دار مبنی بر احتیاط وجوبی است.

(استفتاء جدید بتاریخ ۱۴۰۳ ه.ش) ¹⁷³

۱۱۸. نفرین کردن در نماز

آیا دعا علیه مؤمن (نفرین) در نماز، نماز را باطل می کند؟

جواب: نفرین کردن مؤمن در نماز اگر مستحق آن نباشد، حرام بوده و بنا بر احتیاط واجب موجب بطلان نماز است؛ البته اگر جهل به موضوع داشته مانند این که شخصی را کافر و ظالم می دانست و نفرین کرد و پس از مدتی معلوم شد او مسلمان و مؤمن بوده، نمازش باطل نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ ۱۴۰۳ ه.ش) ¹⁷⁴

۱۱۹. جزء سوره نبیون «بسم الله الرحمن الرحیم»

آیا "بسم الله الرحمن الرحیم" جزء سوره محسوب می شود؟

جواب: "بسم الله الرحمن الرحیم" در ابتدای سوره های قرآن کریم، جزء سوره محسوب نمی شود مگر در سوره حمد که جزء آن است؛ اما در هر صورت قرائت آن در نماز واجب در ابتدای همه سوره ها به جز سوره براءة، واجب است.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۴ ه.ش) ¹⁷⁵

۱۲۰. خورشید و ماه گرفتگی جزئی

اگر خسوف یا کسوف آنقدر جزئی بوده که تنها با چشم مسلح، قابل رؤیت باشد؛ آیا در این صورت هم نماز آیات واجب می شود؟

جواب: بنا بر احتیاط واجب نماز آیات خوانده شود.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۴ ه.ش) ¹⁷⁶

۱۲۱. حکم نماز در سفرهای مأموریتی

نیروهای نظامی که برای مدتی و به شهری برای مأموریت فرستاده می شوند و هر هفته چند روزی در آنجا ساکن می شوند (مثلاً سه یا چهار روز) و سپس به شهر خود بر می گردند و همین طور...؛ آیا نماز

¹⁷³ <https://www.leader.ir/fa/content/28044>

¹⁷⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/28044>

¹⁷⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/28120>

¹⁷⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/28120>

آنها از همان سفر اول، تمام است؟ و اینکه این مأموریت چه مدت ادامه داشته باشد، برای تمام بودن نماز اهمیت دارد؟

جواب: اگر مأموریت به اندازه ای ادامه دارد که عرفاً سفر، شغل آنان محسوب شود مثلاً در فرض سؤال ۹ ماه ادامه داشته باشد، از ابتدای مأموریت، نماز در بین راه و محل کار کامل است و در این مدت، اگر ده روز هیچ سفری (حتی سفر غیرشغلی) نداشته و در یک محل توقف داشته باشند، در اولین سفر، حکم مسافر را دارند و نماز شکسته است.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۴ هـ.ش) 177

۱۲۲. بغل کردن کودک در هنگام نماز

آیا می‌توان هنگام نماز بچه‌ای را بغل کرد که لباس یا پوشک او نجس است (البته بدون اینکه نجاست به لباس یا بدن نمازگزار سرایت کند)؟
جواب: بنا بر احتیاط واجب اجتناب شود.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۴ هـ.ش) 178

۱۲۳. وطن حکمی

کسی که به قصد سکونت دائم یا طولانی مدت، در تهران اقامت کرده اما به دلایلی پس از مدت کوتاهی از آنجا خارج شود (البته با این قصد که پس از مدت طولانی دوباره برگردد)؛ تا زمانی که برنگشته، نماز و روزه او در تهران چه حکمی دارد؟ آیا تهران وطن او محسوب می‌شود؟

جواب: در فرض سؤال، تهران وطن او محسوب نمی‌شود؛ بنا بر این بدون قصد اقامت ده روز، نماز به صورت شکسته بوده و روزه صحیح نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۴ هـ.ش) 179

۱۲۴. وطن اصلی

چه مکانی به عنوان وطن اصلی، محسوب می‌شود؟

جواب: در صورتی که فردی در وطن والدین خود به دنیا آمده و حدود شش ماه در آن ساکن باشد برای او وطن صدق می‌کند و اگر در غیر وطن والدین متولد شده در صورتی که ۵-۶ سال در آن ساکن باشد، وطن اصلی اوست.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۴ هـ.ش) 180

177 <https://www.leader.ir/fa/content/28120>

178 <https://www.leader.ir/fa/content/28217>

179 <https://www.leader.ir/fa/content/28217>

180 <https://www.leader.ir/fa/content/28274>

۱۲۵. نماز خواندن در وسائل نقلیه

آیا خواندن نماز واجب در وسیله نقلیه در حال حرکت، صحیح است؟

جواب: در حال اختیار، اگر شرائط نماز (مثل ایستاده خواندن، استقرار در حال نماز و قبله) رعایت شود، صحیح است و در حال اضطرار (مثل تنگی وقت)، در هر حال باید نماز خوانده شود و تا حد ممکن شرائط رعایت شود.

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۴ ه.ش) 181

۱۲۶. فراموش کردن سلام نماز

کسی که سلام نماز را فراموش کرده، چه وظیفه ای دارد؟

جواب: اگر هنگامی به یاد بیاورد که صورت نماز به هم نخورده و کاری هم که عمدی و سهوی آن، نماز را باطل می کند (مانند پشت کردن به قبله) انجام نداده باشد؛ باید سلام نماز را بگوید و نمازش صحیح است اما اگر کاری که عمدی و سهوی آن نماز را باطل می کند، انجام داده باشد، لازم نیست سلام را بگوید و نمازش صحیح است.

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۴ ه.ش) 182

۱۲۷. نماز و روزه طلاب و دانشجویان در محل تحصیل

افرادی که در شهر دیگری غیر از وطن خود برای شغل، تحصیل و مانند آن، مدت قابل توجهی سکونت می کنند؛ نمازشان در آن شهر کامل است یا شکسته؟

جواب: چنانچه بخواهند به مدت یک سال یا بیشتر در شهر یاد شده ساکن باشند به گونه ای که عرفاً در آنجا مسافر محسوب نشوند، نماز در آن محل در هر صورت تمام بوده و روزه صحیح است و نیازی به قصد ده روز نیست.

(استفتاء جدید بتاريخ مرداد ۱۴۰۴ ه.ش) 183

۱۲۸. رعایت قواعد تجوید در قرائت نماز

آیا رعایت مد در قرائت نماز واجب است؟

جواب: اگر حرف بعد از مد، مشدد باشد، مثل "والضالین" رعایت مد به اندازه ای که حرف مد و تشدید اظهار شود لازم است و اگر حرف بعد از مد مشدد نباشد، رعایت مد فقط به اندازه ای که از حرکت (یعنی فتحه، کسره، ضمه) تبدیل به حرف شود لازم است و مد بیش از این واجب نیست.

181 <https://www.leader.ir/fa/content/28274>

182 <https://www.leader.ir/fa/content/28274>

183 <https://www.leader.ir/fa/content/28312>

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۴ هـ.ش) 184

۱۲۹. شرایط وطن اتخاذه

کسی که در شهری مثلا قصد سکونت ده ساله دارد، پس از انتقال به آنجا برای تحقق وطن، چه مدتی باید سکونت داشته باشد تا حکم وطن پیدا کند؟

جواب: اگر با قصد توطن خانه ای اجاره کند یا بخرد یا کسب و کاری پیدا کند، از همان ابتدا که در محل مستقر می شود، حکم وطن جاری بوده و نمازش تمام است و گذشت یکی دو ماه برای تحقق وطن لازم نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۴ هـ.ش) 185

۱۳۰. تردید در قصد اقامت ده روز

من ساکن آبادان هستم برای انجام کاری به شیراز آمده ام و معلوم نیست چقدر بمانم، نماز را شکسته بخوانم یا کامل؟

جواب: اگر می دانید حداقل ده روز در شیراز توقف دارید، نماز کامل است و در غیر این صورت، نماز شکسته بوده و روزه صحیح نیست، مگر اینکه سی روز مردد در آنجا بمانید که در این صورت از روز سی و یکم تا زمانی که از محل خارج نشده اید، نماز تمام است.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۴ هـ.ش) 186

۱۳۱. بلند شدن بی اختیار پیشانی هنگام سجده

اگر هنگام سجده پیشانی به مهر برخورد کند و بلند شود، یک سجده حساب می شود؟

جواب: اگر هنگام سجده، پیشانی به محل سجده برخورد کند و بی اختیار از زمین بلند شود، باید دوباره پیشانی را بر زمین بگذارد و ذکر سجده را بگوید و روی هم یک سجده به حساب می آید.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۴ هـ.ش) 187

۱۳۲. شنیدن آیه سجده دار در نماز

اگر کسی در هنگام ادای نماز واجب یا مستحب، آیه سجده واجب را بشنود چه وظیفه ای دارد؟ آیا سجده نماز، جایگزین سجده واجب می شود؟

184 <https://www.leader.ir/fa/content/28312>

185 <https://www.leader.ir/fa/content/28312>

186 <https://www.leader.ir/fa/content/28312>

187 <https://www.leader.ir/fa/content/28344>

جواب: در نماز واجب با گوش دادن به آیه سجده واجب، برای سجده اشاره کند و نماز را ادامه دهد (سجده نماز جایگزین آن نمی شود) و در نماز مستحب با گوش دادن به آیه سجده واجب، سجده را به صورت معمول انجام داده و نماز را ادامه دهد؛ نماز در هر دو صورت صحیح است.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۴ هـ.ش) 188

۱۳۳. برگشتن از قصد اقامت ده روز

اگر مسافری که قصد کرده ده روز در مکانی اقامت کند، از قصدش برگردد یا مردد شود؛ وظیفه اش نسبت به نمازهای قبل و بعد چیست؟

جواب: اگر پیش از خواندن یک نماز چهار رکعتی یومیه ادایی، از قصدش برگردد یا مردد شود، نمازش شکسته است ولی اگر پس از خواندن آن، از قصدش برگردد یا مردد شود تا زمانی که در آنجا اقامت دارد، نمازش تمام بوده و نمازهای قبلی هم صحیح است.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۴ هـ.ش) 189

۱۳۴. سفرهای شغلی رایگان

راننده کامیون که در سفرهای شغلی نمازش کامل است، اگر برای موکب اربعین به صورت رایگان به کربلا بار حمل کند، نمازش کامل است یا شکسته؟

جواب: نمازش کامل است، البته اگر از کربلا به شهر دیگری مثل نجف برای زیارت برود، در سفر شخصی - بدون قصد اقامت ده روز - نمازش شکسته است.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۴ هـ.ش) 190

۱۳۵. اقتدا به امام جماعت ناشناس

در اماکن عمومی و تجمعات همانند پیاده روی اربعین، راهپیمایی‌ها و در جاده‌ها گاهی یک روحانی که برای جمع ناشناس است، امام جماعت می‌شود که در آن شرایط برای شناختن عدالت او فرصت نیست؛ آیا همین که طلبه‌ای ظاهر الصلاح باشد برای خواندن نماز پشت سر او کفایت می‌کند؟

جواب: برای احراز عدالت، حُسن ظاهر کافی است و نیز اگر با اقتدای عده ای به امام جماعت، اطمینان به آن حاصل شود کفایت می‌کند. (حُسن ظاهر یعنی رفتار و کردار آن شخص که مشاهده می‌شود، بر طبق میزان شرع است و گناهی از او دیده نشده است و تشخیص آن به عهده مکلف است.)

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۴ هـ.ش) 191

188 <https://www.leader.ir/fa/content/28344>

189 <https://www.leader.ir/fa/content/28344>

190 <https://www.leader.ir/fa/content/28370>

191 <https://www.leader.ir/fa/content/28370>

۱۳۶. اتصال به جماعت از طریق بانوان

اگر در نماز جماعت، بانوان طوری قرار بگیرند که امکان اتصال برخی از مردان به صف جماعت مردان ممکن نباشد؛ آیا صحیح است این مردان از کنار یا پشت سر گروه بانوان اقتدا کنند و به واسطه آنان به جماعت متصل شوند؟

جواب: با دو شرط اتصال مردان به واسطه بانوان اشکال ندارد، نخست: اگر زن و مرد کنار یکدیگر باشند یا زن جلوتر باشد باید بین آنها (حتی اگر محرم باشند) حداقل یک وجب فاصله باشد. دوم: پرده و مانند آن بین بانوان و آقایان (قبل یا بعد از گروه بانوان) وجود نداشته باشد و گرنه بنا بر احتیاط واجب جماعت آقایانی که از طریق بانوان اتصال دارند، صحیح نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۴ ه.ش) 192

۱۳۷. خواندن نافله در سفر

۱) به طور کلی مسافر چه نافله‌هایی را جایز است در سفر بخواند؟
۲) آیا مسافر می‌تواند در اماکنی که مخیر است نماز را تمام یا شکسته بخواند مانند کنار ضریح امام حسین (علیه السلام)، نافله های ظهر و عصر را بخواند؟
جواب:

۱) خواندن نافله‌های ظهر و عصر در سفری که نماز در آن قصر است (هر چند با قصد رجا) جایز نیست ولی خواندن نافله عشا (وتیره) در سفر با قصد رجا و به امید ثواب اشکال ندارد؛ نافله شب، نافله صبح و مغرب و سایر نمازهای مستحبی از مسافر ساقط نیست.
۲) اگر مسافر در اماکن تخییر بخواهد نماز را به صورت تمام بخواند، می‌تواند نافله های آن نماز را بخواند.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۴ ه.ش) 193

۱۳۸. دیر رسیدن به رکوع امام جماعت

کسی که به دلیل دیر رسیدن به رکوع امام جماعت، نمازش فرادا شده است:

- ۱) آیا می‌تواند نیت را به نماز مستحبی تغییر دهد؟
- ۲) آیا نیت نماز مستحبی حتما باید نافله باشد؟
- ۳) آیا می‌تواند برای رسیدن به ادامه جماعت، نماز مستحبی را بشکند؟

جواب:

۱) اشکال ندارد.

192 <https://www.leader.ir/fa/content/28370>

193 <https://www.leader.ir/fa/content/28401>

۲) لازم نیست که نماز مستحبی خصوص نافله باشد.

۳) می تواند نماز مستحبی را بشکند.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۴ هـ.ش)¹⁹⁴

۱۳۹. نماز آیات

یکی از سبب های وجوب نماز آیات، ماه گرفتگی (خسوف) است.

وقت وجوب نماز آیات در خورشید و ماه گرفتگی از زمانی است که خورشید یا ماه شروع به گرفتن می کند و بنا بر احتیاط واجب نباید نماز را به قدری تأخیر انداخت که شروع به باز شدن کند. اگر مکلف نماز آیات را به قدری تأخیر بیندازد که خورشید یا ماه شروع به باز شدن کند، باید نماز را به قصد قربت؛ بدون نیت ادا یا قضا (به قصد ما فی الذمه) به جا آورد؛ ولی اگر نماز را تا باز شدن کامل آن به تأخیر اندازد، باید نماز را به نیت قضا بخواند.

کسی که هنگام گرفتن ماه اصلاً مطلع نشود و بعد از باز شدن آن بفهمد، در صورتی که گرفتگی کامل بوده، باید قضای نماز آیات را بخواند.

کیفیت نماز آیات: نماز آیات دو رکعت است و هر رکعت آن پنج رکوع دارد و به چند صورت می توان نماز آیات را به جا آورد:

صورت اول: بعد از نیت و تکبیرة الاحرام، حمد و سوره خوانده شود و به رکوع برود، سپس سر از رکوع برداشته و دوباره حمد و سوره را بخواند و به رکوع رود و باز سر از رکوع بردارد و حمد و سوره بخواند و به رکوع رود و سپس سر از رکوع بردارد و همین طور ادامه دهد تا یک رکعت پنج رکوعی که قبل از هر رکوعی حمد و سوره خوانده است انجام دهد، سپس به سجده رفته و دو سجده نماید و بعد برای رکعت دوم قیام کند و مانند رکعت اول انجام دهد و دو سجده را به جا آورد و بعد از آن تشهد بخواند و سلام دهد.

صورت دوم: بعد از نیت و تکبیرة الاحرام، حمد و یک آیه از سوره ای را قرائت کرده و رکوع کند، سپس سر از رکوع بردارد و آیه دیگری از آن سوره را بخواند و به رکوع رود، و بعد سر از رکوع برداشته و آیه دیگری از همان سوره را قرائت نماید و همین طور تا رکوع پنجم ادامه دهد تا سوره ای که پیش از هر رکوع، یک آیه از آن را قرائت کرده، قبل از رکوع آخر تمام شود. سپس رکوع پنجم را به جا آورد و به سجده رود، و پس از اتمام دو سجده، برای رکعت دوم قیام نماید و حمد و آیه ای از یک سوره را بخواند و به رکوع برود و همین طور مانند رکعت اول ادامه دهد تا تشهد بخواند و سلام دهد و چنانچه بخواهد برای هر رکوعی به یک آیه از سوره ای اکتفا کند، نباید سوره حمد را بیش از یک مرتبه در اول آن رکعت بخواند.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۴ هـ.ش)¹⁹⁵

¹⁹⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/28401>

¹⁹⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/28401>

۱۴۰. حرکت دادن بدن هنگام نماز

آیا حرکت دادن بدن در حال نماز به طوری که از حالت نماز خارج نشود، جایز است؟

جواب: بدن نمازگزار در حال قرائت و ذکرهای واجب باید آرام باشد؛ در حال ذکرهای مستحب نیز (غیر از ذکر "بحول الله و قوته اقوم و اقعده") بدن باید بنا بر احتیاط واجب آرام باشد، پس اگر بخواهد مثلاً مقداری جلو یا عقب برود، ذکر را که به خواندن آن مشغول است، قطع کند و پس از آرامش بدن ادامه دهد، البته حرکت جزئی و کم مثل حرکت انگشتان اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۴ ه.ش) ¹⁹⁶

۱۴۱. انحراف سهوی از قبله

اگر در حال نماز به دلیل صدای بلند بترسیم و ناخود آگاه به اطراف نگاه کنیم، نماز باطل می‌شود؟

جواب: در فرض سؤال اگر اندکی صورت را به یکی از دو طرف برگردانده اید، نماز صحیح است ولی اگر در حدی بوده که سمت راست یا چپ را به راحتی می‌دیدید، بنا بر احتیاط نمازتان باطل است.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۴ ه.ش) ¹⁹⁷

۱۴۲. کیفیت نماز استسقاء

نماز استسقاء مستحب است و آن دو رکعت می‌باشد و مانند نماز عید فطر و قربان، به جماعت خوانده می‌شود و فرادا خواندن آن به قصد رجاء اشکال ندارد.

روش خواندن این نماز به این صورت می‌باشد که در رکعت اول بعد از حمد و سوره باید پنج تکبیر بگوید و بعد از هر تکبیر یک قنوت بخواند و بعد از قنوت پنجم، تکبیر دیگری بگوید و به رکوع رود و بعد از دو سجده برخیزد و در رکعت دوم بعد از حمد و سوره، چهار تکبیر بگوید و بعد از هر تکبیر، قنوت بخواند و تکبیر پنجم را بگوید و به رکوع رود و نماز را ادامه دهد و تمام کند.

در قنوت این نماز دعای خاصی شرط نیست، البته بهتر است ابتدا صلوات بر محمد و آل محمد (صلی الله علیه و آله) بفرستد و بعد دعایی بخواند که مشتمل بر طلب رحمت الهی و نزول باران باشد.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۴ ه.ش) ¹⁹⁸

۱۴۳. اتصال به نماز جماعت

در نماز جماعت اگر افرادی که از طریق آنها به امام جماعت متصل می‌شویم اجزای نماز را عمدا یا سهوا زودتر از امام انجام دهند (مثلاً زودتر رکوع یا سجده یا قنوت را انجام دهند)،

(۱) آیا اتصال ما به جماعت اشکال دارد و نماز ما فراداست؟

¹⁹⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/28433>

¹⁹⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/28433>

¹⁹⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/28433>

۲) در صورتی که فراداست آیا باید نیت فرادا کنیم و حمد و سوره را خودمان بخوانیم؟
جواب:

۱) اگر افعال واجب نماز مانند رکوع و سجده را زودتر از امام انجام دهد به نحوی که متابعت از امام جماعت صدق نکند، نماز او فرادا می شود و اتصال توسط او در جماعت محقق نمی شود.

۲) اگر اتصال به جماعت قطع شود از همان زمان باید به وظیفه فرادا عمل کنید.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۴ هـ.ش)¹⁹⁹

۱۴۴. شک در مانع داشتن مهر

اگر لایه تیره رنگی روی مهر نماز را در حدی پوشانده باشد که واقعاً شک کنیم آیا از تماس پیشانی با خاک مانع می شود یا خیر؛ وظیفه چیست؟

جواب: تحقق سجده صحیح باید احراز شود لذا باید مانع رفع شود.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۴ هـ.ش)²⁰⁰

۱۴۵. تجافی هنگام نشسته خواندن نماز

کسی که سجده و تشهد نماز را روی صندلی انجام می دهد، حکم تجافی در مورد او چیست و چگونه تحقق می یابد؟

جواب: کسی که وظیفه اش آن است که در وقت تشهد روی صندلی بنشیند در صورتی که قادر به قیام باشد بنابر احتیاط باید تجافی کند ولی اگر نتواند تجافی را انجام بدهد ساقط است.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۴ هـ.ش)²⁰¹

۱۴۶. تکرار نماز مأموم به عنوان امام جماعت

اگر شخصی به عنوان مأموم، نمازش را خوانده است آیا می تواند مجدد به عنوان امام جماعت، همان نماز را بخواند؟

جواب: وجه شرعی ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۴ هـ.ش)²⁰²

¹⁹⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/28466>

²⁰⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/28466>

²⁰¹ <https://www.leader.ir/fa/content/28466>

²⁰² <https://www.leader.ir/fa/content/28466>

۱۴۷. قضا‌ی نماز ایام بی هوشی

پدرم برای عمل جراحی به بیمارستان رفت و تا چند روز پس از عمل بیهوش بود و یک ماه بعد هم به رحمت خدا رفت؛ آیا قضا‌ی نمازهای آن روزهایی که پدرم در بیمارستان بیهوش بود بر من به عنوان پسر بزرگتر، واجب است؟

جواب: اگر با اجازه‌ خودش او را بیهوش کرده اند، بنابر احتیاط واجب قضا‌ی نمازهای ایام بیهوشی به عهده شما می باشد.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۴ هـ.ش)²⁰³

۱۴۸. نشستن بین دو سجده

گاهی مشاهده می شود که برخی مؤمنین در نمازهای مستحبی، بین دو سجده فقط سرشان را از روی زمین بلند می کنند، بدون آنکه بنشینند؛ آیا این کار صحیح است؟ آیا در نمازهای مستحبی نشستن بین دو سجده لازم است؟

جواب: در همه نمازها اعم از فرائض و نوافل، نشستن بین دو سجده لازم است.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۴ هـ.ش)²⁰⁴

۱۴۹. تردید در قصد اقامت ده روز

کسی که قصد دارد در محلی، ده روز اقامت کند ولی از قصد خود بر می گردد یا دچار تردید می شود؛ نسبت به نماز و روزه چه وظیفه ای دارد؟

جواب: اگر پیش از خواندن نماز چهار رکعتی ادائی، از قصدش منصرف شده یا مردد شود، باید نماز را شکسته بخواند و اگر روزه بوده است، در صورتی که بعد از اذان ظهر باشد روزه آن روز صحیح است، وگرنه صحیح نیست، اگر بعد از خواندن نماز چهار رکعتی منصرف شود، باید تا زمانی که در محل حضور دارد، نماز را کامل بخواند و روزه بگیرد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۴ هـ.ش)²⁰⁵

۱۵۰. چگونگی محقق شدن قصد اقامت ده روز

مراد از روز در اقامت ده روز چیست؟ برای محقق شدن قصد ده روز، آیا همین که از طلوع خورشید روز اول تا غروب خورشید روز دهم بمانیم، کافی است یا باید تا روز یازدهم اقامت داشته باشیم؟

جواب: مراد از روز، فاصله بین طلوع و غروب خورشید است؛ اگر کسی بین طلوع و غروب خورشید وارد محل اقامت شود، باید قصد کند که ده شبانه روز (۲۴۰ ساعت) در آنجا بماند اما اگر در فاصله غروب تا طلوع خورشید وارد محل شود، باید قصد کند که تا غروب روز دهم در آنجا اقامت داشته باشد.

²⁰³ <https://www.leader.ir/fa/content/28511>

²⁰⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/28511>

²⁰⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/28546>

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۴ هـ.ش)²⁰⁶

۱۵۱. مسیر برگشت سفر شغلی

اگر کثیرالسفر شغلی که در محل کار و مسیر رفت و برگشت نمازش کامل است گاهی هنگام برگشت از محل کار به مسیر دیگری برود تا در فاصله ۳۰ کیلومتری از آنجا ابتدا به زیارت رفته و از آنجا تا منزلش ۲۰ کیلومتر ادامه مسیر بدهد؛ آیا در مسیر برگشت از محل کار تا زیارتگاه و از زیارتگاه تا منزل، نمازش کامل است یا شکسته؟

جواب: اگر مسیر یاد شده نیز از مسیرهای متعارف برگشت از محل کار محسوب می‌شود، در فرض سؤال نمازش تمام است، در غیر این صورت نماز شکسته است.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۵ هـ.ش)²⁰⁷

۱۵۲. تسبیحات نماز جعفر طیار

از آنجایی که در نماز جناب جعفر (علیه السلام) در صورتی که شخص عجله دارد، تأخیر تسبیحات به بعد از نماز جایز است؛ آیا در حال اختیار (و مانند خستگی و امثال آن) نیز جایز است؟
جواب: جایز است.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۵ هـ.ش)²⁰⁸

۱۵۳. تبعیت نکردن مأموم از امام جماعت

تبعیت نکردن مأموم از امام جماعت چه حکمی دارد؟

جواب: تکلیفا حرام نیست ولی دارای اثر وضعی است و سبب بطلان جماعت او می‌شود.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۵ هـ.ش)²⁰⁹

۱۵۴. اعاده نماز

حکم اعاده نماز به صورت جماعت چیست؟

جواب: کسی که نماز خود را به صورت فرادا خوانده، مستحب است آن را به صورت جماعت (به عنوان امام یا مأموم) اعاده کند. اما کسی که نماز را به جماعت خوانده اگر مأموم بوده، به جماعت خواندن دوباره آن (به عنوان امام یا مأموم) وجهی ندارد و اگر امام بوده، نمی‌تواند در جماعت دیگر مأموم باشد ولی می‌تواند برای جماعت دیگری غیر از جماعت اول، امامت کند.

²⁰⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/28546>

²⁰⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/28644>

²⁰⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/28644>

²⁰⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/28644>

(استفتاء جديد بتاريخ خرداد ۱۴۰۵ هـ.ش)²¹⁰

²¹⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/28644>

روزه و اعتکاف

۱. روزه یوم الشک

گرفتن روزه در روزی که معلوم نیست آخر شعبان است یا اول ماه رمضان، واجب است یا خیر، آیا می توان به نیت ماه رمضان روزه گرفت؟

جواب: روزی که معلوم نیست آخر شعبان است یا اول ماه رمضان (که به آن یوم الشک گفته می شود) روزه اش واجب نیست و اگر کسی بخواهد در آن روز روزه بگیرد، نمی تواند نیت روزه رمضان کند، بلکه می تواند روزه مستحبی آخر شعبان یا روزه قضا و مانند آن را قصد کند و اگر بعداً معلوم شود که رمضان بوده، به عنوان روزه رمضان حساب می شود و قضای آن روز لازم نیست و اگر در بین روز بفهمد که ماه رمضان است، باید از همان لحظه، نیت روزه رمضان کند. (هرگاه در غروب روز بیست و نهم ماه قمری، هلال ماه، به علت ابری بودن هوا یا علت دیگری دیده نشود، یا در مورد رؤیت ماه اختلاف شود، آن روز، یوم الشک نامیده می شود. پس اگر شک بین روز آخر ماه شعبان و اول ماه رمضان باشد، روز آخر شعبان حساب شده و روزه آن به نیت روزه مستحبی یا قضا جایز است ولی به نیت روزه ماه رمضان، حرام می باشد و اگر شک بین آخر ماه رمضان و روز اول شوال باشد، روز آخر ماه رمضان حساب شده و روزه واجب است.)

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۰ هـ.ش)²¹¹

۲. استفاده از اسپری تنفسی هنگام روزه

مبتلا به آسم هستم و در روز چند مرتبه باید از اسپری تنفسی استفاده کنم، مصرف اسپری هنگام روزه داری چه حکمی دارد؟

جواب: استعمال اسپری که حاوی داروی رفع تنگی نفس است برای روزه دار اشکال ندارد و موجب بطلان روزه نمی شود.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۰ هـ.ش)²¹²

۳. روزه اولی ها

دختری که تازه به سن بلوغ رسیده ، اگر به واسطه روزه گرفتن دچار ضعف شدید شود، نسبت به روزه تکلیف دارد؟

جواب: دخترانی که تازه به سن بلوغ [[۱]] https://www.leader.ir/fa/content/24925#_ftn1 می رسند واجب است روزه بگیرند و ترک آن به صرف دشواری، ضعف جسمانی و مانند آن جایز نیست، مگر آنکه روزه برای آنها ضرر داشته یا تحمل آن با مشقت زیادی همراه باشد.

²¹¹ <https://www.leader.ir/fa/content/24925>

²¹² <https://www.leader.ir/fa/content/24925>

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۰ هـ.ش)²¹³

۴. آزمایش کرونا

آیا انجام تست کرونا که بوسیله نمونه گیری از حلق و بینی با فرو کردن چیزی شبیه گوش پاک کن انجام می‌گیرد موجب ابطال روزه است؟

جواب: مجرد آزمایش کرونا - تا زمانی که چیزی از حلق پایین نرود - موجب بطلان روزه نمی‌شود.

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۰ هـ.ش)²¹⁴

۵. مسافرت در ماه رمضان

اگر کسی در ماه مبارک رمضان به مسافرت برود، حکم روزه اش چگونه است؟ آیا مجاز به افطار روزه می‌باشد؟

جواب: اگر بعد از ظهر مسافرت کند، باید روزه خود را نگه‌دارد، اما اگر پیش از ظهر مسافرت کند در صورتی که از شب قبل قصد سفر کرده باشد روزه اش باطل است؛ ولی اگر در روز قصد سفر کرده است، بنابر احتیاط واجب باید روزه بگیرد و پس از ماه رمضان هم آن را قضا کند.

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۰ هـ.ش)²¹⁵

۶. مسافرت در ماه رمضان

اگر کسی در صبح ماه مبارک رمضان به مسافرت برود و پیش از اذان ظهر مجدداً به وطن و یا جایی که قصد اقامت ده روز دارد برسد، حکم روزه اش چگونه است؟

جواب: اگر مبطلی انجام نداده باشد، لازم است نیت روزه نماید و روزه آن روز صحیح می‌باشد.

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۰ هـ.ش)²¹⁶

۷. حکمت روزه

۱. روزه از مهمترین برنامه های خودسازی در ادیان آسمانی است و بر امت های پیشین نیز واجب بوده است. از دستاوردهای آن، پیدایش حالت معنوی و صفای باطن، چشیدن طعم گرسنگی و تشنگی، بیداری حسّ همدردی با محرومان، تقویت اراده و خویشتن داری در برابر خواسته های نفس و یادآوری عطش و گرسنگی قیامت است. نقش روزه در سلامتی و تنظیم سوخت و ساز دستگاه‌های بدن نیز ثابت شده است. حدیث نبوی: «صوموا تصحّوا» به همین تاثیر اشاره دارد و علاوه بر این موارد، خداوند اجر عظیمی به روزه داران خواهد داد.

²¹³ <https://www.leader.ir/fa/content/24925>

²¹⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/24925>

²¹⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/24925>

²¹⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/24925>

از طرف دیگر، تأثیر روزه بر کاهش فشار غریزه جنسی، همچنین ورزشی و تمرین برای تحمل شرایط دشوار و محدودیت های غذایی و تربیت انسان های با اراده، خود ساخته، مقاوم و قانع، از برکات دیگر این عبادت به شمار می رود که در ماه مبارک رمضان انجام می گیرد.

اولیای الهی، افزون بر روزه واجب در ماه رمضان، روزه های مستحب بسیاری می گرفتند و آن را موجب تقرب به پروردگار می دانستند.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ هـ.ش) ²¹⁷

۸. شرایط واجب شدن روزه

۲. شرایط واجب شدن روزه عبارت است از: ۱. بلوغ؛ ۲. عقل؛ ۳. قدرت؛ ۴. بی هوش نبودن؛ ۵. مسافر نبودن؛ ۶. حیض و نفساء نبودن؛ ۷. ضرر نداشتن روزه؛ ۸. حرجی نبودن روزه.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ هـ.ش) ²¹⁸

۹. روزه مستحبی با وجود روزه قضا به جهت فراموشی

۳. کسی که روزه قضای ماه رمضان بر او واجب است، چنانچه آن-را فراموش کند و روزه مستحبی بگیرد، در صورتی که بین روز یادش بیاید، روزه مستحبی باطل می شود، البته اگر پیش از ظهر باشد، می تواند نیت روزه قضای ماه رمضان کند ولی اگر بعد از ظهر باشد، نیت روزه قضا هم از او صحیح نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ هـ.ش) ²¹⁹

۱۰. مکروهات روزه

۴. آنچه برای روزه -دار مکروه است

برخی از مکروهات روزه عبارت است از:

۱. هر کاری که سبب ضعف شود؛ (مانند خون دادن و حمام رفتن)

۲. بوییدن گیاه خوشبو؛ (عطر زدن مکروه نیست)

۳. خیس کردن لباسی که بر تن است؛

۴. مسواک کردن با چوب تر؛

۵. کشیدن دندان و هر کاری که به سبب آن از دهان خون بیاید؛

۶. چشیدن غذا و مانند آن؛

۷. ریختن دارو در بینی در صورتی که به حلق نرسد؛

²¹⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²¹⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²¹⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

۸. ریختن دارو در چشم و سرمه کشیدن در صورتی که بو یا مزه آن به حلق برسد؛
۹. نشستن زن در آب؛
۱۰. لمس کردن همسر و شوخی با او و هر کاری که موجب برانگیخته شدن شهوت شود؛
۱۱. مضمضه زیاد برای روزه-دار مکروه است.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ ه.ش)²²⁰

۱۱. روزه اولی ها

۵. دخترانی که تازه به سن بلوغ می‌رسند واجب است روزه بگیرند و ترک آن به صرف دشواری، ضعف جسمانی و مانند آن جایز نیست، مگر آنکه روزه برای آنها ضرر داشته یا تحمل آن با مشقت زیادی همراه باشد. (بنا به نظر مشهور همان تکمیل نه سال قمری (برابر با ۸ سال و ۸ ماه و ۲۳ روز شمسی) است.)

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ ه.ش)²²¹

۱۲. روزه پیرمرد و پیرزن

۶. پیرمرد و پیرزنی که گرفتن روزه برایشان مشقت دارد، گرفتن روزه بر آنان واجب نیست و باید برای هر روز یک مد طعام (مانند گندم، جو، برنج) به فقیر فدیة بدهند و اگر اصلاً توانایی روزه گرفتن ندارند، بنابر احتیاط باید فدیة بدهند و در هر دو صورت چنانچه پس از ماه رمضان بتوانند روزه بگیرند، بنابر احتیاط مستحب قضای روزه‌ها را بگیرند.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ ه.ش)²²²

۱۳. مسافری که بر خلاف وظیفه روزه گرفته

۷. مسافری که نباید روزه بگیرد، اگر از روی علم و عمد، برخلاف وظیفه روزه بگیرد، روزه‌اش باطل است و اگر ماه رمضان باشد، قضای آن واجب است ولی اگر به دلیل جهل به اصل حکم، روزه گرفته باشد، روزه‌اش صحیح است. (یعنی نمی‌داند روزه در سفر باطل است.)

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ ه.ش)²²³

۱۴. مسافرت در ماه رمضان

۸. کسی که در ماه مبارک رمضان مسافر است، نمی‌تواند روزه بگیرد و واجب نیست برای گرفتن روزه قصد کند که ده روز در جایی بماند.

²²⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²²¹ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²²² <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²²³ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۱ هـ.ش)²²⁴

۱۵. روزه با وجود ضرر یا خوف ضرر

۹. کسی که می‌داند روزه برای او ضرر دارد یا احتمال عقلانی می‌دهد که ضرر داشته باشد (یعنی خوف ضرر دارد) روزه بر او واجب نیست، بلکه در مواردی نیز حرام است، خواه این یقین و ترس از تجربه شخصی حاصل شده باشد یا از گفته پزشک امین و یا از منشأ عقلایی دیگر و اگر روزه بگیرد، صحیح نیست؛ مگر آنکه به قصد قربت گرفته باشد و بعداً معلوم شود که ضرر نداشته است.

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۱ هـ.ش)²²⁵

۱۶. قرص زیر زبانی

۱۰. اگر هنگام استفاده از قرص های زیر زبانی، آب دهان با آن آغشته شده باشد، در صورت بیرون ریختن آن، روزه صحیح است.

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۱ هـ.ش)²²⁶

۱۷. تزریق آمپول یا سرم

۱۱. احتیاط واجب آن است که روزه‌دار از استعمال آمپول‌های تقویتی و آمپول‌هایی که به رگ تزریق می‌شود و همچنین انواع سِرُم‌ها خودداری کند ولی تزریق آمپول غیر تقویتی در عضله؛ مانند آنتی بیوتیک یا مسکن یا آمپول بی-حسی و نیز دارویی که روی زخم‌ها و جراحات‌ها گذاشته می‌شود، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۱ هـ.ش)²²⁷

۱۸. ملاک تشخیص روزه ضرری

۱۲. تشخیص تأثیر روزه در ایجاد بیماری یا تشدید آن و عدم قدرت بر روزه یا ضرر داشتن روزه بر عهده مکلف است. پس اگر پزشک بگوید: روزه ضرر دارد ولی گفته او موجب اطمینان یا ترس از ضرر نشود یا مکلف با تجربه دریافته باشد که روزه ضرر ندارد، باید روزه بگیرد، همچنین اگر پزشک بگوید: روزه ضرر ندارد ولی خودش بداند روزه برایش ضرر دارد یا خوف ضرر عقلایی داشته باشد، نباید روزه بگیرد و روزه بر او حرام است.

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۱ هـ.ش)²²⁸

²²⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²²⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²²⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²²⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²²⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

۱۹. روزه زن باردار

۱۳. زن بارداری که زایمان او نزدیک است؛ اگر می-ترسد که روزه برای جنین یا خودش ضرر داشته باشد، روزه بر او واجب نیست و در صورت اول (ضرر برای جنین) باید برای هر روز یک مدّ طعام؛ یعنی گندم یا جو و مانند اینها (به عنوان فدیّه) به فقیر بدهد و بعد از ماه رمضان نیز قضای آن را به جا آورد و در صورت دوم که برای خودش ضرر دارد، باید روزه‌هایی را که نگرفته، قضا نماید و بنابر احتیاط فدیّه نیز بدهد و در مورد زنی که زایمان او نزدیک نیست، پرداخت فدیّه مبنی بر احتیاط وجوبی است.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ ه.ش) ²²⁹

۲۰. روزه زن شیرده

۱۴. اگر زن شیرده (خواه مادر بچّه یا دایه، با اجرت باشد یا بدون اجرت) به دلیل ترس از کم یا خشک شدن شیر، می-ترسد روزه برای کودک ضرر داشته باشد، روزه بر او واجب نیست و باید برای هر روز فدیّه بدهد و قضای روزه را هم بعداً بگیرد، اما اگر روزه برای خود زن ضرر داشته باشد، بنابر احتیاط فدیّه واجب است.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ ه.ش) ²³⁰

۲۱. حرجی بودن روزه برای کار

۱۵. اشخاصی که به جهت کارشان ناچار به افطار هستند تا حرجی نشده نمی توانند افطار کنند و باید عنوان حرج حاصل شود تا مجوز افطار داشته باشند.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ ه.ش) ²³¹

۲۲. روزه غیر ماه رمضان در ماه رمضان

۱۶. در ماه رمضان نمی‌توان غیر از روزه رمضان را نیت کرد، مگر در مورد مسافر که نمی‌تواند روزه رمضان را بگیرد ولی نذر کرده است در سفر روزه مستحبی بگیرد که در این صورت روزه نذر او در ماه رمضان صحیح است. (البته روزه نذر در ماه رمضان، روزه رمضان حساب نمی‌شود و باید بعداً آن را قضا کند.)

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ ه.ش) ²³²

²²⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²³⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²³¹ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²³² <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

۲۳. روزه آخر ماه شعبان

۱۷. روزی که معلوم نیست آخر شعبان است یا اول ماه رمضان (که به آن یوم الشک گفته می شود) روزه اش واجب نیست و اگر کسی بخواهد در آن روز روزه بگیرد، نمی تواند نیت روزه رمضان کند، بلکه می تواند روزه مستحبی آخر شعبان یا روزه قضا و مانند آن را قصد کند و اگر بعداً معلوم شود که رمضان بوده، به عنوان روزه رمضان حساب می شود و قضای آن روز لازم نیست و اگر در بین روز بفهمد که ماه رمضان است، باید از همان لحظه، نیت روزه رمضان کند. (هرگاه در غروب روز بیست و نهم ماه قمری، هلال ماه، به علت ابری بودن هوا یا علت دیگری دیده نشود، یا در مورد رؤیت ماه اختلاف شود، آن روز، یوم الشک نامیده می شود. پس اگر شک بین روز آخر ماه شعبان و اول ماه رمضان باشد، روز آخر شعبان حساب شده و روزه آن به نیت روزه مستحبی یا قضا جایز است ولی به نیت روزه ماه رمضان، حرام می باشد و اگر شک بین آخر ماه رمضان و روز اول شوال باشد، روز آخر ماه رمضان حساب شده و روزه واجب است.)

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ هـ.ش)²³³

۲۴. تردید در نیت روزه

۱۸. اگر در روزه واجب معین بین روز مردد شود که روزه را ادامه دهد یا نه و یا تصمیم بگیرد یکی از مبطلات روزه را انجام دهد ولی آن را انجام ندهد، بنابر احتیاط واجب باید روزه را تمام کند و بعداً قضای آن را بگیرد.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ هـ.ش)²³⁴

۲۵. خلال کردن دندان

۱۹. کسی که می خواهد روزه بگیرد، لازم نیست پیش از اذان دندان هایش را خلال کند، ولی اگر بداند غذایی که لای دندان مانده در روز فرو می رود چنانچه خلال نکند و چیزی از آن فرو رود، روزه اش باطل می شود بلکه اگر فرو هم نرود بنا بر احتیاط واجب باید قضای آن روز را بگیرد.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ هـ.ش)²³⁵

۲۶. استهلاک خون در آب دهان

۲۰. خون لثه و دندان چنانچه در آب دهان مستهلک شود (از بین برود) محکوم به طهارت است و فرو بردن آن، روزه را باطل نمی کند. همچنین اگر به وجود خون در آب دهان شک داشته باشد، فرو بردن آن اشکال ندارد و روزه صحیح است.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ هـ.ش)²³⁶

²³³ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²³⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²³⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²³⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

۲۷. جویدن غذای کودک و چشیدن غذا

۲۱. جویدن غذا برای کودک و چشیدن غذا و مانند آن، که معمولاً به حلق نمی رسد، روزه را باطل نمی کند، هر چند اتفاقی و بی اختیار به حلق برسد و فرو رود؛ ولی اگر از اول بداند که به حلق می رسد، در صورت فرو رفتن، روزه باطل می شود.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ ه.ش) ²³⁷

۲۸. خوردن غذای لای دندان

۲۲. اگر روزمدار غذایی را که لای دندان مانده است عمداً فرو ببرد، روزه اش باطل می شود، اما اگر نداند غذا لای دندان-ها است و یا فرو بردن آن عمدی و با توجه نباشد، روزه باطل نمی شود.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ ه.ش) ²³⁸

۲۹. باقی ماندن بر جنابت و حیض و نفاس تا اذان صبح

۲۳. اگر کسی در شب ماه رمضان جنب باشد، باید تا قبل از اذان صبح (طلوع فجر) غسل کند و اگر عمداً تا آن هنگام غسل نکند، روزه اش باطل است. البته تا مغرب باید از انجام کارهایی که روزه را باطل می-کند، خودداری کند.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ ه.ش) ²³⁹

۳۰. اسپری تنفسی

۲۴. استعمال اسپری که حاوی داروی رفع تنگی نفس است برای روزه-دار اشکال ندارد و موجب بطلان روزه نمی-شود.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ ه.ش) ²⁴⁰

۳۱. انجام مفطر بدون تحقیق از طلوع فجر

۲۵. اگر در سحر ماه رمضان بدون اینکه تحقیق کند صبح شده یا نه، کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد و سپس معلوم شود که آن هنگام صبح بوده است، باید قضای آن روز را بگیرد ولی اگر با تحقیق و علم به اینکه صبح نشده، انجام داده باشد و بعد معلوم شود که صبح بوده است، قضای آن روز بر او واجب نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ ه.ش) ²⁴¹

²³⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²³⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²³⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²⁴⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²⁴¹ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

۳۲. افطار روزه بعد از خواندن نماز مغرب

۲۶. مستحب است روزه دار نماز مغرب را پیش از افطار بخواند؛ ولی اگر کسی منتظر اوست یا خودش به قدری گرسنه است که نمی تواند نماز را با حضور قلب به-جا آورد، بهتر است اول افطار کند ولی در صورت امکان نماز را در وقت فضیلت بخواند.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ ه.ش)²⁴²

۳۳. پرداخت کفاره چند روز به یک فقیر

۲۷. کسی که باید برای هر روز یک مد طعام بدهد، می تواند کفاره چند روز را به یک فقیر بدهد.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ ه.ش)²⁴³

۳۴. پی در پی نبودن روزه به جهت عذر

۳۰. کسی که می خواهد شصت روز روزه بگیرد، اگر بین آن به واسطه عذری؛ مانند بیماری یا حیض، نتواند روزه بگیرد، بعد از برطرف شدن عذر می-تواند بقیه روزه ها را بگیرد و لازم نیست از ابتدا شروع کند.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ ه.ش)²⁴⁴

۳۵. جهل به تعداد روزه قضا

۳۱. کسی که چند روز از ماه رمضان را به خاطر عذری روزه نگرفته و تعداد آنها را نمی داند، چنانچه شروع عذر را نمی-داند؛ مثلاً نمی داند بیست و پنجم ماه رمضان به سفر رفته تا روزه های فوت شده شش روز باشد یا بیست و ششم رفته تا پنج روز باشد، می تواند مقدار کمتر را قضا کند، اما در صورتی-که زمان شروع عذر را می داند، مثلاً می داند روز پنجم ماه به سفر رفته ولی نمی داند شب دهم برگشته تا پنج روزه فوت شده باشد یا شب یازدهم برگشته تا شش روزه فوت شده باشد، در این صورت احتیاط واجب آن است که مقدار بیشتر را قضا کند.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ ه.ش)²⁴⁵

۳۶. موارد استحباب امساک در ماه رمضان

۳۲. برای رعایت ادب و احترام ماه مبارک رمضان، برای این اشخاص مستحب است از میطلات روزه خودداری کنند، هر چند روزه نباشند:

²⁴² <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²⁴³ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²⁴⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²⁴⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

۱. مسافری که در سفر مبطل روزه انجام داده و پیش از ظهر به وطن یا جایی که می خواهد ده روز بماند، رسیده است؛

۲. مسافری که بعد از ظهر به وطن یا به جایی که می خواهد ده روز بماند می رسد؛

۳. بیماری که مبطل روزه انجام داده و پیش از ظهر بهبودی یافته است؛

۴. بیماری که بعد از ظهر بهبودی یافته است؛

۵. زنی که در بین روز از عادت ماهانه یا خونریزی زایمان پاک شود؛

۶. کافری که در روز ماه رمضان مسلمان شود؛

۷. کودکی که در روز ماه رمضان بالغ شود.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ هـ.ش)²⁴⁶

۳۷. افطار روزه قبل از حد ترخص

مسافری که از شب قبل قصد سفر کرده و پیش از ظهر به مسافرت می رود، نمی تواند تا قبل از رسیدن به حد ترخص روزه خود را افطار کند و در صورتی که پیش از آن افطار کند، بنابر احتیاط کفاره افطار عمدی روزه ماه رمضان بر او واجب است؛ البته چنانچه از حکم مسأله غافل بوده، کفاره ندارد.

ملاک تشخیص حد ترخص، آن است که از آخرین خانه شهر به اندازه ای دور شود که صدای اذان متعارف شهر را بدون بلندگو نشنود؛ خواه دیوارهای شهر را ببیند یا نه.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۱ هـ.ش)²⁴⁷

۳۸. قضای روزه بیمار

مادری به دلیل بیماری شدید نتوانسته در اواخر عمر، روزه ها و قضای آن را انجام دهد، آیا پسر بزرگ او باید قضای روزه ها را بجا آورد؟

جواب: اگر بیماری ایشان تا ماه رمضان بعد ادامه داشته است، قضای روزه ها ساقط است ولی باید برای هر روز یک مد طعام (معادل ۷۵۰ گرم) از اموال ایشان به فقیر داده شود.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۱ هـ.ش)²⁴⁸

۳۹. روزه قضا یا مستحبی با ترک غسل جنابت

شخصی که وقت برای غسل جنابت داشته اما غسل نکرده آیا می تواند پیش از ظهر، روزه قضا یا مستحبی را نیت کند؟

²⁴⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

²⁴⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/25666>

²⁴⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/25801>

جواب: در فرض سؤال، روزه قضا صحیح نیست اما اگر از قبل روزه قضا بر عهده نداشته، می تواند روزه مستحبی را نیت کند.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۱ هـ.ش)²⁴⁹

۴۰. قضای روزه کسی که در رمضان از دنیا رفته

اگر کسی در ماه رمضان به جهت بیماری، روزه نگیرد و پیش از پایان رمضان از دنیا برود، آیا قضای روزه های او بر عهده پسر بزرگ است؟
جواب: واجب نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۱ هـ.ش)²⁵⁰

۴۱. افطار روزه به تصور ضرر

در ابتدای تکلیف به توصیه پدر و مادرم و با تصور این که بنیه ضعیفی دارم و روزه برایم ضرر دارد، روزه ها را افطار کردم و تا ماه رمضان سال بعد هم قضا نکردم، آیا علاوه بر قضا کفاره هم بر عهده من می باشد؟

جواب: اگر مطمئن بودید یا حداقل می ترسیدید که روزه برای شما ضرر داشته باشد، کفاره عمد واجب نیست ولی باید قضای روزه ها را بگیرید و برای هر روز، کفاره تأخیر بپردازید (به ازای هر روز ۷۵۰ گرم گندم، آرد، نان، برنج یا سایر مواد غذایی به فقیر بدهید).

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۲ هـ.ش)²⁵¹

۴۲. شستشوی دهان برای روزه دار

آیا گرداندن آب در دهان با اطمینان به اینکه آب فرو نمی رود، روزه را باطل می کند؟ اگر بی اختیار آب وارد حلق شود، روزه چه حکمی دارد؟

جواب: روزه را باطل نمی کند ولی اگر بی اختیار فرو رود، بنا بر احتیاط باید قضای آن روز را بگیرید؛ مگر این که در حال وضو برای نماز واجب، مضمضه کند که در این صورت روزه، صحیح است و قضا ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۲ هـ.ش)²⁵²

۴۳. روزه گرفتن با وجود منع پزشکی

اگر پزشکی به جهت بیماری از گرفتن روزه منع کند، روزه گرفتن چه حکمی دارد؟

²⁴⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/25891>

²⁵⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/25951>

²⁵¹ <https://www.leader.ir/fa/content/26514>

²⁵² <https://www.leader.ir/fa/content/26514>

جواب: اگر از گفته پزشک امین، یقین یا اطمینان حاصل کند یا بترسد که روزه برایش ضرر داشته باشد، روزه واجب نیست، بلکه در مواردی حرام است.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۲ هـ.ش) 253

۴۴. استمرار نیت روزه

اگر شخصی روزه واجب را نیت کند و سپس از نیت خود برگردد و بگوید روزه نمی گیرم، حکم روزه او چیست؟

جواب: در روزه واجب معین؛ مانند روزه ماه رمضان، واجب است نیت از طلوع فجر تا مغرب، استمرار داشته باشد؛ بنابراین اگر بین روز از نیت روزه برگردد و قصد ادامه روزه نداشته باشد، روزه اش باطل می شود و قصد دوباره برای ادامه روزه فایده ای ندارد؛ البته تا اذان مغرب باید از مبطلات روزه خودداری کند. ولی اگر بین روز مردد شود که روزه را ادامه دهد یا نه و یا تصمیم بگیرد یکی از مبطلات روزه را انجام دهد ولی آن را انجام ندهد، بنابر احتیاط واجب باید روزه را تمام کند و بعداً قضای آن را بگیرد.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۲ هـ.ش) 254

۴۵. ترک روزه به دلیل بیماری

هنگام روزه گرفتن به دلیل افت قند خون در طول روز دچار سردرد میگردی می شوم و ادامه روزه برایم مقدور نیست؛ آیا لازم است که روزه بگیرم تا زمانی که سردرد ها رخ دهد و بعد ادامه ندهم و یا از ابتدای روز می توانم روزه نگیرم؟

جواب: اگر بدانید یا احتمال عقلایی بدهید که روزه موجب بیماری یا تشدید یا افزایش طول آن می شود، روزه واجب نیست و از ابتدای روز می توانید روزه نگیرید ولی در صورتی که تا ماه رمضان بعد بتوانید باید قضای آن را بگیرید.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۲ هـ.ش) 255

۴۶. خلال دندان برای روزه

آیا روزی که قصد داریم روزه بگیریم باید قبل از اذان صبح دندانها را خلال کنیم؟

جواب: اگر بدانید که در صورت خلال نکردن یا مسواک نزدن یا مانند آن، در هنگام روزه غذای بین دندانها از گلو فرو می رود، باید برای رفع غذای بین دندانها اقدام کنید و اگر کاری نکنید و در بین روز غذا فرو رود، روزه باطل می شود.

253 <https://www.leader.ir/fa/content/26514>

254 <https://www.leader.ir/fa/content/26514>

255 <https://www.leader.ir/fa/content/26514>

(استفتاء جدید بتاريخ خرداد ۱۴۰۲ هـ.ش)²⁵⁶

۴۷. زمان ادای فدیة بیمار

فرد بیماری که نمی تواند روزه بگیرد و بیماری وی مزمن و ادامهدار است و از صحت و سلامتی خود در آینده کاملاً مأیوس است، آیا می تواند پس از ماه مبارک، کفاره سی روزه خود را پرداخت نماید یا باید تا آمدن ماه رمضان آینده صبر نماید؟
جواب: باید تا آمدن ماه مبارک رمضان آینده صبر کند.

(استفتاء جدید بتاريخ خرداد ۱۴۰۲ هـ.ش)²⁵⁷

۴۸. استشمام بوی خوش در اعتکاف

در برخی مساجد معمولاً غیر معتکفین عطر می زنند؛ احساس بوی عطر آنان، چه حکمی دارد؟ آیا لازم است معتکف، بینی خود را بگیرد؟
جواب: بوییدن مواد معطر و گیاهان خوش بو برای لذت بردن، از محرّمات اعتکاف است؛ بنا بر این اگر برای لذت بردن نباشد، مانعی ندارد و گرفتن بینی لازم نیست.

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۳ هـ.ش)²⁵⁸

۴۹. روزه برای زن باردار

زن بارداری هشتم که ماه دوم بارداری ام مصادف با ماه رمضان شد، وظیفه من چیست؟
جواب: اگر می ترسید که روزه برای جنین یا خودتان ضرر داشته باشد، روزه واجب نیست ولی باید روزه هایی را که نگرفته اید، قضا نمایید و بنابر احتیاط فدیة نیز بدهید.

(استفتاء جدید بتاريخ ۱۴۰۳ هـ.ش)²⁵⁹

۵۰. روزه دختران نوجوان

دخترم تازه به سن بلوغ رسیده و روزه گرفتن برای او ممکن نیست، وظیفه او چیست؟
جواب: واجب است که روزه بگیرد و ترک آن به صرف دشواری، ضعف جسمانی و مانند آن، جایز نیست مگر آنکه روزه برای او ضرر داشته یا تحمل آن با مشقت زیادی همراه باشد.

(استفتاء جدید بتاريخ ۱۴۰۳ هـ.ش)²⁶⁰

²⁵⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/26514>

²⁵⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/26514>

²⁵⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/27189>

²⁵⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/28044>

²⁶⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/28044>

۵۱. روزه گرفتن در سفر

در چه صورتی می توانم هنگام سفر در ماه مبارک رمضان، از فیض روزه محروم نشوم؟
جواب: در صورتی که در وطن، روزه مستحبی را نذر کنید می توانید در سفر به آن نذر عمل کنید و روزه بگیرید اما روزه رمضان محسوب نشده و بعدا باید آن روز را قضا کنید.

(استفتاء جدید بتاریخ ۱۴۰۳ ه.ش) 261

۵۲. استفاده از سرم و آمپول هنگام روزه داری

حکم روزه نسبت به استفاده از موارد زیر چیست: سرم خوراکی، سرم تقویتی، آمپولی که در رگ تزریق می شود، آمپول عضلانی، آمپول تقویتی، آمپول آنتی بیوتیک، آمپول بی حسی، آمپول مسکن؟
جواب: احتیاط واجب آن است که روزه دار از استعمال آمپول های تقویتی و آمپول هایی که به رگ تزریق می شود و همچنین انواع سرم ها خودداری کند ولی تزریق آمپول های غیر تقویتی در عضله مانند آنتی بیوتیک یا مسکن یا آمپول بی حسی و نیز دارویی که روی زخم ها و جراحات ها گذاشته می شود، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ ۱۴۰۳ ه.ش) 262

۵۳. روزه برای زن باردار

زن بارداری هشتم که ماه دوم بارداری ام مصادف با ماه رمضان شد، وظیفه من چیست؟
جواب: اگر می ترسید که روزه برای جنین یا خودتان ضرر داشته باشد، روزه واجب نیست ولی باید روزه هایی را که نگرفته اید، قضا نمایید و بنابر احتیاط فدیة نیز بدهید.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۴ ه.ش) 263

۵۴. روزه دختران نوجوان

دخترم تازه به سن بلوغ رسیده و روزه گرفتن برای او ممکن نیست، وظیفه او چیست؟
جواب: واجب است که روزه بگیرد و ترک آن به صرف دشواری، ضعف جسمانی و مانند آن، جایز نیست مگر آنکه روزه برای او ضرر داشته یا تحمل آن با مشقت زیادی همراه باشد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۴ ه.ش) 264

۵۵. روزه گرفتن در سفر

در چه صورتی می توانم هنگام سفر در ماه مبارک رمضان، از فیض روزه محروم نشوم؟

261 <https://www.leader.ir/fa/content/28044>

262 <https://www.leader.ir/fa/content/28044>

263 <https://www.leader.ir/fa/content/28546>

264 <https://www.leader.ir/fa/content/28546>

جواب: در صورتی که در وطن، روزه مستحبی را نذر کنید می توانید در سفر به آن نذر عمل کنید و روزه بگیریید اما روزه رمضان محسوب نشده و بعدا باید آن روز را قضا کنید.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۴ هـ.ش)²⁶⁵

۵۶. استفاده از سرم و آمپول هنگام روزه داری

حکم روزه نسبت به استفاده از موارد زیر چیست: سرم خوراکی، سرم تقویتی، آمپولی که در رگ تزریق می شود، آمپول عضلانی، آمپول تقویتی، آمپول آنتی بیوتیک، آمپول بی حسی، آمپول مسکن؟

جواب: احتیاط واجب آن است که روزه دار از استعمال آمپول های تقویتی و آمپول هایی که به رگ تزریق می شود و همچنین انواع سِرْم ها خودداری کند ولی تزریق آمپول های غیر تقویتی در عضله مانند آنتی بیوتیک یا مسکن یا آمپول بی حسی و نیز دارویی که روی زخم ها و جراحات ها گذاشته می شود، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۴ هـ.ش)²⁶⁶

۵۷. مراجعه به دندانپزشک در حال روزه داری

آیا روزه دار در ماه رمضان می تواند به دندانپزشک مراجعه کند؟

جواب: اگر چیزی از حلق پایین نرود اشکال ندارد، اما اگر در حال کار پزشک، آب بی اختیار و سهوا از حلق فرو برود بنا بر احتیاط باید روزه را کامل کرده و بعدا آن را قضا کند، ولی اگر غیر از آب چیز دیگری بی اختیار پایین برود، روزه صحیح است.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۴ هـ.ش)²⁶⁷

۵۸. افطار روزه به تصور ضرر

در ابتدای تکلیف به توصیه پدر و مادرم و با تصور این که بنیه ضعیفی دارم و روزه برایم ضرر دارد، روزه ها را افطار کردم و تا ماه رمضان سال بعد هم قضا نکردم، آیا علاوه بر قضا کفاره هم بر عهده من می باشد؟

جواب: اگر مطمئن بودید یا حداقل می ترسیدید که روزه برای شما ضرر داشته باشد، کفاره عمد واجب نیست ولی باید قضای روزه ها را بگیریید و برای هر روز، کفاره تأخیر بپردازید (به ازای هر روز ۷۵۰ گرم گندم، آرد، نان، برنج یا سایر مواد غذایی به فقیر بدهید).

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۴ هـ.ش)²⁶⁸

²⁶⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/28546>

²⁶⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/28546>

²⁶⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/28546>

²⁶⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/28546>

۵۹. شستشوی دهان برای روزه دار

آیا گرداندن آب در دهان با اطمینان به اینکه آب فرو نمی رود، روزه را باطل می کند؟ اگر بی اختیار آب وارد حلق شود، روزه چه حکمی دارد؟

جواب: روزه را باطل نمی کند ولی اگر بی اختیار فرو رود، بنا بر احتیاط باید قضای آن روز را بگیرد؛ مگر این که در حال وضو برای نماز واجب، مضمضه کند که در این صورت روزه، صحیح است و قضا ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۴ هـ.ش) 269

۶۰. روزه گرفتن با وجود منع پزشکی

اگر پزشکی به جهت بیماری از گرفتن روزه منع کند، روزه گرفتن چه حکمی دارد؟
جواب: اگر از گفته پزشک امین، یقین یا اطمینان حاصل کند یا بترسد که روزه برایش ضرر داشته باشد، روزه واجب نیست، بلکه در مواردی حرام است.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۴ هـ.ش) 270

۶۱. استمرار نیت روزه

اگر شخصی روزه واجب را نیت کند و سپس از نیت خود برگردد و بگوید روزه نمی گیرم، حکم روزه او چیست؟

جواب: در روزه واجب معین؛ مانند روزه ماه رمضان، واجب است نیت از طلوع فجر تا مغرب، استمرار داشته باشد؛ بنابراین اگر بین روز از نیت روزه برگردد و قصد ادامه روزه نداشته باشد، روزه اش باطل می شود و قصد دوباره برای ادامه روزه فایده ای ندارد؛ البته تا اذان مغرب باید از مبطلات روزه خودداری کند. ولی اگر بین روز مردد شود که روزه را ادامه دهد یا نه و یا تصمیم بگیرد یکی از مبطلات روزه را انجام دهد ولی آن را انجام ندهد، بنا بر احتیاط واجب باید روزه را تمام کند و بعداً قضای آن را بگیرد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۴ هـ.ش) 271

۶۲. ترک روزه به دلیل بیماری

هنگام روزه گرفتن به دلیل افت قند خون در طول روز دچار سردرد میگردی می شوم و ادامه روزه برایم مقدور نیست؛ آیا لازم است که روزه بگیرم تا زمانی که سردرد ها رخ دهد و بعد ادامه ندهم و یا از ابتدای روز می توانم روزه نگیرم؟

269 <https://www.leader.ir/fa/content/28546>

270 <https://www.leader.ir/fa/content/28546>

271 <https://www.leader.ir/fa/content/28546>

جواب: اگر بدانید یا احتمال عقلایی بدهید که روزه موجب بیماری یا تشدید یا افزایش طول آن می شود، روزه واجب نیست و از ابتدای روز می توانید روزه نگیرید ولی در صورتی که تا ماه رمضان بعد بتوانید باید قضای آن را بگیرید.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۴ هـ.ش)²⁷²

۶۳. خلال دندان برای روزه

آیا روزی که قصد داریم روزه بگیریم باید قبل از اذان صبح دندانها را خلال کنیم؟

جواب: اگر بدانید که در صورت خلال نکردن یا مسواک نزدن یا مانند آن، در هنگام روزه غذای بین دندانها از گلو فرو می رود، باید برای رفع غذای بین دندانها اقدام کنید و اگر کاری نکنید و در بین روز غذا فرو رود، روزه باطل می شود.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۴ هـ.ش)²⁷³

۶۴. فراموش کردن نیت روزه

اگر کسی از قبل تصمیم قطعی داشته روز خاصی مثل دحوالارض را روزه بگیرد ولی فراموش می کند و در آن روز غذا یا آب می خورد بعد یادش می آید، حکم روزه آن روز او چیست؟

جواب: اگر از شب قبل نیت روزه فردا را داشته صحیح است، ولی اگر غافل بوده و نیت نکرده و صرفاً از روزهای قبل بنای بر روزه گرفتن داشته، کفایت نمی کند.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۵ هـ.ش)²⁷⁴

²⁷² <https://www.leader.ir/fa/content/28546>

²⁷³ <https://www.leader.ir/fa/content/28546>

²⁷⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/28634>

خمس

۱. خمس سهام

اگر با درآمد بین سال در بورس، سهام خرید و فروش کنیم، آیا به آن خمس تعلق می‌گیرد؟
جواب: در فرض سؤال سر سال خمسی باید قیمت روز سهام در بورس، محاسبه شده و خمس آن پرداخت شود.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۳۹۹ ه.ش)²⁷⁵

۲. خمس سهام عدالت

۱. با توجه به اینکه واگذاری سهام عدالت به صورت اقساط (از محل سود حاصل از سهام)، بوده است آیا این سهام، متعلق خمس است؟ بر فرض وجوب، زمان تعلق چه زمانی است؟
۲. دولت برای برخی از اقشار ضعیف، قیمت سهام را با تخفیف محاسبه کرده و تفاوت قیمت را از محل منابع خود تأمین کرده است، آیا به مقداری که دولت تخفیف داده نیز خمس تعلق می‌گیرد؟
۳. حکم خمس سودهایی که قبل از آزادسازی (پس از سال ۹۵) حاصل شده و به افراد پرداخت شده یا نشده است، چیست؟
جواب:

۱) پس از آزاد شدن سهام عدالت، مقداری که قابل فروش است، در اولین سال خمسی، خمس آن به قیمتی که خریدار دارد، باید پرداخت شود.

۲) در این صورت نصف سهام، متعلق خمس است و نصف دیگر در حکم هبه است و خمس ندارد.
- در هر دو صورت قبل، کسانی که برای گذران زندگی نیاز به این سهام و سود حاصل از آن دارند به نحوی که با تخمیس آن، سود حاصل از مابقی، کفاف زندگی در حد شأن آنها را نمی‌دهد، پرداخت خمس اصل سهام، واجب نیست.

۳) سودهای مذکور جزء درآمد سالی است که قابل وصول بوده است، که اگر در آن سال دریافت نشده و سال خمسی بر آن گذشته است، باید پس از دریافت، بلافاصله خمس آن پرداخت شود و اگر دریافت شده، حکم درآمد بین سال را دارد.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۳۹۹ ه.ش)²⁷⁶

²⁷⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/24700>

²⁷⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/24784>

۳. خمس خانه ای که در آن ساکن نیستم

شخصی مسکن مورد نیاز تهیه نموده و به عللی نمی‌تواند در آن سکونت کند، و یا مدتی آن را اجاره داده است، سپس از سکونت در آن منصرف می‌شود و آن را می‌فروشد، بر فرض که در این مدت، سال خمسی بر آن گذشته باشد، حکم خمس آن چگونه است؟

جواب: سکونت شرط نیست و همین که مورد نیاز و در شأن او باشد، با گذشت سال خمسی بر آن مؤونه محسوب شده و خمس ندارد حتی پس از فروش.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۰ ه.ش) 277

۴. خمس وسائل خانه

در دوران عقد هستم و طبق رسم ما برای شروع زندگی باید یک سری وسایل مثل تلویزیون، مبل و ... را مرد تهیه کند، آیا در زمان سررسید سال خمسی باید خمس این وسایل را که با درآمد تهیه کرده ام بدهم؟

جواب: اگر تهیه این وسائل، عرفاً جزو هزینه های جاری مورد نیاز شما محسوب می‌شود، خمس ندارد، هر چند تا سر سال خمسی استفاده نشده باشد.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۰ ه.ش) 278

۵. خمس وسائل خانه

در دوران عقد هستم و طبق رسم ما برای شروع زندگی باید یک سری وسایل مثل تلویزیون، مبل و ... را مرد تهیه کند، آیا در زمان سررسید سال خمسی باید خمس این وسایل را که با درآمد تهیه کرده ام بدهم؟

جواب: اگر تهیه این وسائل، عرفاً جزو هزینه های جاری مورد نیاز شما محسوب می‌شود، خمس ندارد، هر چند تا سر سال خمسی استفاده نشده باشد.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۰ ه.ش) 279

۶. خمس ارث

آیا اموال - از جمله سهام - به ارث رسیده از پدرم در صورتی که ندانم با پول مشمول خمس خریداری شده یا نه، خمس دارد؟

جواب: خمس ندارد.

277 <https://www.leader.ir/fa/content/24898>

278 <https://www.leader.ir/fa/content/24925>

279 <https://www.leader.ir/fa/content/24998>

(استفتاء جدید بتاريخ خرداد ۱۴۰۰ هـ.ش)²⁸⁰

۷. خمس درآمد دریافت شده پس از سال خمسی

اگر فردی از درآمد بین سال کالایی تهیه کند و سپس به صورت نسیه به فروش برساند نسبت به خمس درآمد مزبور چه تکلیفی دارد؟ آیا جزء درآمد سال وصول محسوب می شود یا سال معامله؟

جواب: در فرض مرقوم قیمت نقدی کالا در زمان معامله جزء درآمد سال معامله و سود نسیه جزء درآمد سال دریافت می باشد.

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۰ هـ.ش)²⁸¹

۸. خمس سرمایه

با توجه به اینکه قیمت خرید اجناس مغازه با قیمت فروش به مشتری تفاوت دارد، ملاک برای محاسبه خمس موجودی مغازه، قیمت خرید است یا قیمت فروش؟

جواب: اجناس را به قیمتی که در سررسید سال خمسی قابل نقد شدن است، محاسبه کنید.

(استفتاء جدید بتاريخ آذر ۱۴۰۰ هـ.ش)²⁸²

۹. خمس کالایی که نسیه فروخته شده

اگر کالایی را که از درآمد بین سال تهیه کرده ام نسیه بفروشم و موعد دریافت قیمت آن بعد از سال خمسی باشد، حکم خمس درآمد آن چیست؟

جواب: قیمت نقدی کالا در زمان معامله جزو درآمد سال معامله و سود فروش نسیه جزو درآمد سال دریافت می باشد.

(استفتاء جدید بتاريخ آذر ۱۴۰۰ هـ.ش)²⁸³

۱۰. خمس لباس هایی که برای آینده خریده شده

از درآمد بین سال لباس هایی در حد شأن برای فرزندان تهیه کرده ام ولی در حال حاضر اندازه آنها نیست، آیا سر سال خمسی باید خمس آنها را پرداخت کنم؟

جواب: در فرض سؤال خمس دارد.

(استفتاء جدید بتاريخ دی ۱۴۰۰ هـ.ش)²⁸⁴

²⁸⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/24998>

²⁸¹ <https://www.leader.ir/fa/content/25074>

²⁸² <https://www.leader.ir/fa/content/25381>

²⁸³ <https://www.leader.ir/fa/content/25381>

²⁸⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/25410>

۱۱. خمس ارزش افزوده ارث

زمین ارثی را پس از بیست سال فروختم، آیا به ارزش افزوده آن خمس تعلق می‌گیرد؟
جواب: خمس ندارد، مگر آنکه زمین را با قصد سود و رشد قیمت نگه داشته باشید، که در این صورت، پس از فروش، بنابر احتیاط واجب ارزش افزوده آن از درآمد سال حساب می‌شود که در صورت موجود بودن آن در پایان سال خمسی، خمس آن باید داده شود.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۰ هـ.ش) 285

۱۲. استفاده از اموال کسی که خمس نمی‌دهد

پدرم اهل پرداخت خمس نیست، استفاده از اموال ایشان برای ما اشکال دارد؟ آیا فرزندان ایشان، ضامن خمس اموال استفاده شده هستند؟

جواب: استفاده از اموال ایشان اشکال ندارد و نسبت به خمس آن وظیفه ای ندارید، ولی در صورتی که یقین دارید خمس نمی‌دهد، وظیفه شما - با وجود شرایط - تذکر به مسئله خمس و امر به معروف است.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۰ هـ.ش) 286

۱۳. خمس ابزار کسب و کار

آیا یک بار پرداخت خمس ابزار آلات کسب و کار کفایت می‌کند یا باید هر سال خمس ارزش افزوده آن را پرداخت کنیم؟

جواب: پس از پرداخت خمس آن، تا زمانی که فروخته نشده خمس ندارد و پس از فروش، ارزش افزوده آن (پس از کسر تورم)، جزء درآمد سال فروش است و اگر تا سررسید سال خمسی در امور زندگی مصرف نشود، خمس دارد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۰ هـ.ش) 287

۱۴. خمس پول پیش

آیا پولی که مستأجر ناچار است برای اجاره خانه به موجر قرض (رهن) دهد، خمس دارد؟
جواب: اگر مستأجر توان پرداخت اجاره کامل را ندارد یا موجر نمی‌پذیرد، به مقدار پولی که برای اجاره مسکن مطابق شأن، باید طبق قرارداد اجاره به موجر قرض دهد، خمس تعلق نمی‌گیرد و احکام مؤنه را دارد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۰ هـ.ش) 288

285 <https://www.leader.ir/fa/content/25410>

286 <https://www.leader.ir/fa/content/25476>

287 <https://www.leader.ir/fa/content/25552>

288 <https://www.leader.ir/fa/content/25552>

۱۵. خمس واحدهای اضافی منزل

اگر شخصی، خانه کلنگی خود را تحویل دهد تا در محل آن، چند واحد آپارتمان احداث شود و در مقابل خانه، دو واحد آپارتمان دریافت کند؛ آیا واحد اضافی که مورد استفاده شخصی نیست، خمس دارد؟

جواب: اگر قصد تجارت (فروش واحد اضافی) داشته و مشتری برای خرید آن موجود باشد، مقدار افزایش قیمت پس از کسر تورم، متعلق خمس است.

اما اگر قصد فروش نداشته و تنها قصد اجاره دادن داشته باشد، تا زمانی که نفروخته، خمس ندارد و پس از فروش، افزایش قیمت آن (پس از کسر اصل و مقدار تورم)، جزء درآمد سال فروش خواهد بود.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۰ ه.ش) 289

۱۶. تعدد سال خمسی

آیا می‌توان علاوه بر سال خمسی ثابت، برای یکی از منافع کسب، سال خمسی جداگانه تعیین کرد؟

جواب: در صورتی که حساب دخل و خرج هر یک از درآمدها جدا و مستقل باشد، می‌تواند برای هر یک سال جدا قرار دهد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۰ ه.ش) 290

۱۷. خمس فروش هدیه و ارث

زمینی داشتم که هدیه پدرم بود و پس از مدتی آن را فروختم؛ آیا پول فروش زمین، خمس دارد؟

جواب: اصل زمین هنگام اهدا، خمس ندارد ولی ارزش افزوده آن، اگر زمین را به قصد افزایش قیمت یا خرید و فروش نگهداشته است، بنابر احتیاط واجب (پس از کسر مقدار تورم)، جزء درآمد سال فروش است که اگر تا پایان سال خمسی باقی بماند، خمس دارد؛ در غیر این صورت، ارزش افزوده نیز خمس ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۰ ه.ش) 291

۱۸. خمس حیوانات خانگی

چند عدد جوجه خریدیم که الان مرغ و خروس شده اند، آیا سر سال خمسی، مشمول خمس هستند؟

جواب: اگر برای استفاده در مصارف شخصی زندگی باشد (نه برای کسب درآمد)، خمس ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۱ ه.ش) 292

289 <https://www.leader.ir/fa/content/25552>

290 <https://www.leader.ir/fa/content/25552>

291 <https://www.leader.ir/fa/content/25552>

292 <https://www.leader.ir/fa/content/25666>

۱۹. خمس حقوق

اگر سال خمسی من، اول ماه باشد و حقوق من چند روز قبل از سال خمسی واریز شود، آیا به حقوق این ماه خمس تعلق می‌گیرد؟

جواب: اگر تا پنج روز پس از سررسید سال خمسی مصرف شود، خمس ندارد؛ همچنین پس انداز مقداری پول برای پیش‌آمدهای احتمالی چنانچه با دادن خمس، مقدار باقیمانده کفایت نمی‌کند و نگرانی شخص برطرف نمی‌شود، خمس ندارد؛ هر چند احتیاط این است که پس از رفع نگرانی (با حصول درآمد جدید)، خمس مقداری که مصرف نشده پرداخت شود.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۱ ه.ش) 293

۲۰. خمس کمک هزینه تحصیلی

آیا به کمک هزینه تحصیلی که به دانشجویان برخی مقاطع داده می‌شود، خمس تعلق می‌گیرد؟
جواب: کمک هزینه تحصیلی، خمس ندارد؛ مگر برای دانشجویانی که استخدام و بورسیه شده‌اند و در زمان تحصیل، حقوق دریافت می‌کنند.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۱ ه.ش) 294

۲۱. خمس ارث

پدر فوت کردند و نمی‌دانم که ایشان سال خمسی داشته‌اند یا نه؛ آیا ارثی که از مرحوم پدر به ما رسیده، مشمول خمس می‌شود؟

جواب: اگر نمی‌دانید که ایشان خمس بدهکار است یا اموالش متعلق خمس است، نسبت به خمس تکلیفی ندارید و گرنه باید بدهی خمسی او را مانند بقیه بدهی‌های پدر، از اصل مال او پرداخت کرده و سپس باقیمانده اموال را بین ورثه تقسیم کنید.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۱ ه.ش) 295

۲۲. تغییر سال خمسی

در صورتی که پس از پایان سال خمسی، اولین درآمد سال جدید با فاصله زمانی واقع شود آیا می‌توان مبدأ سال خمسی جدید را، تاریخ حصول اولین درآمد قرار داد؟

جواب: مانعی ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۱ ه.ش) 296

293 <https://www.leader.ir/fa/content/25666>

294 <https://www.leader.ir/fa/content/26104>

295 <https://www.leader.ir/fa/content/26167>

296 <https://www.leader.ir/fa/content/26167>

۲۳. خمس سرمایه

اگر شک کند که به سرمایه ای که با آن امرار معاش می کند، خمس تعلق می گیرد یا خیر، وظیفه چیست؟
جواب: اصل سرمایه اگر از درآمد کسب بوده و خمس آن داده نشده باشد، سر سال خمسی مشمول خمس است مگر در جایی که پس از پرداخت خمس، درآمد کسب با بقیه سرمایه، برای هزینه های زندگی کافی نبوده یا کسب، مناسب با شأن عرفی او نباشد و یا تردید داشته باشد که چنین است یا خیر که در این موارد پرداخت خمس واجب نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۱ ه.ش) 297

۲۴. مستثنیات خمس

مؤنه معیشت و زندگی

مخارج و هزینه هایی که فرد برای گذران زندگی خود و افراد تحت تکفلش مصرف می کند، متعلق خمس نیست.

مؤنه زندگی، سه دسته است: دسته اول، ابزار و وسایلی است که برای رفع حوائج زندگی شخصی مکلف و افراد تحت تکفلش، باید در اختیار او باشد، هر چند (احیاناً) زمینه استفاده از آنها پیش نیاید مانند کالای خواب و ظروف برای احتیاط و میهمان احتمالی. دسته دوم، مواد مصرفی است که با مصرف آن در زندگی، عین آن از بین می رود و باقی نمی ماند، مانند مواد خوراکی، بهداشتی و ... دسته سوم، هزینه های جاری زندگی مانند قبوض آب و برق و گاز، هزینه های درمان، تفریح، هدایا، صدقات و ...

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۲ ه.ش) 298

۲۵. روش محاسبه خمس مواد مصرفی

خمس مواد مصرفی که سر سال خمسی در منزل باقی مانده مثل برنج، روغن، چای، قند، مواد شوینده و ... چگونه محاسبه می شود؟

جواب: اگر از موادی است که تهیه آن به صورت فله و غیربسته بندی ممکن است (مانند حبوبات، گوشت)، باید خمس مقدار باقی مانده محاسبه شود و اگر تهیه آن به صورت بسته بندی است و به مقدار نیاز خریداری شده، بسته ای که مقداری از آن مصرف شده است، خمس ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۲ ه.ش) 299

۲۶. خمس سرمایه و ابزار کار

مقداری پول برای خرید ابزار کار پس انداز کرده ام اما اگر خمس آن را بپردازم، توانایی خرید را از دست خواهم داد؛ تکلیف چیست؟

297 <https://www.leader.ir/fa/content/26169>

298 <https://www.leader.ir/fa/content/26561>

299 <https://www.leader.ir/fa/content/26606>

جواب: اگر پول پس انداز شده از درآمد کسب باشد در فرض سوال مشمول خمس است اما اگر قبل از سررسید سال خمسی، ابزار کار را خریداری کنید و مجموع سرمایه شما به اندازه ای باشد که اگر خمس آن را بپردازید، درآمد حاصل از باقی مانده سرمایه، برای مخارج زندگی کافی نباشد، سرمایه شما خمس ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۳ هـ.ش)³⁰⁰

۲۷. خمس کاشته های زراعی و خانه نیمه کاره

آیا مالک محصولات زراعی به عمل نیامده و یا مالک ساختمان نیمه کاره در سر سال خمسی، وظیفه ای برای پرداخت خمس آن دارند؟

جواب: محصولات کشاورزی قبل از رسیدن به مرحله ای که مقصود کشاورز است (مانند اینکه هدف کشاورز از کاشت درخت انگور، برداشت انگور باشد نه غوره)، اگر به نحوی باشد که بر آن، صدق ربح کند (یعنی ارزش مالی داشته باشد) در پایان سال خمسی، متعلق خمس است و همینطور است نظایر آن از قبیل ساختمان نیمه کاره ای که به قصد تکمیل و فروش در حال ساخت است.

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۳ هـ.ش)³⁰¹

۲۸. کسر هزینه های کفن و دفن از خمس

با توجه به اینکه اگر فردی در بین سال فوت کند، سال خمسی او به پایان می رسد و باید خمس آنچه که از درآمد سال فوت، باقی مانده، پرداخت شود؛ آیا می توان هزینه کفن و دفن میت را به مقداری که از اصل مال برداشت می شود هم جزء مؤونه وی محسوب و کسر کنیم و خمس بقیه مال را پرداخت کنیم، خصوصا در صورتی که هزینه کفن و دفن، تمام اموال میت را در بر گیرد، یا این که قبل از کفن و دفن، کل مال باید تخمیس شود؟

جواب: اگر برای تجهیز میت از اموال او هزینه شود، ادای خمس آنچه هزینه شده واجب نیست، هر چند این عمل موجب شود که تمام اموال وی صرف هزینه های کفن و دفن شود و چیزی برای ادای خمس باقی نماند

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۳ هـ.ش)³⁰²

۲۹. پس گرفتن هدیه بعد از سال خمسی

شخصی با قصد جدی به دیگری هدیه ای داده است اما بعد از سال خمسی، پشیمان می شود و آن را پس می گیرد؛ آیا باید خمس آن هدیه را بدهد؟

جواب: اگر هدیه را با درآمد بین سال تهیه کرده، به محض پس گرفتن باید خمس آن را بدهد.

³⁰⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/26988>

³⁰¹ <https://www.leader.ir/fa/content/26988>

³⁰² <https://www.leader.ir/fa/content/27189>

۳۰. تأخیر در ادای خمس

سال خمسی من اول ماه مبارک رمضان است که متأسفانه در آن روز خمس را پرداخت نکردم و تا عید فطر به تأخیر افتاد. در این فاصله منافی به دست آوردم؛ آیا منافع جدید، مشمول خمس سال قبل می‌شود؟ به تعبیر دیگر آیا سال خمسی من همان است که از قبل بود (اول ماه رمضان) یا آنکه به وقت ادای خمس (عید فطر) تغییر یافته است؟

جواب: در فرض سؤال سال خمسی شما تغییر نکرده و منافع جدید، جزء درآمد سال آینده محسوب می‌شود.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۳ هـ.ش)³⁰⁴

۳۱. عدم توانایی پرداخت خمس

اگر کسی چند روز مانده به سال خمسی حقوق بگیرد و با پرداخت خمس، باقیمانده آن کفاف مخارج ماه آینده را نکند آیا خمس این حقوق واجب است؟ در صورت عدم تعلق خمس، اگر حقوق جدید را دریافت کند و از حقوق قبل مقداری مانده باشد. در این فرض پرداخت خمس چه حکمی دارد؟

جواب: در هر دو فرض خمس تعلق نمی‌گیرد.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۳ هـ.ش)³⁰⁵

۳۲. خمس جهیزیه بلا استفاده

شخصی برای دخترش که در شرف ازدواج است جهیزیه تهیه می‌کند اما به دلایلی مانند فوت دختر یا طلاق و ... مورد استفاده قرار نگرفته و نزد او باقی مانده است؛ آیا باید خمس آن را بدهد یا آنکه مؤنه محسوب شده و خمس ندارد؟

جواب: بنابر احتیاط واجب، مشمول خمس می‌گردد.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۳ هـ.ش)³⁰⁶

۳۳. خمس مبلغ دریافتی از بیمه تکمیلی

آیا مبلغ دریافتی از بیمه (پس از اینکه هزینه درمان را خود پرداخت کردیم)، خمس دارد؟

جواب: اگر مبلغ پرداختی بابت درمان از حقوق و درآمد بین سال بوده است و بیمه پس از گذشت سال خمسی به شما برگرداند، باید به مجرد دریافت از بیمه، خمس آن پرداخت شود.

³⁰³ <https://www.leader.ir/fa/content/27380>

³⁰⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/27569>

³⁰⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/27569>

³⁰⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/27703>

(استفتاء جدید بتاريخ آذر ۱۴۰۳ هـ.ش)³⁰⁷

۳۴. خمس پول پیش خانه

از آنجایی که پول پیش خانه که مستأجر به موجر می‌دهد با شرائطی خمس ندارد، آیا پس‌انداز کردن به جهت همین منظور، در صورتی که زمان انعقاد قرارداد جدید نزدیک باشد (مثلاً سه – چهار ماه دیگر) خمس دارد؟

جواب: مشمول خمس می‌گردد.

(استفتاء جدید بتاريخ بهمن ۱۴۰۳ هـ.ش)³⁰⁸

۳۵. بدهی دست گردان خمس سال قبل

کسی که خمس خود را دست گردان کرده، اگر بخواهد با درآمد سال بعد بدهی آن را تسویه نماید، آیا جزو مؤونه سال دوم محسوب می‌شود و مانند سایر بدهی‌ها از درآمد سال جدید کسر می‌شود؟
جواب: بنا بر احتیاط واجب جزو مؤونه سال بعد محسوب نمی‌شود؛ بنابراین باید ابتدا خمس درآمد سال جدید پرداخت شود و یا از سایر دارایی‌هایی که به آنها خمس تعلق نمی‌گیرد پرداخت شود.

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۴ هـ.ش)³⁰⁹

۳۶. تغییر سال خمسی

اگر کسی بخواهد که حساب سال خود را جلو بیندازد مثلاً آن را از اول تیر ماه به اول خرداد ماه تغییر دهد آیا صرف نیت یا محاسبه کفایت می‌کند یا باید حتماً وجهی بابت خمس پرداخت کند تا سال خمسی تغییر کند؟

جواب: صرف نیت و محاسبه کفایت نمی‌کند و برای تغییر سال خمسی باید خمس را پرداخت کند.

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۴ هـ.ش)³¹⁰

۳۷. خمس کفن

با توجه به اینکه در روایات سفارش شده که قبل از مرگ، کفن تهیه شود؛ اگر کسی سال‌ها قبل از فوت، کفن خریده باشد و سال بر آن بگذرد آیا به آن خمس تعلق می‌گیرد؟

جواب: مشمول خمس نمی‌گردد.

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۴ هـ.ش)³¹¹

³⁰⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/27793>

³⁰⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/27912>

³⁰⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/28120>

³¹⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/28274>

³¹¹ <https://www.leader.ir/fa/content/28274>

۳۸. خمس سرمایه و ابزار کار

آیا سرمایه، ابزار و آلات کار مشمول خمس می‌گردند؟

جواب: سرمایه، ابزار، آلات و ادوات کار که درآمد آن برای امرار معاش عادی و متعارف انسان یعنی در حد شأن اجتماعی او لازم است مثل تاکسی، وانتبار، ابزار نجاری و آهنگری، وسایل رایانه و ... خمس ندارند.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۴ ه.ش)³¹²

۳۹. تغییر سال خمسی

سال گذشته در اول فروردین که سال خمسی بنده است محاسبه خمس انجام شده و پرداخت شد ولی اولین درآمد پس از سال خمسی را مورخ سی ام فروردین به دست آوردم؛ آیا برای سال بعد می‌توانم سال خمسی خود را به آخر فروردین تغییر دهم؟
جواب: اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۴ ه.ش)³¹³

۴۰. خمس مازاد اربعین

برای سفر اربعین دینار خریدم که مقداری از آن اضافه آمده و میخواهم برای اربعین سال آینده از آن استفاده کنم؛ با توجه به اینکه زمان مصرف کمتر از یکسال دیگر است؛ آیا باید خمس آن را بپردازم؟
جواب: اگر دینار از درآمد کسب بین سال، تهیه شده، سر سال خمسی به قیمت روز بازار مشمول خمس می‌گردد.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۴ ه.ش)³¹⁴

۴۱. خمس قبر خریداری شده

شخصی قبری را خریداری کرده که پس از مردن در آنجا دفن شود؛ آیا اگر در همان سال فوت نکند سر سال به آن قبر، خمس تعلق می‌گیرد؟
جواب: خمس تعلق می‌گیرد.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۴ ه.ش)³¹⁵

³¹² <https://www.leader.ir/fa/content/28312>

³¹³ <https://www.leader.ir/fa/content/28344>

³¹⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/28370>

³¹⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/28433>

۴۲. معیار محاسبه سر رسید سال خمسی

با توجه به فتوای مقام معظم رهبری (مدظله العالی) که «سال خمسی مبنی بر تدقیق نیست»، مصرف درآمد سال برای هزینه های زندگی تا چند روز بعد از سال روز خمسی، مانعی ندارد؟
جواب: تا حدود یک هفته، جزء مؤنه سال قبل است.

(استفتاء جدید بتاريخ آذر ۱۴۰۴ ه.ش) ³¹⁶

۴۳. کسر بدهی بابت چک در سال خمسی

هنگام ثبت نام فرزندم در مدرسه غیر دولتی، مبلغی را نقد و الباقی را چک دادم؛ در حال حاضر که سال خمسی من فرا رسیده و حدود هفت ماه تا پایان سال تحصیلی باقی مانده است؛ آیا می توانم مبلغی را که به مدرسه چک داده و بدهکار هستم را از درآمد سال کسر کنم؟

جواب: آن مقدار از بدهی که بابت حق ثبت نام یا تدریسی است که انجام شده، از درآمد سال کسر می گردد و اما آن مقدار که در ازای تدریس یا خدماتی است که هنوز انجام نشده، مؤنه سال بعد بوده و از درآمد سال قبل کسر نمی گردد.

(استفتاء جدید بتاريخ دی ۱۴۰۴ ه.ش) ³¹⁷

۴۴. خمس هبه مصرف نشده

پولی را به عنوان هدیه برای دخترم کنار گذاشتم و به اطلاع او رسانم که این مبلغ برای شماست و او با اینکه می توانست آن را برداشت کند (مثلاً در حساب مشترک بود)؛ اما آن را برداشت تا اینکه سال خمسی من فرا رسید، آیا به آن، خمس تعلق می گیرد؟

پاسخ: با توجه به اینکه قبضی صورت نگرفته، هدیه تحقق نیافته است؛ لذا به آن خمس تعلق می گیرد.

(استفتاء جدید بتاريخ بهمن ۱۴۰۴ ه.ش) ³¹⁸

۴۵. درآمد روز سال خمسی

اگر مکلف در روزی که سال خمسی اوست، درآمدی کسب کند یا مثلاً حقوق ماه گذشته او را در این روز بدهند؛ آیا به آن خمس تعلق می گیرد؟

جواب: درآمدی که روز سال خمسی به دست می آید، جزء درآمد سال بعد محسوب می شود.

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۵ ه.ش) ³¹⁹

³¹⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/28433>

³¹⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/28466>

³¹⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/28511>

³¹⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/28634>

زکات، صدقات و زکات فطره

۱. شرایط قربانی مستحب

در قربانی مستحب، مثل عقیقه آیا سن خاصی شرط است.

جواب: در قربانی مستحب، سن خاصی شرط نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۰ ه.ش) ³²⁰

۲. زکات طلا

آیا به طلای زینتی زنان و یا سکه طلا زکات تعلق می‌گیرد؟

جواب: به طور کلی طلای مسکوک اگر به شکل سکه در معاملات رایج باشد، زکات دارد و البته باید یک سال در ملک انسان بوده و به حدّ نصاب رسیده باشد؛ بدین جهت سکه طلا در زمان ما که سکه رایج معاملی محسوب نمی‌شود، زکات ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۰ ه.ش) ³²¹

۳. تبدیل پول فطریه به کالا

آیا می‌توان به جای پول فطریه، مواد و لوازم مورد نیاز فقیر را برایش تهیه کرده و به او تحویل دهیم؟
جواب: به صورت مذکور کافی نیست؛ اما می‌توانید از فقیر وکالت بگیرید که پول فطریه را برای او دریافت کرده و کالاهای مورد نیازش را تهیه کنید.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۱ ه.ش) ³²²

۴. زکات انگور

شخصی که باغ انگور دارد و نمی‌خواهد آنها را به کشمش تبدیل کند (مثلاً بفروشد یا به صورت میوه مصرف کرده یا به شیره تبدیل کند)، آیا زکات دارد؟ آیا مویز حکم کشمش را دارد؟

جواب: اگر وزن محصول در فرض اینکه تبدیل به کشمش شود، به میزان نصاب (۸۴۷.۲۰۷ کیلوگرم کشمش) برسد، باید زکات انگور را محاسبه کرده، پرداخت کند و مویز نیز حکم کشمش را دارد.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۱ ه.ش) ³²³

³²⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/24898>

³²¹ <https://www.leader.ir/fa/content/25107>

³²² <https://www.leader.ir/fa/content/25801>

³²³ <https://www.leader.ir/fa/content/26262>

۵. مصرف صدقه در امور خیر

پولی که به عنوان صدقه از مردم جمع آوری شده و صدقه دهنده، شرطی برای مصرف آن نگذاشته است، آیا می توان آن را در هر امر خیری هزینه کرد؟

جواب: صدقه باید به فقیر داده شود و مصرف آن در امور خیر دیگر، نیاز به کسب رضایت از صاحب آن دارد.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۲ هـ.ش) ³²⁴

۶. زمان کنار گذاشتن فطریه

زمان کنار گذاشتن فطریه و پرداخت آن، چه موقع است؟

جواب: از غروب شب عید فطر می تواند فطریه را بپردازد یا کنار بگذارد و بنا بر احتیاط واجب، مکلف باید فطریه را پیش از نماز عید بپردازد، ولی اگر نماز عید نمی خواند، می تواند دادن فطریه را تا ظهر به تأخیر بیندازد و در صورتی که آن را از مال خود جدا کرده و کنار گذاشته، تأخیر در پرداخت چنانچه برای غرض عقلایی باشد و سهل انگاری محسوب نشود، اشکال ندارد و اگر کنار نگذاشته باشد نیز بنا بر احتیاط واجب ساقط نمی شود و باید با قصد قربت و بدون نیت ادا و قضا، فطریه را بپردازد.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۲ هـ.ش) ³²⁵

۷. مقدار و مبلغ فطریه

مقدار فطریه برای هر نفر چه مقدار است و چه چیزی باید به عنوان فطریه پرداخت شود؟

جواب: مکلف باید برای خودش و کسانی که نان خور او هستند، هر نفری یک صاع (تقریباً سه کیلو) گندم یا جو یا خرما یا کشمش یا برنج یا ذرت و مانند این ها به مستحق بدهد و اگر پول یکی از این ها را هم بدهد کافی است.

ضمناً مبلغ زکات فطره امسال (۱۴۰۲) به قیمت گندم برای هر نفر، «شصت هزار تومان» اعلام شده است.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۲ هـ.ش) ³²⁶

۸. زکات فطره میهمان

آیا پرداخت فطریه میهمان به عهده میزبان است؟

جواب: فطریه میهمان یک شبه، به عهده میزبان نیست؛ در وجوب فطریه میهمانی که پیش از غروب آفتاب بر میزبان وارد می شود، شرط است که جزء افراد نانخور و تحت عنوان عائله میزبان محسوب شود، مانند خدمتکار یا بعض افراد فامیل که هر از چند گاه چند روزی در منزل شخص بسر می برند.

³²⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/26436>

³²⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/26514>

³²⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/26514>

(استفتاء جدید بتاريخ خرداد ۱۴۰۲ هـ.ش)³²⁷

۹. قوت غالب در فطریه

کسی که در طول سال، بیشتر برنج استفاده می کند تا نان، آیا باید سه کیلو برنج یا مبلغ آن را برای فطریه بدهد؟

جواب: فطریه اگر از گندم، جو، خرما، برنج و مانند اینها یا پول هر کدام داده شود، کفایت می کند و منحصر به قوت غالب شخص نیست.

(استفتاء جدید بتاريخ خرداد ۱۴۰۲ هـ.ش)³²⁸

۱۰. فراموش کردن پرداخت فطریه

فراموش کردم که زکات فطره را بپردازم، در حال حاضر چه وظیفه ای دارم؟

جواب: بنابر احتیاط واجب است که زکات فطره را با قصد قربت و بدون نیت ادا یا قضا، از اموال تان جدا کرده و بپردازید.

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۲ هـ.ش)³²⁹

۱۱. محاسبه صدقه عوض رد مظالم

آیا می توانیم بعد از پرداخت صدقه به فقیر، آن را به عنوان رد مظالم به حساب آوریم؟

جواب: در فرض سؤال نمی توان آن را رد مظالم به حساب آورد.

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۵ هـ.ش)³³⁰

³²⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/26514>

³²⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/26514>

³²⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/26561>

³³⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/28634>

حج، عمره و زیارت

۱. کفایت حج نیابتی از حج واجب

مادر بزرگم برای انجام فریضه حج ثبت نام کرد ولی بیمار شد و نتوانست مشرف شود و مادرم به نیابت از ایشان به حج مشرف شد، آیا وجوب حج از مادرم برداشته شده است یا همچنان حج بر مادرم واجب است؟

جواب: اگر کسی به نیابت از دیگری، حج انجام داده باشد باید برای خود نیز در صورت استطاعت، حج بجا آورد.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۰ ه.ش) ³³¹

۲. انصراف از حج

با توجه به افزایش ناگهانی هزینه های حج و مطالبه هزینه اضافی توسط دولت عربستان، آیا شخصی که هزینه های حج را داشته و برای امسال ثبت نام کرده است، باید هزینه جدید را نیز پرداخت کند یا می تواند انصراف دهد؟

جواب: اگر از سالهای پیش، حج بر او مستقر شده باشد به هر صورتی، هزینه های جدید را فراهم کرده و پرداخت کند و اگر در همین سال جاری مستطیع شده و هزینه اضافی مذکور را (علاوه بر ضروریات زندگی و آنچه در معیشت مناسب شأن خود به آن نیاز دارد) دارا می باشد، مستطیع است و باید پرداخت کند وگرنه مستطیع نیست و حج بر او واجب نشده است و می تواند انصراف دهد؛ بلکه اگر بتواند قرض بگیرد و سپس به سادگی قرض خود را ادا کند، هر چند واجب نیست که خود را با قرض گرفتن مستطیع کند اما اگر قرض بگیرد، حج بر او واجب می شود.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۱ ه.ش) ³³²

۳. خرید فیش حج به صورت آزاد

شخصی از لحاظ مالی برای عزیمت به حج تمتع، مستطیع شده است ولی فعلاً امکان ثبت نام از طریق سازمان حج و زیارت وجود ندارد؛ آیا بر او واجب است که فیش آزاد حج به قیمتی بسیار گرانتر خریده و به حج برود یا می تواند منتظر بماند تا امکان ثبت نام فراهم شود؟

جواب: در صورتی که خرید فیش آزاد، منع قانونی نداشته و از نظر مالی توان تهیه آن را داشته باشد، باید فیش تهیه کند و به حج مشرف شود.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۱ ه.ش) ³³³

³³¹ <https://www.leader.ir/fa/content/25074>

³³² <https://www.leader.ir/fa/content/25891>

³³³ <https://www.leader.ir/fa/content/25951>

۴. صرف هزینه حج برای فقرا

سألهای قبل جهت انجام فریضه حج ثبت نام کردم، آیا جایز است از تشریف انصراف داده و کل هزینه حج را جهت خرید جهیزیه فقرا هزینه نمایم؟

جواب: اگر مستطیع هستید، بر شما واجب است که به حج مشرف شوید هر چند بسیار شایسته است به مقدار توان، برای جهیزیه فقرا نیز کمک کنید.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۱ ه.ش) 334

۵. انجام حج نیابتی با وجود استطاعت

کسی که پدرش فوت شده و پدر مستطیع بوده و با فیش او به قصد حج برای پدر حرکت کرده و به میقات رسیده و در آنجا خودش هم مستطیع است چه کند؟ توضیح آنکه نه وصیتی بوده و نه از او خواسته شده که نیابت کند مثلاً وارث منحصر است و راه برای او باز نبوده مگر به اینطور؟

جواب: در فرض مرقوم باید برای خودش حج بهجا آورد و برای پدر نایب بگیرد.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۲ ه.ش) 335

۶. گران شدن هزینه حج در سال استطاعت

اگر اجرت ماشین یا هواپیما و یا سایر وسایل نقلیه در سال استطاعت، بیشتر از حد متعارف باشد، در صورتی که توانایی پرداخت مازاد را بدون حرج و مشقت داشته باشد، واجب است آن را بپردازد تا به حج برود و صرف گرانی و افزایش قیمت‌ها ضرری به استطاعت نمی زند؛ ولی اگر توانایی پرداخت مازاد را ندارد یا پرداخت آن اجحاف بر او باشد، واجب نیست آن را بپردازد و مستطیع نیست و حکم خرید یا اجاره چیزهای دیگری که در سفر حج به آنها نیاز دارد نیز چنین است. همچنین در صورتی که بخواهد مال خود را به کمتر از قیمت معمول بفروشد و پول آن را صرف حج کند، همین حکم را دارد.

خمس سرمایه

سرمایه دو قسم است:

۱. سرمایه در گردش (یا مال التجاره یا سرمایه متغیر) که پول نقد در گردش، اجناس مغازه، تولیدات کارخانه، محصولات کشاورزی و ... را شامل می شود. این نوع سرمایه اگر از درآمد تهیه شده باشد، در اولین سررسید سال خمسی پس از خرید باید خمس آن به قیمت روز پرداخت شود و پس از آن اگر در سررسید سال خمسی بعد نسبت به سال قبل (پس از کسر مقدار تورم)، رشد داشته و خریدار داشته باشد، باید خمس آن پرداخت گردد.

۲. سرمایه ثابت که شامل ملک تجاری، زمین زراعی، ابزار تولید و کسب (حتی وسایل سرمایه‌ش و گرمایش) همچنین وسایل حمل و نقل بار یا مسافر و ... است. این نوع سرمایه اگر از درآمد تهیه شده باشد، در اولین سررسید سال خمسی پس از خرید باید خمس آن به قیمت روز پرداخت شود و پس از آن

334 <https://www.leader.ir/fa/content/25951>

335 <https://www.leader.ir/fa/content/26561>

تا زمانی که فروخته نشود، خمس ندارد و ترقی قیمت آن پس از فروش و کسر مقدار تورم، جزء درآمد سال فروش محسوب می‌شود. اگر چند سال از خرید سرمایه گذشته و خمس آن پرداخت نشده باشد، خمس آن باید همراه با تورم پرداخت گردد.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۲ ه.ش)³³⁶

۷. استطاعت زن شیرده برای حج

اگر زنی که به نوزاد خود شیر می‌دهد، مستطیع شود و رفتن او به سفر حج برای کودک شیرخوارش ضرر داشته باشد، آیا می‌تواند به حج نرود؟

جواب: اگر ضرر به گونه‌ای باشد که شیر دهنده باید در کنار کودک باقی بماند یا به نحوی باشد که خود شیر دهنده با رفتن به سفر حج، دچار عسر و حرج گردد؛ حج بر او واجب نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۲ ه.ش)³³⁷

۸. استطاعت زن با مطالبه مهریه

آیا حج بر خانمی که از همسرش مهریه طلب دارد و مهریه او برای مخارج حج واجب کفایت می‌کند، واجب است؟

جواب: در صورتی که شوهر توانایی پرداخت مهریه را نداشته باشد، زن نمی‌تواند مطالبه کند و مستطیع نیست. ولی اگر شوهر تمکن دارد و مطالبه مهریه برای زن مفسده‌ای ندارد، واجب است مهریه را درخواست کند و به حج برود و اگر مطالبه آن برای او مفسده داشته باشد مثل اینکه منجر به نزاع و طلاق شود، مطالبه مهریه، واجب نبوده و مستطیع نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۲ ه.ش)³³⁸

۹. نحوه تقصیر زنان در ایام حج

بر طبق نظر مقام معظم رهبری (مد ظله) "زنان حتما باید تقصیر کنند و برای آنان حلق کفایت نمی‌کند و احوط آن است که در تقصیر اندکی از مو و ناخن (هر دو) را کوتاه کنند." سؤال این است که این احتیاط واجب است یا مستحب؟

جواب: احتیاط مستحب است.

ملاحظه: ششمین عمل واجب حج و سومین عمل از اعمال منا، تقصیر (کوتاه کردن مو) یا حلق (تراشیدن سر) است.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۳ ه.ش)³³⁹

³³⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/26561>

³³⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/26606>

³³⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/26679>

³³⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/27470>

۱۰. طواف با ویلچر

کسی که همه اشواط (دوره‌های) طواف را نمی‌تواند انجام دهد ولی تعدادی از آن را می‌تواند؛ آیا جایز است که او را در همه اشواط با ویلچر یا مانند آن طواف دهند یا اینکه باید مقداری که خودش می‌تواند طواف کند و در بقیه او را طواف دهند؟

جواب: هر مقداری که می‌تواند باید خودش انجام دهد و برای بقیه اشواط او را طواف دهند.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۴ ه.ش) ³⁴⁰

³⁴⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/28274>

جهاد، دفاع و امنیت ملی

۱. جهاد تبیین

آیا جهاد تبیین و مبارزه با جنگ نرمی که دشمنان اسلام در رسانه ها، فضای مجازی و ... راه انداخته اند، واجب شرعی است؟

جواب: اگر در فضای حقیقی و مجازی و در رسانه ها، منکری انجام شده یا معروفی ترک شود، مانند این که باورهای دینی و اعتقادات حق را تضعیف کنند یا مقدسات و احکام الهی را تمسخر کرده یا به آن توهین کنند، بر همه کسانی که توانایی تبیین حقایق و دفاع را دارند و می توانند اثر گذار باشند، واجب کفایی و فوری است که به وظیفه خود عمل کنند.

(استفتاء جدید بتاريخ دی ۱۴۰۱ هـ.ش)³⁴¹

³⁴¹ <https://www.leader.ir/fa/content/26169>

امر به معروف و نهی از منکر

۱. شیوه امر به معروف

آیا امر به معروف حتما باید به صورت دستوری باشد یا می توانیم با توصیه، خواهش و...، امر به معروف و نهی از منکر کنیم؟

جواب: اگر با توصیه، موعظه، بیان حکم شرعی و مانند آن، اثر مطلوب حاصل شود، امر و نهی واجب نیست؛ در غیر این صورت اگر احتمال بدهد که امر و نهی اثر دارد، باید امر و نهی کند و در صورتی که امر و نهی با زبان نرم و اخلاق خوش تأثیر داشته باشد، جایز نیست با تندى و خشونت امر و نهی نماید.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۰ هـ.ش)³⁴²

۲. احتمال تأثیر در امر به معروف و نهی از منکر

اگر امر به معروف یا نهی از منکر منجر شود که شخص فقط در برابر ما آن مورد را رعایت کند و یا کلاً تأثیری نداشته باشد؛ آیا در این صورت لازم است؟

جواب: اگر احتمال بدهید که امر به معروف یا نهی از منکری تأثیر دارد هر چند تنها مقابل شما باشد، واجب است که اقدام کنید و در غیر این صورت، واجب نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۲ هـ.ش)³⁴³

³⁴² <https://www.leader.ir/fa/content/25476>

³⁴³ <https://www.leader.ir/fa/content/26436>

مکاسب محرمة

۱. انجام بازی های قماری رایانه ای

آیا انجام بازی هایی که حکم قمار را دارند (مانند پاسور) به وسیله کامپیوتر یا مانند آن در نت نیز حرام می باشد؟

جواب: بازی هایی که به دلیل قمار بین دو طرف، حرام بوده اگر از طریق رایانه و به تنهایی باشد و برد و باختی در آن نباشد، فی نفسه جایز است.

(استفتاء جدید بتاريخ بهمن ۱۳۹۹ هـ.ش)³⁴⁴

۲. احتکار

احتکار چه کالاهایی حرام است؟

جواب: احتکار هر کالایی که مسئولان مربوط طبق قوانین و مقررات نظام جمهوری اسلامی، ممنوع اعلام کنند، جایز نیست و حرام است.

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۰ هـ.ش)³⁴⁵

۳. کسب درآمد از کاشت ناخن

آیا کسب درآمد از خدمات کاشت ناخن ، جایز است؟

جواب: اگر ناخن مصنوعی، قابل برداشتن باشد، کاشتن آن و دریافت دستمزد به خودی خود اشکال ندارد؛ اما اگر برداشتن آن ممکن نباشد یا مشقت غیر قابل تحمل داشته باشد، کاشتن ناخن (بدون ضرورت غیر قابل اجتناب) و دریافت دستمزد، جایز نیست.

(استفتاء جدید بتاريخ دی ۱۴۰۰ هـ.ش)³⁴⁶

۴. استفاده از مال شبهه‌ناک برای اطعام عزاداری

آیا برای اطعام عزاداری و تهیه غذای نذری، استفاده از پول یا مواد غذایی کسانی که خمس نمی دهند یا حلال بودن مال آنها مشکوک است، جایز است؟

جواب: استفاده از پول و مواد غذایی یاد شده، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ آبان ۱۴۰۲ هـ.ش)³⁴⁷

³⁴⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/24784>

³⁴⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/24898>

³⁴⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/25410>

³⁴⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/26680>

۵. محصول به دست آمده از زمین غصبی

آیا می توانیم در زمینی که مالکش آن را رها کرده بدون اجازه او بذری بکاریم و بعدا به مالک اطلاع بدهیم؟ در این صورت محصولات متعلق به کیست؟

جواب: اگر یقین به رضایت مالک ندارید، جایز نیست ولی در فرض کاشت، محصول متعلق به صاحب بذر بوده و مالک، مستحق اجاره زمین است.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۲ هـ.ش) 348

۶. معامله با مال حرام

در معامله‌ای که به ذمه واقع می‌شود، اگر مشتری بخواهد بهای معامله را از مال حرام بدهد، آیا معامله صحیح است؟

جواب: معامله صحیح است ولی خریدار مدیون فروشنده است و با تحویل پول حرام دین او ادا نمی‌شود.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۳ هـ.ش) 349

۷. مصرف کردن واریزی های مشکوک

مبلغی به کارت من واریز شده، ولی نمی‌دانم از طرف کیست، مصرف آن چه حکمی دارد؟

جواب: اگر حسابی است که فقط درآمد خودتان به آن واریز می‌شود، مصرف آن منعی ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۴ هـ.ش) 350

۸. پرنده مجهول المالک

چندین ماه پیش پرنده ای (عروس هلندی) به خانه ما آمد و نشانه یا حلقه ای نداشت، به دلیل نداشتن جا برای نگهداری، آن را فروختم؛ آیا استفاده از پول فروش پرنده حلال است یا خیر؟

جواب: اگر مطمئن نیستید که مالک دارد می‌توانید در این پول تصرف کنید اما در صورت اطمینان به داشتن مالک، بنا بر احتیاط واجب، پول فروش آن را از طرف مالک به فقیر صدقه بدهید.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۵ هـ.ش) 351

348 <https://www.leader.ir/fa/content/26792>

349 <https://www.leader.ir/fa/content/27793>

350 <https://www.leader.ir/fa/content/28312>

351 <https://www.leader.ir/fa/content/28634>

تجارت، خرید و فروش و معاملات مالی (بانک‌ها/وام‌ها/بورس/ارزها)

۱. خرید و فروش سهام در بورس ایران و خارج از کشور

خرید و فروش سهام در بورس جمهوری اسلامی ایران یا خارج از کشور چه حکمی دارد؟
جواب: به طور کلی فعالیت در بورس جمهوری اسلامی ایران با رعایت قوانین مربوطه، اشکال ندارد و در بورس های خارج از ایران، اگر با رعایت مقررات مربوطه و طبق موازین شرعی باشد (مثلاً ربوی نباشد، سهام شرکت های دارای فعالیت حرام، مانند شراب و خوک نباشد)، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۳۹۹ هـ.ش)³⁵²

۲. کسب درآمد از طریق سبذگردانی

اگر فردی که در معاملات بورس اوراق بهادار تخصص ندارد، سرمایه اش را در اختیار اینجانب قرار دهد که برای او سهام شرکت های بورسی را خرید و فروش کنم و مقداری از سود حاصل از معاملات را به او بدهم؛ آیا درآمد حاصل از این نوع معاملات، که اصطلاحاً به آن سبذگردانی گفته می شود، اشکال دارد؟

جواب: اگر صاحب سرمایه به شما وکالت دهد با سرمایه اش در معاملات بورس درآمد کسب کنید و مقدار مشخصی از سود را به او و بقیه را بابت حق الزحمه خود بردارید، اشکال ندارد، البته اگر قانونی در این مورد وجود دارد، باید رعایت شود.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۳۹۹ هـ.ش)³⁵³

۳. حکم فعالیت در بازار فارکس

آیا فعالیت در بازار فارکس (خرید و فروش ارزهای خارجی) جایز است؟

جواب: بنا به گفته برخی کارشناسان، کارگزاران بازار معاملات ارزهای خارجی، دو دسته اند:

دسته اول (که اکثر مدعیان کارگزاری از این دسته اند)، صرفاً یک صفحه مجازی در فضای اینترنت تشکیل داده اند و حضور واقعی در بازار مذکور ندارند، این گروه پول مشتریان را دریافت و برای اهداف و برنامه های خود استفاده می کنند و فقط یک صفحه اینترنتی برای مشتری اختصاص می دهند که مشتری در آن مشغول معاملات ظاهری می شود، بنابراین معاملات انجام شده غیر واقعی و باطل است و موجب ملکیت درآمد حاصل شده نمی گردد.

دسته دوم کارگزارانی هستند که حضور واقعی در بازار دارند و با پول مشتری اقدام به خرید و فروش ارز می کنند، که با رعایت ضوابط شرعی و قانونی، فی نفسه اشکال ندارد ولی باید به نکات زیر توجه شود:

³⁵² <https://www.leader.ir/fa/content/24700>

³⁵³ <https://www.leader.ir/fa/content/24700>

۱) معاملات باید به صورت خرید و فروش واقعی باشد، بنابراین اگر کسب درآمد صرفاً براساس پیش‌بینی نوسانات قیمت باشد، مشروع نیست.

۲) معاملات اهرمی" که با اعتبار گرفتن از کارگزار انجام می‌شود، اگر ماهیت قرض همراه با سود داشته باشد، ربا و حرام است.

(استفتاء جدید بتاريخ بهمن ۱۳۹۹ هـ.ش)³⁵⁴

۴. رهن کامل

خانه‌ای با رهن کامل اجاره کرده ایم و بعد از اجاره متوجه شدم رهن کامل صحیح نیست، برای اصلاح چه کار می‌توانم انجام دهم؟

جواب: اگر صاحب خانه - با صرف نظر از قرارداد قبل - نسبت به تصرف شما در خانه راضی باشد، وظیفه‌ای ندارد، وگرنه، اجرت المثل مدت گذشته را ضامن هستید و برای آینده باید قرارداد جدید ببندید.

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۰ هـ.ش)³⁵⁵

۵. مسئول خرید

اگر مأمور خرید جنسی را برای شرکتی که در آنجا کار می‌کند بخرد و از فروشنده تخفیف بگیرد، آیا می‌تواند مقدار تخفیف را برای خود لحاظ کند و قیمت بدون تخفیف را به شرکت اعلام کند؟

جواب: مقدار تخفیف متعلق به شرکت است و مأمور خرید نمی‌تواند بیش از مبلغی که خریده است با شرکت محاسبه کند.

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۰ هـ.ش)³⁵⁶

۶. فسخ معامله به دلیل عدم پرداخت ثمن

آیا فروشنده می‌تواند به دلیل عدم پرداخت قیمت کالا در زمان مقرر، به بهانه تورم، معامله را فسخ کند و مال فروخته شده را مطالبه کند؟

جواب: در صورتی که فروشنده کالا را تحویل داده باشد، مجرد تأخیر پرداخت قیمت، موجب خیار فسخ نمی‌شود، بنابراین اگر به دلیل دیگری خیار فسخ نداشته باشد، معامله لازم است و حق فسخ ندارد و مشتری باید قیمت را با احتساب تنزل ارزش پول پرداخت کند؛ بلکه اگر در ضمن معامله شرط شده باشد که در صورت تخلف در پرداخت در زمان مقرر، فروشنده حق فسخ داشته باشد، فروشنده می‌تواند معامله را فسخ کند.

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۰ هـ.ش)³⁵⁷

³⁵⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/24784>

³⁵⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/24898>

³⁵⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/24898>

³⁵⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/24925>

۷. قرض به شرط زیاده

به یکی از دوستانم پولی قرض دادم و ایشان پس از چند ماه که قرض خود را برگرداند، مبلغی هم به عنوان هدیه به من دادند و پیشنهاد این کار و مبلغ هم از خودش بود آیا دریافت مبلغ اضافه ربا محسوب می شود؟

جواب: اگر بر اساس پیشنهاد قرض گیرنده مبنی بر اهداء مبلغی هدیه، قرض داده باشید، دریافت مبلغ بیش از مقدار تورم جایز نیست - هر چند شما شرط نکرده باشید - ، اما در صورتی که بدون شرط یا قرار قبلی، قرض گیرنده مبلغی اضافه پرداخت کند، اشکال ندارد، هر چند دریافت آن مکروه است.

[[۱]] (https://www.leader.ir/fa/content/24925#ftnref۱) . که بنا به نظر مشهور همان تکمیل نه سال قمری (برابر با ۸ سال و ۸ ماه و ۲۳ روز شمسی) است.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۰ هـ.ش) 358

۸. فسخ معامله به دلیل عدم پرداخت ثمن

آیا فروشنده می تواند به دلیل عدم پرداخت قیمت کالا در زمان مقرر، به بهانه تورم، معامله را فسخ کند و مال فروخته شده را مطالبه کند؟

جواب: در صورتی که فروشنده کالا را تحویل داده باشد، مجرد تأخیر پرداخت قیمت، موجب خیار فسخ نمی شود، بنابراین اگر به دلیل دیگری خیار فسخ نداشته باشد، معامله لازم است و حق فسخ ندارد و مشتری باید قیمت را با احتساب تنزل ارزش پول پرداخت کند؛ بله اگر در ضمن معامله شرط شده باشد که در صورت تخلف در پرداخت در زمان مقرر، فروشنده حق فسخ داشته باشد، فروشنده می تواند معامله را فسخ کند.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۰ هـ.ش) 359

۹. عنوان: قرض به شرط زیاده

به یکی از دوستانم پولی قرض دادم و ایشان پس از چند ماه که قرض خود را برگرداند، مبلغی هم به عنوان هدیه به من دادند و پیشنهاد این کار و مبلغ هم از خودش بود آیا دریافت مبلغ اضافه ربا محسوب می شود؟

جواب: اگر بر اساس پیشنهاد قرض گیرنده مبنی بر اهداء مبلغی هدیه، قرض داده باشید، دریافت مبلغ بیش از مقدار تورم جایز نیست - هر چند شما شرط نکرده باشید - ، اما در صورتی که بدون شرط یا قرار قبلی، قرض گیرنده مبلغی اضافه پرداخت کند، اشکال ندارد، هر چند دریافت آن مکروه است.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۰ هـ.ش) 360

358 <https://www.leader.ir/fa/content/24925>

359 <https://www.leader.ir/fa/content/24998>

360 <https://www.leader.ir/fa/content/24998>

۱۰. خدمات اعتباری کارگزاری

کارگزاری‌های بورس خدمات اعتباری ای دارند به این صورت که مثلاً با پرداخت مبلغ مشخصی چند برابر آن مبلغ اعتبار برای خریدن سهام به مشتریان می‌دهند به مدت محدود، البته بدیهی است که این خدمات بر اساس قوانین و مقررات کشور است.

آیا اعتبار دادن به این شکل حلال است؟

جواب: اگر کارگزاری به خاطر فعالیت سرمایه‌گذار امتیازی را برای او قائل شود و این امتیاز به صورت اعطای اعتبار باشد - نه به عنوان قرض - اشکالی ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۰ هـ.ش) ³⁶¹

۱۱. فعالیت در بورس با سرمایه‌دیگران

شخصی مبلغی از یک نفر گرفته است تا در بورس کار کند و قبول کرده است که ماهی مقداری سود به صاحب پول بدهد و زیان نیز به عهده خودش باشد، آیا اینکه قبول کرده است زیان پای ایشان و سود بیشتر هم به نفع خودش و در عوض ماهانه سود ثابتی بدهد از نظر شرعی مورد قبول است؟

پاسخ: اگر عنوان قرارداد وکالت باشد، اشکال ندارد، به این صورت که صاحب سرمایه به طرف مقابل وکالت بدهد با سرمایه او در بورس خرید و فروش کند و مقدار معینی از سود را ماهانه به او بپردازد و بقیه را به عنوان حق الوکاله تملک کند و در ضمن این قرارداد شرط شود که در صورت عدم کسب سود، وکیل - عامل در بورس - از مال خود معادل مقدار تعیین شده به صاحب سرمایه بپردازد.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۰ هـ.ش) ³⁶²

۱۲. سپردن پول به دیگری برای تجارت و دریافت سود ماهانه

قصد دارم سرمایه ای را به شخصی بدهم تا با آن کار کند و مبلغ ثابتی، سود ماهانه بدهد، آیا دریافت این سود، حکم ربا را دارد؟

جواب: اگر قرض بدهید و شرط کنید که قرض‌گیرنده هر ماه مقداری سود به شما بپردازد، قرض ربوی و حرام است اما اگر وکالت بدهید، یعنی دریافت‌کننده را وکیل مطلق کنید که با پول شما برای شما کار کند و مقداری از سودهای حاصل را به شما بپردازد و باقیمانده را برای خود بردارد، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۰ هـ.ش) ³⁶³

³⁶¹ <https://www.leader.ir/fa/content/24998>

³⁶² <https://www.leader.ir/fa/content/24998>

³⁶³ <https://www.leader.ir/fa/content/25074>

۱۳. صندوق های قرض الحسنه خانگی

آیا فعالیت صندوق های فامیلی، محله، همکاران و... که اعضا، ماهانه مبالغی به آن پرداخت می کنند و به قید قرعه به یکی از اعضا قرض داده می شود، اشکال دارد؟ اگر مسئول صندوق شرط کند اولین دریافت (بدون قرعه کشی)، متعلق به او باشد، اشکال ندارد؟

جواب: فعالیت صندوق های قرض الحسنه مذکور که عده ای به شخصی وکالت می دهند تا ماهانه مبالغی را از اعضا، دریافت کرده و به قید قرعه به یکی از آنها پرداخت کند، اشکال ندارد؛ همچنین اگر متصدی صندوق که در انجام امور آن از طرف اعضا، وکالت دارد، شرط کند اولین نوبت دریافت، متعلق به او باشد، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ مرداد ۱۴۰۰ هـ.ش)³⁶⁴

۱۴. دریافت مبلغ اضافی از اعضای صندوق قرض الحسنه

در بین همکاران صندوق قرض الحسنه راه اندازی کردیم که هر ماه با قرعه کشی به یک نفر وام می رسد. بعد از ماه پنجم هر نفر مبلغ اضافی پرداخت می کند تا نفرات بعدی که زمان بیشتری طول می کشد مبلغ بیشتری دریافت کنند و به همین منوال؛ با توجه به رضایت همه اعضا آیا این کار ما مصداق ربا می باشد؟

جواب: اگر مبلغ اضافی از مقدار تورم بیشتر نبوده و توسط کسانی پرداخت شود که قبلاً وام را دریافت کرده اند، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ مرداد ۱۴۰۰ هـ.ش)³⁶⁵

۱۵. خرید و فروش نسیه به قیمت بیش از نقد

آیا خرید کالایی به طور نسیه به قیمتی بیشتر از قیمت نقدی آن جایز است؟ آیا این معامله، ربا محسوب می شود؟

جواب: خرید و فروش نسیه کالا به مبلغی بیشتر از قیمت نقدی آن اشکال ندارد و تفاوت نقد و نسیه ربا محسوب نمی شود.

(استفتاء جدید بتاريخ شهریور ۱۴۰۰ هـ.ش)³⁶⁶

۱۶. خرید و فروش وام

آیا خرید یا فروش وام ازدواج جایز است؟

³⁶⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/25107>

³⁶⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/25107>

³⁶⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/25213>

جواب: پس از دریافت وام، خرید و فروش آن جایز نیست ولی اگر بر اساس مقررات قانونی نظام بانکی کشور، امتیاز دریافت وام، قابل واگذاری باشد، قبل از دریافت وام، فروش یا مصالحه امتیاز آن، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ شهر یور ۱۴۰۰ هـ.ش)³⁶⁷

۱۷. هزینه کردن وام در غیر مورد قرار داد

آیا برای دریافت وام خرید کالا، می توان فاکتور صوری خرید کالایی ارایه کنیم و مبلغ وام را در جای دیگری هزینه کنیم؟
جواب: جایز نیست.

(استفتاء جدید بتاريخ آبان ۱۴۰۰ هـ.ش)³⁶⁸

۱۸. معاوضه طلا با طلای دیگر

برای تبدیل طلا به طلای دیگر، چگونه عمل کنیم تا احیانا گرفتار ربا نشویم؟
جواب: اگر در ضمن دو معامله جداگانه انجام گیرد، اشکالی پیش نمی آید؛ به این صورت که ابتدا یک طلا فروخته شده و سپس طلای دیگر خریداری گردد.

(استفتاء جدید بتاريخ اسفند ۱۴۰۰ هـ.ش)³⁶⁹

۱۹. فروش تخم مرغ همراه با شانه و جعبه

آیا فروش تخم مرغ با شانه یا جعبه، جایز است؟ این که جعبه تخم مرغ را به قیمت خود تخم مرغ بفروشند و قیمت جعبه را کم نکنند، مصداق کم فروشی نیست؟
جواب: اگر عرف بازار چنین باشد و خریدار بداند که کالا همراه با جعبه و بسته بندی، وزن می شود و وزن جعبه غیر معمول نباشد، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۱ هـ.ش)³⁷⁰

۲۰. دریافت مبلغ اضافی پس از انجام معامله

اگر کالایی پس از انجام معامله، افزایش قیمت داشته باشد آیا دریافت ما به التفاوت قیمت آن از مشتری، جایز است؟
جواب: جایز نیست.

³⁶⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/25213>

³⁶⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/25343>

³⁶⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/25552>

³⁷⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/25891>

۲۱. قرارداد تجاری

برای تقسیم سود در پایان یک قرارداد تجاری، قرار گذاشتیم که معادل ده درصد اصل سرمایه از مجموع سودها، متعلق به سرمایه گذار بوده و بقیه به کارگزار داده شود و اگر سود حاصل، کمتر از ده درصد اصل سرمایه بود، همه سود به سرمایه گذار تعلق گیرد و اگر سودی حاصل نشد، مبلغی داده نخواهد شد؛ آیا این شکل از قرارداد صحیح می باشد؟

جواب: اگر قرارداد، ضمن عقد وکالت باشد، اشکال ندارد بدین صورت که کارگزار از طرف سرمایه گذار وکیل شود که مبلغ را صرف تجارت کرده و مقداری از سود را به شیوه یاد شده به سرمایه گذار بدهد و باقی را به عنوان اجرت بردارد.

(استفتاء جدید بتاريخ بهمن ۱۴۰۱ هـ.ش) 372

۲۲. مطالبه قیمت در اختلاف مترائ ملک با سند

مساحت یک واحد آپارتمان در قولنامه، ۸۸ متر قید شده است ولی پس از گذشت دو سال از تنظیم سند، معلوم شد که مساحت ملک ۹۷ متر است، آیا فروشنده حق دارد از خریدار چیزی مطالبه کند؟

جواب: اگر واحد را بر اساس مترائ (به صورت هر متر فلان مبلغ) فروخته باشد، می تواند قیمت مساحت اضافی را دریافت کرده یا معامله را فسخ کند؛ اما اگر فروشنده بر اساس محاسبه خود یا دیگری، آپارتمان هشتاد و هشت متری را به مبلغ مورد توافق فروخته است، فقط حق فسخ خواهد داشت

(استفتاء جدید بتاريخ بهمن ۱۴۰۱ هـ.ش) 373

۲۳. حق فسخ و گرفتن ارزش هنگام معیوب بودن مورد معامله

پس از مدتی مشخص شد که موتور خودرویی که خریدم ایراد اساسی داشته است. با توجه به اینکه در قرارداد فیما بین ذکر شده است که خودرو سالم بوده و حق فسخ خریدار محفوظ است، آیا پس از این مدت و انتقال رسمی سند، شرعا مجاز به فسخ هستم؟

جواب: می توانید معامله را فسخ کرده یا ارزش (ما به التفاوت قیمت خودرو سالم با معیوب) از فروشنده بگیرید

(استفتاء جدید بتاريخ بهمن ۱۴۰۱ هـ.ش) 374

371 <https://www.leader.ir/fa/content/25951>

372 <https://www.leader.ir/fa/content/26262>

373 <https://www.leader.ir/fa/content/26262>

374 <https://www.leader.ir/fa/content/26262>

۲۴. مسئولیت کارگر برای جبران خسارت

اگر کارگر با وجود دقت و توجه در هنگام کار، سهواً به مال صاحب کار یا وسیله ای که برای استفاده در اختیار اوست آسیب بزند، آیا ضامن است و باید خسارت بدهد؟

جواب: اگر وسیله یا ابزاری باشد که جهت انجام کار در اختیار او قرار گرفته و بدون کوتاهی یا زیاده روی (افراط و تفریط) در هنگام کار بدان آسیب رسیده است، ضامن نیست؛ اما اگر مسئولیت تعمیر آن ابزار را داشته، ضامن است هر چند بدون کوتاهی یا زیاده روی باشد، مگر آن که طبیعت کار، اقتضای آن خسارت را داشته است.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۱ هـ.ش) 375

۲۵. امتیاز خودروی واگذار شده

امتیاز خرید ماشینی را فروخته و خریدار پول آن را کامل به شرکت پرداخت کرد و پس از مدتی، مبلغی از طرف شرکت به حساب من واریز شد؛ این پول متعلق به من است یا خریدار؟

جواب: اگر امتیاز بر حسب قانون و مقررات واگذار شده است، مبلغ واریز شده به خریدار تعلق دارد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۱ هـ.ش) 376

۲۶. پرداخت اجرت کمتر از مقدار تعیین شده

اگر تعمیرکار مبلغی را برای تعمیر تعیین کرده باشد و پس از اتمام کار، مشتری متوجه شود که مقدار اجرت بیش از عرف بازار است، آیا باید مبلغی که مشخص شده، پرداخت شود؟

جواب: اگر تفاوت به اندازه ای است که معمولاً مردم نسبت به این مقدار تسامح نمی کنند، مشتری می تواند قرارداد را فسخ کند و اجرت المثل (اجرت متعارف در مانند این معامله) را بپردازد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۱ هـ.ش) 377

۲۷. شرط پس گرفتن قرض به نرخ روز طلا

برای خرید خانه نیازمند به قرض گرفتن از شخصی شدم و ایشان به شرطی پول، قرض می دهد که آن را به قیمت سکه روز باز پس گیرد؛ آیا این کار از نظر شرعی جایز است؟

جواب: اگر پولی قرض بگیری، تنها ضامن پرداخت پول با محاسبه تنزل ارزش آن هستید و نمی توان پول را به قیمت سکه، قرض داد و معادل قیمت روز سکه طلا پس گرفت؛ بلکه می توانید به وکالت از قرض دهنده برای او سکه خریداری کنید و آنگاه همان سکه را به خودتان قرض داده و معادل آن را هنگام سررسید پس بدهید

375 <https://www.leader.ir/fa/content/26337>

376 <https://www.leader.ir/fa/content/26337>

377 <https://www.leader.ir/fa/content/26337>

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۲ هـ.ش)³⁷⁸

۲۸. جریمه تأخیر در پرداخت اقساط

اگر هنگام فروش نسبه یا اقساطی شرط شود که در صورت تأخیر در پرداخت، باید مبلغ معینی به عنوان جریمه به صورت ماهانه یا روزانه (مثلاً به ازای هر روز تأخیر یک میلیون تومان) پرداخت گردد، اشکال دارد؟

جواب: دریافت مبلغ شرط شده، به جهت تخلف از تعهد اشکال ندارد؛ اما اگر دریافت جریمه در مقابل مهلت بیشتر برای پرداخت باشد، جایز نیست.

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۲ هـ.ش)³⁷⁹

۲۹. شرط جبران خسارت در قرارداد مضاربه

آیا در قرارداد مضاربه، سرمایه گذار می تواند شرط کند که عامل باید تمام ضررهای احتمالی بر سرمایه را از مال خود جبران کند؟ در صورت عدم حصول سود از مضاربه، آیا سرمایه گذار می تواند از عامل، سود را مطالبه کند؟

جواب: شرط یاد شده، اشکال ندارد ولی اگر سودی حاصل نشود، سرمایه گذار نمی تواند از عامل، سود را مطالبه کند.

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۲ هـ.ش)³⁸⁰

۳۰. فروش کالا پیش از تحویل گرفتن آن

آیا می توان کالای خریداری شده را قبل از تحویل گرفتن، به دیگران فروخت؟ مثلاً اینترنتی خرید کنیم و قبل از تحویل آن، اینترنتی بفروشیم.

جواب: اگر معامله نقدی بوده و شرط ضمن عقدی در این زمینه نشده باشد، اشکال ندارد اما اگر معامله سلف باشد (یعنی تحویل کالا مدت دار باشد)، در صورتی جایز است که کالا را تحویل گرفته باشید یا زمان تحویل رسیده باشد.

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۲ هـ.ش)³⁸¹

³⁷⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/26377>

³⁷⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/26561>

³⁸⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/26561>

³⁸¹ <https://www.leader.ir/fa/content/26561>

۳۱. خرید قسطی طلا به قیمت روز تسویه

اگر شخصی به صورت قسطی طلا بخرد و مقداری علی الحساب بدهد و قرار بگذارد که آخر ماه باقی پول را پرداخت کند و فروشنده بگوید موقع پرداخت، طلا را به قیمت روز حساب می‌کنیم؛ آیا این نوع معامله خرید طلا، صحیح است؟

جواب: تعیین قیمت کالا در معامله، لازم است وگرنه معامله، باطل می‌شود؛ بلکه می‌تواند هر قسمتی از طلا را که توان پرداخت آن را دارد، به صورت نقدی و به قیمت روز پرداخت، معامله کند؛ به عنوان مثال، یک سوم طلا را به قیمت روز، نقدی معامله کند و در زمان قسط دوم، قسمت بعدی از طلا را به قیمت روز خریداری کند و به همین ترتیب بقیه طلا را به قیمت روز پرداخت، بخرد.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۲ ه.ش) 382

۳۲. واگذاری کار توسط اجیر به دیگران

برای انجام نقاشی ساختمان، اجیر شدم و اجرت را دریافت کردم سپس انجام آن را با اجرت کمتر به دیگری واگذار کردم، آیا این واگذاری، جایز بوده است؟

جواب: جایز نیست، مگر آنکه اولاً، کارفرما شرط نکرده باشد که کار توسط شما انجام شود، ثانیاً، مقداری از کار را انجام داده باشید تا بتوانید به قیمت کمتر به دیگری واگذار کنید؛ به طور کلی بدون انجام بخشی از کار، فقط به قیمت قرارداد قابل واگذاری است.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۲ ه.ش) 383

۳۳. بیان عیب کالا هنگام فروش

آیا فروشنده هنگام فروش کالا باید عیب آن را بگوید؟

جواب: اگر قصد فریب نداشته باشد، گفتن عیب واجب نیست ولی نباید عیب آن را مخفی کند یا اگر از او سؤال شد، دروغ بگوید. البته اگر خریدار پس از خرید بفهمد که کالا معیوب است، می‌تواند معامله را فسخ کند یا تفاوت قیمت را از فروشنده بگیرد.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۲ ه.ش) 384

۳۴. واگذاری سفارش کار به دیگران

برنامه نویس رایانه هستم و سفارش های مختلفی به من پیشنهاد می‌شود؛ آیا می‌توانم آنها را به فرد دیگری بسپارم و مقداری از قیمت آن را به عنوان کسی که کار را معرفی کرده، برای خودم بردارم؟

جواب: اگر شرط شده باشد یا از قرائن فهمیده شود که باید خودتان کار را انجام دهید، واگذاری آن به دیگری جایز نیست، در غیر این صورت، فقط به قیمت بیشتر یا مساوی می‌توانید به دیگری واگذار

382 <https://www.leader.ir/fa/content/26561>

383 <https://www.leader.ir/fa/content/26606>

384 <https://www.leader.ir/fa/content/26606>

کنید، مگر آنکه مقداری از کار را انجام داده باشید، در این صورت می توانید به قیمت کمتر به دیگری واگذار کنید.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۲ ه.ش) 385

۳۵. روش تعیین اجرت

گاهی تعمیرکار هنگام قبول کار، صحبتی از دستمزد نمی‌کند و مشتری نیز پس از تعمیر، مقدار دستمزدی را که تعمیرکار مطالبه می‌کند، زیاد می‌داند و نمی‌پذیرد، تکلیف چیست؟

جواب: در این صورت تعمیرکار برای کاری که انجام داده است، تنها می‌تواند اجرت المثل (اجرت متعارف در مانند این معامله) را مطالبه کند.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۲ ه.ش) 386

۳۶. خرید نسیه بدون تعیین زمان پرداخت

اگر در معامله ای که به صورت نسیه انجام می‌شود، خریدار بگوید هر وقت پول دستم آمد، پرداخت خواهم کرد آیا چنین معامله ای صحیح است؟

جواب: شرط صحت معامله نسیه، معین بودن زمان پرداخت قیمت معامله است، بنابر این معامله نسیه به صورت مذکور صحیح نیست ولی اگر فروشنده در فرض باطل بودن معامله نیز به تصرف مشتری در کالای فروخته شده رضایت داشته باشد، استفاده مشتری از آن اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۲ ه.ش) 387

۳۷. شرط صحت تصرفات مالی تازه بالغ

آیا برای صحت تصرفات مالی مهم مانند هدیه دادن مال قابل توجه یا بخشیدن طلب قابل توجه، رسیدن به بلوغ شرعی (مثلاً ۹ سال برای دختر) کفایت می‌کند؟

جواب: برای جواز تصرفات مالی مذکور، افزون بر بلوغ، باید به مرحله رشد هم رسیده باشد یعنی بتواند مصلحت خویش را در امور مالی تشخیص دهد و اموالش را به جا و درست مصرف کند.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۲ ه.ش) 388

۳۸. شارژ آپارتمان

کسی که در آپارتمان زندگی می‌کند ولی شارژ نمی‌دهد، آیا بدهکار است؟

385 <https://www.leader.ir/fa/content/26606>

386 <https://www.leader.ir/fa/content/26679>

387 <https://www.leader.ir/fa/content/26679>

388 <https://www.leader.ir/fa/content/26680>

جواب: اگر آنچه که طبع کار و محل، اقتضا می کند یا موافق شروط ضمن عقد است، انجام شود مثل نظافت ساختمان یا هزینه برق راهرو، باید هزینه آن را بدهد و اگر ندهد، بدهکار است.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۲ هـ.ش)³⁸⁹

۳۹. دریافت وجه بابت معرفی کار به دیگران

با ارتباطی که دارم به عنوان مثال یک کارگر را برای شخصی معرفی می کنم برای کار کردن و قرار می گذارم با کارگر به ازای معرفی درصدی از درآمد را به من بدهد، آیا عمل من از لحاظ شرعی مشکل دارد؟

جواب: اگر به صورت قرارداد جعاله باشد اشکال ندارد، یعنی کارگر بگوید: اگر کار مناسبی به من معرفی کنی، فلان درصد از درآمد را به شما می دهم و شما قبول کنید.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۲ هـ.ش)³⁹⁰

۴۰. حق فسخ هنگام تأخیر در پرداخت مبلغ معامله

اگر مشتری پس از گذشتن سه روز از معامله و تحقق حق فسخ فروشنده (خیار تأخیر)، قیمت جنس را به حساب او واریز کند، حق فسخ ساقط می شود؟

جواب: اگر فروشنده مبلغ واریزی را به عنوان قیمت معامله قبول کند، حق فسخ او ساقط می شود.

الف) مشتری تا سه روز مبلغ معامله را پرداخت نکند.

ب) فروشنده نیز جنس را تحویل نداده باشد.

ج) اجازه تأخیر در تحویل و پرداخت کالا یا قیمت آن هم در قرارداد قید نشده یا عقد مبنی بر آن نبوده باشد. (اگر مشتری ثمن معامله (مثلاً پول) را که نقدی بوده با تأخیر بدهد یا اصلاً ندهد، با شرایط زیر «خیار تأخیر» ایجاد شده و فروشنده حق فسخ معامله را خواهد داشت:)

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۲ هـ.ش)³⁹¹

۴۱. خرید قسطی کالا به واسطه سرمایه دیگری

راننده ای قصد دارد که کامیونی بخرد و برای این کار، پول مورد نیاز را از شخص دیگری گرفته و خود وکیل او شود تا ابتدا کامیون را برای وی خریداری کند سپس او کامیون را به طور قسطی به راننده بفروشد؛ این معامله چه حکمی دارد؟

جواب: اگر راننده به عنوان وکیل از طرف صاحب مال، این معامله را انجام دهد و سپس او هم آن را به خود راننده به طور قسطی بفروشد، در صورتی که قصد آنان حيله کردن برای فرار از ربا نبوده و در هر دو معامله قصد جدی خرید و فروش داشته باشند، اشکال ندارد.

³⁸⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/26791>

³⁹⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/26792>

³⁹¹ <https://www.leader.ir/fa/content/26792>

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۲ هـ.ش)³⁹²

۴۲. تفاوت قیمت کالای تحویل نشده

ده سال پیش، مصالح ساختمانی به شخصی فروختم که بخشی از آن را تحویل نگرفت و علیرغم چند بار تماس مراجعه نکرد اما اکنون آن را مطالبه می‌کند؛ تکلیف چیست؟ آیا تفاوت قیمت را می‌توان از مشتری دریافت کرد؟

جواب: در صورتی که قیمت و مقدار کالا (مثلاً یک تن سیمان) در زمان معامله مشخص شده و تمام پول را گرفته باشید، نمی‌توانید تفاوت آن را دریافت کنید و باید کالای مذکور را تحویل دهید.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۲ هـ.ش)³⁹³

۴۳. معامله صوری برای فرار از ربا

اگر شخصی نیاز به مبلغی پول داشته باشد، آیا جایز است که کالایی را به صورت نسیه به بیش از نرخ حقیقی بخرد و سپس آن را در همان مجلس به فروشنده، به قیمت کمتری بفروشد، مثلاً تکه ای طلا را به مبلغ مشخصی به طور نسیه برای مدت یک سال بخرد و در همان مجلس آن را به صورت نقد به شخص فروشنده، به دو سوم قیمت خرید بفروشد؟

جواب: چنین معامله ای که در واقع نوعی حيله برای فرار از ربای قرضی است، شرعاً حرام و باطل است.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۲ هـ.ش)³⁹⁴

۴۴. فرار از ربای قرضی با انجام معامله

من از دوستم درخواست قرض کردم اما او پیشنهاد کرده که خودرو خود را به او بفروشم و او به من پول نقد بدهد و من دوباره فی المجلس خودرو خود را از او به قیمت بیشتری بخرم و چکی به مبلغ خرید برای پنج ماه بعد به او بدهم؛ آیا این عمل مشمول حکم ربا می‌باشد یا خیر؟

جواب: عمل مذکور که برای حيله و فرار از ربا می‌باشد، جایز نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۲ هـ.ش)³⁹⁵

۴۵. تفاوت وجه التزام و جریمه دیر کرد

تفاوت وجه التزام با جریمه دیرکرد چیست؟ آیا وجه التزام همان ریاست؟

³⁹² <https://www.leader.ir/fa/content/26867>

³⁹³ <https://www.leader.ir/fa/content/26867>

³⁹⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/26867>

³⁹⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/26867>

جواب: مبلغ دیر کرد به معنای گرفتن وجهی در ازای مهلت دادن به مدیون برای ادای دین است که ربا محسوب می‌شود اما وجه التزام به معنای جریمه در ازای تخلف از تعهدی است که مدیون برای ادای دین در زمان معین داشته است و لذا مانعی ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۲ هـ.ش)³⁹⁶

۴۶. کم شدن متراژ زمین مورد معامله

زمینی به مساحت ۱۶۰ متر را در سال ۹۷ فروختم چند مرتبه از خریداران تقاضا کردم زمین را به نام آنها کنم که به دلایل مختلف حاضر نشدند پس از آن وقتی برای انتقال سند، از شهرداری استعلام گرفتم، متوجه شدم که ۱۰ متر از زمین در طرح جدید کسر شده و مساحت زمین ۱۵۰ متر شده است، آیا جبران کمبود متراژ زمین بر عهده فروشنده است؟

جواب: اگر در زمان قرارداد این طرح اجرایی شده بوده، مشتری می‌تواند قرارداد را فسخ کند و یا پول متراژ کم شده را با محاسبه تورم پس بگیرد اما اگر پس از قرارداد چنین طرحی اجرا شده است، چیزی به عهده فروشنده نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۲ هـ.ش)³⁹⁷

۴۷. دریافت شارژ اشتباه

فردی به من اطلاع داده که اشتباهی برای خط موبایل شما شارژ فرستادم و شما اون مبلغ رو به ما برگردون؛ مبلغ شارژ قابل توجه است و شاید من این مبلغ رو تا دو سال طول بکشم مصرف کنم، در حال حاضر وظیفه من چیست؟

جواب: اگر امکان برگرداندن شارژ به طرف مقابل وجود داشته باشد این کار را انجام دهید و در غیر این صورت هر چند دادن مبلغ شارژ به طرف مقابل واجب نیست ولی اگر مبلغ را نپردازید حق استفاده از شارژ را هم ندارید.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۲ هـ.ش)³⁹⁸

۴۸. مطالبه قیمت روز بهای معامله

جنسی که به قیمت معین و نقدی فروخته شده و تحویل مشتری شده است، اگر خریدار بدون توافق قبلی، قیمت جنس را دو ماه بعد پرداخت کند، آیا می‌توان قیمت فعلی را مطالبه کرد؟

جواب: فروشنده نمی‌تواند قیمت روز جنس را مطالبه کند بلکه می‌تواند علاوه بر قیمت تعیین شده، تنها مقدار کاهش ارزش (تورم) آن را از مشتری مطالبه کند.

³⁹⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/26867>

³⁹⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/26925>

³⁹⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/26925>

۴۹. استفاده از اموال پیدا شده

اگر در صندوق مغازه یا در حساب بانکی خود مبلغی ببینیم که ندانیم مال خودمان است یا دیگران، چه وظیفه ای داریم؟ در صورتی که با تحقیق و بررسی مالک آن معلوم نشود آیا می توانیم از آن مبلغ استفاده کنیم؟

جواب: باید تحقیق کنید و در صورتی که مالک آن معلوم نشود، اگر صندوق یا حسابی که مبلغ در آن است، مخصوص شما است و به طور معمول دیگران در آن پول خودشان را نمی گذارند، آن مبلغ مال شما محسوب می شود و می توانید از آن استفاده کنید.

۵۰. صندوق قرض الحسنه طلا

صندوق قرض الحسنه ای داریم که هر ماه همه اعضای صندوق، وجه نقد معادل طلا (به عنوان مثال یک گرم یا نیم گرم طلا) می پردازند و مجموع مبالغ جمع شده، به فردی که از طریق قرعه کشی انتخاب شده است، قرض داده می شود؛ معیار مبلغ قسط هر ماه نیز، ارزش گرم طلا در تاریخ مشخص است (مثلا ارزش یک گرم طلا در ۱۵ هر ماه)؛ آیا این نوع کارکرد در صندوق قرض الحسنه از نظر فقه و شرع مشکل دارد؟

جواب: اگر قرض مذکور، در قالب پول محقق شود (هر چند معادل قیمت طلا) برای پس گرفتن آن مبلغ، صرفا می توانند شرط کنند که علاوه بر اصل مبلغ، مقدار تورم (کاهش ارزش پول) را هم باید پس بدهد و شرط بیش از آن جایز نیست. اما اگر قرض، در قالب طلا محقق شود (هر چند به این صورت که عین طلا قرض داده شود و قرض گیرنده در همان جلسه طلا را به پول نقد تبدیل کند یا به قرض گیرنده وکالت بدهند که طلا از طرف قرض دهندگان بخرد و بعد طلا را به عنوان قرض بردارد)، در وقت پس دادن می توان طلا یا با توافق طرفین، قیمت روز طلا را از قرض گیرنده مطالبه کرد.

۵۱. دریافت قیمت روز در معامله نسیه

من مغازه دار هستم و برخی از مشتریان آشنا که از مغازه ام جنس می خرند، در دفتر یادداشت می کنم ولی زمان پرداخت پول آن را مشخص نمی کنیم؛ آیا من می توانم بهای جنس فروخته شده را هنگام تسویه، به قیمت روز از مشتری دریافت کنم؟

جواب: اگر معامله به صورت نقد و با تعیین قیمت، انجام شود و مشتری برای پرداخت قیمت مهلت بگیرد، دریافت بهای جنس به قیمت روز جایز نیست ولی فروشنده می تواند از خریدار، جبران کاهش

399 <https://www.leader.ir/fa/content/26988>

400 <https://www.leader.ir/fa/content/26988>

401 <https://www.leader.ir/fa/content/27380>

ارزش پول را مطالبه کند مگر در مواردی که شرط شده باشد (ولو به نحو ارتکازی) که همان مبلغ تعیین شده پرداخت شود؛ اما اگر معامله به صورت نسیه انجام شود، چون زمان پرداخت مشخص نشده، معامله باطل است.

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۳ هـ.ش)⁴⁰²

۵۲. معاملات طلای آب شده

حکم شرعی معاملات طلای آب شده که چیزی شبیه به بورس است و صرفاً بر اساس قیمت کنونی طلا است و مربوط به آینده نمی‌شود، چیست؟

جواب: اگر معاملات با قصد جدی و رعایت شرایط صحت معامله انجام می‌شود، یعنی بنای دو طرف در معامله بر این است که خریدار می‌تواند طلایی را که خریده است تحویل بگیرد و فروشنده با درخواست مشتری، طلایی را که فروخته است به او تحویل می‌دهد، اشکال ندارد؛ اما اگر معاملات صوری و صرفاً کسب سود بر اساس پیش بینی نوسانات قیمت طلا باشد، بنابر احتیاط واجب موجب ملکیت درآمد حاصل از آن نمی‌شود.

(استفتاء جدید بتاريخ مرداد ۱۴۰۳ هـ.ش)⁴⁰³

۵۳. تفاوت نقد و نسیه

۱) آیا فروش کالا به صورت اقساطی و بیشتر از مبلغ نقدی (با هر درصد افزایشی که طرفین به توافق برسند)، اشکال ندارد؟

۲) آیا فروش چک‌های دریافت شده از معامله اقساطی، به اشخاصی که از مبلغ چک کم می‌کنند و بقیه را نقدی پرداخت می‌کنند، صحیح است؟

جواب:

۱) فروش نسیه و اقساطی کالا به مبلغی بیشتر از قیمت نقدی آن اشکال ندارد، مشروط به این که در حق مشتری اجحاف نشود و خلاف مقررات نیز نباشد.

۲) اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ شهریور ۱۴۰۳ هـ.ش)⁴⁰⁴

۵۴. فروش اقساطی

شرکتی به من نمایندگی فروش اقساطی داده، یعنی اجازه داده بدون پرداخت هیچ وجهی، کالاهای آن شرکت را به مشتری‌هایی که خود پیدا می‌کنم، بصورت اقساطی با درصد سود فروش اقساطی بیشتر برای مشتری قسط بندی کنم؛ مثلاً شرکت کالا را با درصد همکاری ۵ درصد به من می‌دهد، اما من

⁴⁰² <https://www.leader.ir/fa/content/27380>

⁴⁰³ <https://www.leader.ir/fa/content/27470>

⁴⁰⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/27569>

همان کالا را با درصد بالاتری، مثلاً ۷ درصد به مشتری به صورت قسطی می فروشیم؛ آیا این کار جایز است؟

جواب: اگر درصد بالاتر در فروش اقساطی با اجازه شرکت محاسبه شود، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۳ هـ.ش)⁴⁰⁵

۵۵. وام قرض الحسنه مشروط

بنده برای گرفتن وام (قرض)، ۵۰ میلیون تومان در بانک قرض الحسنه، سپرده گذاری کردم و شرط شده که بعد از چند ماه می توانم دو برابر پولم (یعنی ۱۰۰ میلیون با سود ۴ درصد) وام بگیرم و اینکه حق برداشت ۵۰ میلیون را تا پرداخت تمام اقساط وام نخواهم داشت؛ آیا این وام از نظر شرعی اشکال ندارد؟

جواب: اگر دادن مبلغی به صندوق به این عنوان باشد که آن پول برای مدتی نزد صندوق به صورت قرض بماند به این شرط که صندوق هم پس از آن مدت، وامی در اختیار شما قرار دهد یا وام، مشروط به سپرده گذاری قبلی یا مشروط به انسداد مبلغی نزد بانک باشد، ربا و حرام است، هرچند اصل وام (قرض) صحیح است.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۳ هـ.ش)⁴⁰⁶

۵۶. ربا بین زن و شوهر

آیا بنده می توانم مبلغی را به همسرم قرض بدهم به این شرط که بازپرداخت آن بیشتر باشد؟
جواب: اشکال ندارد، بین زن و شوهر ربا نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۳ هـ.ش)⁴⁰⁷

۵۷. شرط فاسد در ضمن عقد

اگر ضمن قرارداد خرید خانه، شرط شود که دو طرف معامله تا زمان تنظیم سند رسمی حق فسخ داشته باشند ولی زمان تنظیم سند نزد دو طرف مشخص نشده باشد؛ آیا این شرط صحیح است؟ در این صورت آیا اصل معامله باطل است؟

جواب: شرط باطل است اما اصل معامله، صحیح است.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۳ هـ.ش)⁴⁰⁸

⁴⁰⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/27622>

⁴⁰⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/27622>

⁴⁰⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/27622>

⁴⁰⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/27622>

۵۸. تاخیر در پرداخت بهای معامله

جنسی را به شخصی به قیمت نقدی مشخص فروخته ایم؛ شخص بعد از دو ماه جهت پرداخت مراجعه می کند با توجه به اینکه شرط پرداخت نقدی بوده و جنس گران شده، می توان به قیمت روز از او تقاضای وجه کرد؟

جواب: در صورتی که سه روز یا بیشتر از تاریخ معامله بگذرد و خریدار ثمن را نپردازد و فروشنده هم کالا را در اختیار وی نگذاشته باشد، فروشنده حق خواهد داشت معامله را فسخ کند. ولی اگر کالا تحویل داده شده و علاوه بر بنای معامله به صورت نقد، شرط زمان خاصی برای پرداخت مبلغ در ضمن معامله شده باشد با تخلف از این شرط حق فسخ محقق میشود و فروشنده میتواند معامله قبلی را فسخ کند و کالا را به قیمت روز در قالب قرارداد جدید به طرف مقابل واگذار کند و در غیر این صورت فروشنده فقط حق گرفتن کاهش ارزش پولش را دارد.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۳ ه.ش)⁴⁰⁹

۵۹. شرط مبلغ سود ثابت در مضاربه

آیا در قرارداد مضاربه پرداخت مبلغ معینی از سود به صورت ماهیانه اشکال دارد؟

جواب: در قرارداد مضاربه باید درصد سهم دو طرف از سود حاصل تعیین شود، پس از تعیین آن میتوانند برای پرداخت مبلغ معین ماهیانه، شرط کنند که هر ماه مبلغ معینی علی الحساب به سرمایه گذار پرداخت شود و در پایان قرارداد بر اساس درصد تعیین شده در متن قرارداد، سهم هر یک از عامل و مالک، محاسبه یا نسبت به همان مبلغی که پرداخت شده مصالحه شود.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۳ ه.ش)⁴¹⁰

۶۰. استفاده از تسهیلات بانکی در غیر مورد قرار داد

آیا استفاده از وام کالا در رهن خانه یا تهیه مسکن جایز است؟

جواب: به طور کلی در تسهیلات بانکی - غیر از وام قرض الحسنه - پول در ملکیت بانک است و مشتری از طرف بانک وکیل است آن را در محل معین شده در قرارداد مصرف کند، بنابراین، صرف آن در محل دیگر، تصرف غاصبانه و شرعا غیر مجاز و موجب ضمان است.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۳ ه.ش)⁴¹¹

⁴⁰⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/27703>

⁴¹⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/27793>

⁴¹¹ <https://www.leader.ir/fa/content/27912>

۶۱. پس ندادن بیعانه

مدیر شرکت باربری هستم و گاهی کامیون دار پس از رزرو بار، برای حمل آن مراجعه نمی کند؛ آیا برای اینکه مجبور باشد که بار را تحویل بگیرد، می توانم با توافق، بیعانه بگیرم و در صورت عدم مراجعه، بیعانه قابل برگشت نباشد؟

جواب: می توانید هنگام رزرو، قرارداد حمل بار را با کامیون دار قطعی کنید و مبلغی را از کامیون دار دریافت کنید و شرط کنید در صورتی که از حمل بار انصراف دهد، مبلغ دریافتی به عنوان جریمه تخلف از شرط، عودت داده نمی شود.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۳ ه.ش)⁴¹²

۶۲. جذب سرمایه در تولید

برای تأمین هزینه های کارگاهی و تولید محصولات می خواهم که مقداری پول را از طریق سرمایه گذاری جذب کرده و در قبال آن، مبلغی را به عنوان سود مشارکت همراه با اصل پول برگردانم؛ آیا گرفتن این پول از لحاظ شرعی اشکال دارد؟ با توجه به اینکه مبلغ سود به صورت ماهیانه دقیقاً مشخص نمی شود.

جواب: اگر در قالب عقد وکالت، قرارداد منعقد کنید به این صورت که صاحب سرمایه به شما وکالت دهد که با پول او، فعالیت اقتصادی و تولیدی مد نظر را از طرفش انجام دهید و ماهیانه یا در پایان قرارداد، مقدار معینی (طبق توافق) از سودهای حاصل شده را به او بدهید و بقیه را به عنوان اجرت وکالت برای خود بردارید، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۴ ه.ش)⁴¹³

۶۳. فروش انگشتر طلای مردانه

با توجه به اینکه استفاده از طلا برای مردان حرام است، اگر کسی انگشتر مردانه هدیه گرفته باشد؛ آیا می تواند فقط طلای آن را بدون قصد استفاده بفروشد؟ (اصلاً قصد استفاده از انگشتر در میان نباشد).

جواب: در فرض سؤال اگر فقط طلای آن را بفروشد و مبلغی بابت مزد ساخت پرداخت نشود، فی نفسه اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۴ ه.ش)⁴¹⁴

۶۴. روش ادای دین

با توجه به اینکه انتقال به حساب طلبکار، ادای دین محسوب می شود؛ اگر حساب، مسدود باشد یا مسدود نبوده ولی به محض واریز، بانک آن را برداشت کند، آیا به این طریق دین ادا می شود؟

⁴¹² <https://www.leader.ir/fa/content/27912>

⁴¹³ <https://www.leader.ir/fa/content/28120>

⁴¹⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/28217>

جواب: در صورت اول (مسدودی حساب طلبکار)، قبض محسوب نمی‌شود ولی در صورت دوم اگر همه شرایط مطالبه حق (مثل رسیدن وقت ادای دین) وجود داشته باشد قبض محقق شده و ادای دین محسوب می‌گردد.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۴ ه.ش) 415

۶۵. لغو سفر برای فرار از حق العمل (کمیسیون)

بنده با یکی از سکوه‌های اینترنتی قرارداد بسته‌ام که برای من مسافر پیدا کند سپس با مسافر تعیین شده، توافق می‌کنم که درخواست سفر خود را لغو کند تا حق کمیسیون آن را نپردازم؛ آیا ضامن هستم؟
جواب: بله، علاوه بر اینکه باید توبه کنید، مقدار حق العمل را نیز ضامن هستید.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۴ ه.ش) 416

۶۶. جبران تورم قرض

اگر ضمن قرض، شرط نشود که قرض گیرنده، تورم را ضامن هست یا نه و قرض گیرنده در موعد مقرر قرض را ادا کند؛ آیا قرض دهنده می‌تواند تورم ایجاد شده را مطالبه کند؟

جواب: به طور کلی طلبکار می‌تواند مقدار کاهش ارزش پول (تورم) را مطالبه کند مگر در مواردی که شرط شده (هر چند به نحو ارتکازی) همان مبلغ پس داده شود مانند قرضی که مستأجر به صاحبخانه می‌دهد یا قرض الحسنه بانک‌ها. (شرط ارتکازی به شرطی گویند که هنگام معامله در ذهن عرف به عنوان یک شرط لازم الاجرا، رسوخ و ثبوت یافته اما بدان تصریح نشده است.)

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۴ ه.ش) 417

۶۷. کرایه دادن اموال مسجد در ازای دریافت وجه

آیا جایز است برای تأمین مخارج و هزینه‌های جاری مسجد، اموال مسجد را (که وقف نیستند) به طور موقت در اختیار مردم قرار دهیم و در عوض مبالغی برای مسجد دریافت کنیم؟

جواب: متولی امر مسجد می‌تواند برای فعالیت‌های متناسب با شأن مسجد (با رعایت مصلحت)، اموالی را که وقف نیستند برای مدت معین در اختیار افراد قرار دهد و مبلغی برای مسجد دریافت کند.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۴ ه.ش) 418

415 <https://www.leader.ir/fa/content/28274>

416 <https://www.leader.ir/fa/content/28370>

417 <https://www.leader.ir/fa/content/28370>

418 <https://www.leader.ir/fa/content/28401>

۶۸. خیار فسخ بدون تعیین مدت

آیا می‌توان ضمن معامله خانه، شرط کرد که تا زمان تنظیم سند رسمی، طرفین حق فسخ (خیار شرط) داشته باشند؟

جواب: اگر زمان تنظیم سند معلوم باشد، اشکال ندارد در غیر این صورت شرط باطل بوده و اصل معامله صحیح است.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۴ ه.ش) 419

۶۹. نوسان گیری در بازار بورس و طلا

حکم معاملات (نوسان گیری) در بازار بورس و بازار طلا چیست؟

جواب: نوسان گیری در بورس به این صورت که سهام یا کالا به صورت واقعی خریداری شود ولی قصد نگهداری آن را نداشته و به دنبال افزایش قیمت و فروش آن باشد، اگر بر خلاف قوانین و مقررات نیست اشکالی ندارد. اما این نوع از معاملات در خارج از بورس صورت های مختلفی دارد مثلاً اگر معاملات به صورت آتی دائمی (پرپچوال) و یا (cfd) انجام شود، بنا بر احتیاط موجب ملکیت درآمد حاصل نمی‌شود.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۴ ه.ش) 420

۷۰. معامله خودروی معیوب

ماشینی را که مدتی قبل خریده بودم به شخص دیگری فروختم و پس از فروش مشخص شده که موتور ماشین قبلاً تعویض شده است؛ اکنون خریدار جز با دریافت خسارت رضایت نمی‌دهد، اکنون چه وظیفه ای دارم؟

جواب: اگر تعویض موتور عیب محسوب می‌شود و هنگام معامله در مورد وجود عیب شرط خاصی نشده است، خریدار می‌تواند معامله را فسخ کند یا تفاوت قیمت را مطالبه کند. (روش محاسبه تفاوت قیمت: نسبت بین قیمت سالم و معیوب در بازار مشخص می‌شود و به همان نسبت از قیمت معامله انجام شده به خریدار برمی‌گردد، یعنی اگر قیمت سالم و معیوب در بازار به ترتیب مثلاً ۵ و ۴ باشد، خریدار می‌تواند یک پنجم قیمت معامله را بازپس بگیرد.)

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۴ ه.ش) 421

۷۱. قرض به شرط وام

در صندوق قرض الحسنه، حسابی باز کردم برای اینکه بتوانم بعد از مدتی، وام قرض الحسنه بگیرم، افتتاح حساب با این نیت چه حکمی دارد؟

419 <https://www.leader.ir/fa/content/28433>

420 <https://www.leader.ir/fa/content/28433>

421 <https://www.leader.ir/fa/content/28466>

جواب: اگر هنگام افتتاح حساب، از طرف صاحب حساب، شرط دریافت وام یا از طرف بانک، تعهدی بر پرداخت وام نشود و بنای دو طرف بر شرط و تعهد یاد شده نیز نباشد، اشکال ندارد، هر چند صاحب حساب بداند که بانک طبق برنامه ای که دارد به او وام خواهد داد.

(استفتاء جدید بتاريخ بهمن ۱۴۰۴ هـ.ش)⁴²²

۷۲. سرمایه گذاری در صندوق های طلا

حکم سرمایه گذاری در صندوق های طلا چیست؟ سود حاصل از آنها حلال است یا حرام؟
جواب: اگر قرارداد به این صورت باشد که سرمایه گذار همه اختیارات (حتی انتخاب نوع فعالیت و تعیین سهم سرمایه گذار از سود) را به صندوق داده و سود نیز حاصل از معامله حلال شرعی باشد، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۵ هـ.ش)⁴²³

۷۳. ضمان بعد از فروش

اگر برای فروش کالایی اقدام کردیم، اما فراموش کردیم که عیب کالا را بگوییم و به مشتری هم دسترسی نداریم، در حال حاضر چه وظیفه ای داریم؟

جواب: اگر مشتری متوجه شود و به شما رجوع کند حق پس دادن کالا را دارد، در غیر این صورت، اگر عیب کالا موجب تفاوت قیمت است، تفاوت قیمت را ضامن هستید که در فرض عدم دسترسی به مشتری و نا امید بودن از پیدا کردن او باید تفاوت را از طرف مالک آن به فقیر صدقه بدهید.

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۵ هـ.ش)⁴²⁴

۷۴. تجارت با طلا

در یک برنامه خرید و فروش طلا به این شکل عمل می شود که طلای شما را به کار می گیرند و به شما امکان می دهند طلای خود را در چرخه تولید شمش و مصنوعات دیگر قرار دهید و مقدار آن را طبق درصد سود تعیین شده افزایش دهید و در پایان دوره، اصل طلا و سود آن به صندوق طلای شما منتقل می شود؛ آیا این معامله صحیح است؟

جواب: اگر این فعالیت ها صوری نبوده و به صورت واقعی اجرا شود و صاحب طلا به طرف مقابل وکالت دهد که با طلای او ساخت مصنوعات و خرید و فروش را به صورت شرعی و قانونی انجام داده و در صورت حصول سود، بخش معینی را به صاحب طلا اختصاص دهد، اشکالی ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ خرداد ۱۴۰۵ هـ.ش)⁴²⁵

⁴²² <https://www.leader.ir/fa/content/28511>

⁴²³ <https://www.leader.ir/fa/content/28634>

⁴²⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/28634>

⁴²⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/28644>

۷۵. بدهی بابت شارژ

کسی که در آپارتمان زندگی می‌کند ولی شارژ نمی‌دهد، آیا بدهکار است؟
جواب: اگر آنچه که طبع کار و محل اقتضا می‌کند یا موافق شروط ضمن عقد است، انجام شود (مثل نظافت ساختمان یا هزینه برق راهرو و...)، باید هزینه آن پرداخت شود وگرنه بدهکار است.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۵ هـ.ش)⁴²⁶

⁴²⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/28644>

خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها، ذبح و شکار

۱. تخلیه حوض پرورش ماهی به قصد صید

چنانچه دریچه تخلیه آب حوضچه های پرورش ماهی را به نیت صید ماهی باز کرده تا آب کاملاً تخلیه شده و ماهی ها جان دهند، آیا عمل مذکور صید محسوب شده و ماهی ها حلال هستند؟
جواب: در فرض سوال تذکیر محقق است و ماهی ها حلال اند.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۰ هـ.ش)⁴²⁷

۲. خرید گوشت در کشورهای غیر اسلامی

کسی که در کشور غیر اسلامی زندگی می کند، آیا می تواند از قصابی که صاحب آن مسلمان است، گوشت تهیه کند، بدون این که یقین به تذکیر شرعی آن داشته باشد؟
جواب: اگر در معرض فروش مسلمانان قرار گرفته و احتمال تذکیر شرعی داده شود، خرید گوشت از مسلمان و مصرف آن اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۱ هـ.ش)⁴²⁸

۳. حیوانات دریایی حلال گوشت

کدام نوع از حیوانات دریایی، حلال گوشت می باشند؟
جواب: از حیوانات دریایی فقط ماهی پولک دار و میگو و نیز برخی از پرندگان دریایی، حلال هستند و بقیه حلال نمی باشند.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۱ هـ.ش)⁴²⁹

۴. حکم مصرف مربای انگور

استفاده از مربای انگور (نه شیره آن)، از نظر شرعی چه حکمی دارد؟
جواب: اگر انگور هنگام تهیه مربا جوشانده شود، حرام می گردد و مصرف آن جایز نیست مگر آنکه با ادامه جوشاندن، دو سوم حجم آب آن کم شود، در این صورت مصرف آن اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۱ هـ.ش)⁴³⁰

⁴²⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/25074>

⁴²⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/25666>

⁴²⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/25951>

⁴³⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/26167>

۵. خوردن غذا در کشورهای غیر اسلامی

در کشوری غیر اسلامی زندگی می‌کنم که اکثر رستوران‌های مسلمانان، متعلق به اهل سنت است؛ آیا خوردن غذاهایی که شامل شیره صدف، گوشت خرچنگ، گوشت هشت پا هست، جایز است؟ اگر سوپ میگو سفارش دادیم و در آن گوشت هشت پا و خرچنگ دیده شد، آیا می‌توانیم بخوریم؟
جواب: غیر از ماهی پولک دار و میگو، خوردن سایر حیوانات آبی، حرام است.

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۲ هـ.ش) 431

۶. استفاده از غذای گوشتی در کشور غیر مسلمان

در کشوری غیر مسلمان زندگی می‌کنم؛ آیا جایز است از رستورانی که صاحبش مسلمان است و ادعا می‌کند که از گوشت و مواد حلال استفاده می‌کند، غذا تهیه کرده و استفاده کنم؟
جواب: اگر احتمال می‌دهید که ادعای او صحیح است، استفاده از غذای رستوران اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۲ هـ.ش) 432

۷. حلال بودن جنین حیوان ذبح شده

اگر بعد از ذبح متوجه شویم که گوسفند، باردار بوده و بره، مرده از شکمش خارج شود، آیا بره حلال است؟

جواب: اگر خلقت جنین حیوان، کامل شده یعنی مو یا پشم بر بدنش روئیده باشد، حلال است؛ در غیر این صورت حلال نیست.

(استفتاء جدید بتاريخ مرداد ۱۴۰۲ هـ.ش) 433

۸. حکم ماهی مرده در تور

آیا خوردن ماهی ای که در تور یا میله ماهیگیری، داخل آب می‌میرد، حلال است؟
جواب: اگر ماهی پولک دار باشد، حلال است.

(استفتاء جدید بتاريخ آذر ۱۴۰۲ هـ.ش) 434

۹. صید ماهی

اگر ماهی را در آب به وسیله نیزه یا شیء تیزی، دو نیم کنند و نیم باقی مانده بیرون آب جان بدهد، چه حکمی دارد؟

431 <https://www.leader.ir/fa/content/26436>

432 <https://www.leader.ir/fa/content/26436>

433 <https://www.leader.ir/fa/content/26606>

434 <https://www.leader.ir/fa/content/26791>

جواب: اگر آنچه که صید شده، مشتمل بر قسمت سر است، حلال می باشد.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۳ هـ.ش)⁴³⁵

۱۰. شکار ممنوع

صید و شکار در زمانی که ممنوع می باشد، آیا سبب ضمان است؟ آیا خوردن آن جایز است؟
جواب: اگر ممنوعیت صید طبق قانون لازم الرعایه‌ای باشد که تخلف از آن شرعا حرام است، موجب ضمان است و مالک آن نمی‌شود.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۳ هـ.ش)⁴³⁶

۱۱. حکم استفاده از ژلاتین حیوانی

آیا استفاده از ژلاتین حیوانی جایز است؟

جواب: حلال یا حرام بودن ژلاتین بستگی به موادی دارد که از آن تهیه می‌شود. اگر از استخوان حیوان حلال گوشت که ذبح شرعی نشده تهیه شود، چنانچه ظاهر استخوان را قبل از تبدیل به ژلاتین تطهیر کنند، پاک و حلال است، اما ژلاتین تهیه شده از پوست حیوان حلال گوشت که ذبح شرعی نشده یا از اجزای حیوان حرام گوشت، حرام است. در هر حال، اگر ندانید ژلاتینی که می‌خواهید مصرف کنید از قسم حلال است یا حرام، خوردن آن اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۴ هـ.ش)⁴³⁷

۱۲. عصاره شیء نجس

اگر چیزی که پاک بوده اما خوردن آن حرام است (مثل صدف و خرچنگ)، داخل آب جوشانده و بعد دور انداخته شود، حکم خوردن آن آب چیست؟

جواب: جوشانده یا عصاره یک شیء، حکم همان را دارد و در فرض سؤال حرام است.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۵ هـ.ش)⁴³⁸

⁴³⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/27703>

⁴³⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/27793>

⁴³⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/28120>

⁴³⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/28644>

نکاح، ازدواج و روابط خانوادگی

۱. میزان نفقه

(۱) نفقه زن که بر شوهر واجب است، چه مقدار است؟

(۲) آیا نفقه ای که زن از شوهر دریافت می کند، در صورتی که تا پایان سال خمسی باقی بماند، خمس دارد؟

جواب:

(۱) نفقه واجب زن عبارت است از هر آنچه زن به طور متعارف به آن احتیاج دارد، مانند غذا و وسایل مورد نیاز آن، لباس، مسکن، هزینه درمان بیماری های متعارف و نظافت و ... به مقدار و کیفیتی که برای امثال او متعارف است.

(۲) نفقه خمس ندارد، هر چند احتیاط مستحب است که اگر از مخارج سال زیاد بیاید، خمس آن پرداخت شود.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۳۹۹ ه.ش) 439

۲. استخاره برای ازدواج

برخی والدین پیش از خواستگاری استخاره می کنند و بر اساس آن عمل می کنند، آیا در این موارد استخاره لازم است؟

جواب: به طور کلی استخاره برای رفع حیرت و تردید در انجام کارهای مباح است، اعم از اینکه تردید در اصل عمل باشد یا در خصوصیات آن، بنابراین اگر در کار خیر، حیرت وجود ندارد، استخاره لازم نیست، توجه داشته باشید عمل به استخاره شرعا واجب نیست، ولی بهتر است بر خلاف آن عمل نشود.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۳۹۹ ه.ش) 440

۳. برگزاری مراسم ازدواج در ایام قمر در عقرب

با توجه به این که در هر ماه قمری، بعضی از روزها قمر در عقرب است، آیا برگزاری مراسم ازدواج در این روزها اشکال دارد؟

جواب: در ایام قمر در عقرب، اجرای صیغه عقد نکاح، کراهت دارد، اما برگزاری مراسم اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۳۹۹ ه.ش) 441

439 <https://www.leader.ir/fa/content/24700>

440 <https://www.leader.ir/fa/content/24700>

441 <https://www.leader.ir/fa/content/24784>

۴. مشخص نکردن مهریه در عقد

عدم ذکر مهریه - عمدا یا به خاطر فراموشی - در عقد دائم و موقت، چه حکمی دارد؟
جواب: در عقد دائم، ذکر مهریه شرط نیست و اگر مهریه معین نشود، عقد صحیح است و چنانچه آمیزش جنسی صورت گرفته باشد زن مستحق مهر المثل است؛ ولی در عقد موقت تعیین و ذکر مهریه، جزء ارکان عقد بوده و بدون آن عقد باطل است

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۳۹۹ ه.ش) 442

۵. جهیزیه خریداری شده از طرف مرد

مرد و زن هنگام ازدواج در سندی عادی توافق می کنند که مرد، وسائلی از قبیل یخچال، تلویزیون و ... را تهیه کند؛ مالک این وسائل از نظر شرعی چه کسی می باشد؟

جواب: وسائلی که توسط مرد تهیه می شود ملک اوست هر چند برای استفاده در اختیار زن قرار داده باشد، مگر این که ثابت شود با هبه، صلح و مانند آن، ملکیت آن را به زن منتقل کرده است.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۱ ه.ش) 443

۶. صرف اموال زن برای عزاداری

اگر زنی بخواهد از درآمد یا مال خود، برای انجام مراسم اهل بیت (علیهم السلام) استفاده کند، نیاز به اجازه شوهر دارد؟

جواب: در موارد غیر نذر، اختیار با خود اوست اما در صورت حضور شوهر، نذر زن بنا بر احتیاط واجب باید با اجازه او باشد.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۱ ه.ش) 444

۷. عقد موقت طولانی مدت

اگر عقد موقتی به مدت طولانی (مثلا ۹۹ ساله) منعقد شود، آیا صحیح است و حکم عقد دائم را دارد؟
جواب: به طور کلی صحت عقد موقت طولانی مدت که عادتاً احتمال بقای زوجین تا آن مدت وجود ندارد، محل اشکال است.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۱ ه.ش) 445

۸. زن عنصر اصلی خانواده

مقام معظم رهبری (مد ظله العالی):

442 <https://www.leader.ir/fa/content/24784>

443 <https://www.leader.ir/fa/content/25891>

444 <https://www.leader.ir/fa/content/26104>

445 <https://www.leader.ir/fa/content/26169>

زن را به چشم آن عنصر اصلی تشکیل خانواده در نظر بگیرید که آسایش فضای خانواده، آرامش و سکونتی که در فضای خانه است، به برکت زن و طبیعت زنانه است؛ زن را به عنوان موجودی که می تواند مایه ای برای صلاح جامعه با پرورش انسان های والا شود، نگاه کنید.

فرزندآوری یک مجاهدت بزرگ است، بلکه یکی از مهمترین مجاهدت های زنان و وظائف زنان است چون فرزندآوری در حقیقت هنر زن است؛ اوست که زحماتش را تحمل می کند، اوست که رنج هایش را می برد، اوست که خدای متعال ابزار پرورش فرزند را به او داده است.

تلاش برای افزایش نسل و جوان شدن نیروی انسانی کشور و حمایت از خانواده، یکی از ضروری ترین فرائض مسئولان و آحاد مردم است.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۱ ه.ش) 446

۹. ازدواج مرد و زن مسلمان و مسیحی

آیا ازدواج مرد مسلمان با زن مسیحی یا زن مسلمان با مرد مسیحی صحیح است؟

جواب: ازدواج (دائم یا موقت) زن مسلمان با مرد مسیحی باطل است و نیز ازدواج دائم مرد مسلمان با زن مسیحی بنا بر احتیاط واجب باطل می باشد اما ازدواج موقت مرد مسلمان با زن مسیحی با رعایت شرایط شرعی اشکال ندارد. درباره ازدواج زن یا مرد مسلمان با سایر اهل کتاب نیز احکام گذشته جاری است.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۲ ه.ش) 447

۱۰. حدود اطاعت از والدین

آیا اطاعت از والدین بر فرزند واجب است؟

جواب: اطاعت از والدین به خودی خود واجب شرعی نیست ولی نباید مخالفت با پدر و مادر، موجب ناراحتی و اذیت قابل توجه آنان شود مثلاً با اظهار انزجار، راندن و طرد کردن آنها همراه گردد؛ البته اگر به ترک واجب یا انجام حرام دستور دهند، اطاعت از آنان به هیچ وجه جایز نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۳ ه.ش) 448

۱۱. قرار دادن آئینه و شمعدان به عنوان مهریه

اگر مهریه را آئینه و شمعدان و ۱۴ سکه قرار داده باشیم، با توجه به اینکه قیمت آئینه و شمعدان در بازار متفاوت است و هنگام عقد تعیین نشده، حکم مهریه و عقد چیست؟

جواب: مهریه و عقد به میزان ۱۴ سکه صحیح است ولی نسبت به آئینه و شمعدان بنابر احتیاط واجب نوع متعارف آن بر عهده زوج است.

446 <https://www.leader.ir/fa/content/26169>

447 <https://www.leader.ir/fa/content/26867>

448 <https://www.leader.ir/fa/content/27470>

449 (استفتاء جديد بتاريخ بهمن ۱۴۰۴ هـ.ش)

⁴⁴⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/28511>

طلاق و عدّه

۱. ازدواج در عدّه

خانمی پس از ازدواج به دلیل اختلاف با همسر خود، بیش از یک سال است که دور از وی زندگی می‌کند و به زودی از همسر خود طلاق می‌گیرد، آیا در شرایط فعلی یا بلافاصله بعد از طلاق، می‌تواند با مرد دیگری عقد موقت یا دائم بخواند؟

جواب: تا زمانی که صیغه طلاق با رعایت شرایط آن خوانده نشده و خانم، عدّه طلاق را سپری نکرده است، عقد ازدواج با شخص دیگر باطل است و زمان عدّه از وقتی محاسبه می‌شود که صیغه طلاق جاری شود، هرچند زن و مرد یک سال از هم دور باشند.

(استفتاء جدید بتاريخ بهمن ۱۳۹۹ ه.ش) ⁴⁵⁰

۲. حق طلاق

آیا دختر می‌تواند ضمن عقد ازدواج شرط کند که در صورت ازدواج مجدد شوهر، حق طلاق داشته باشد؟

جواب: شرط حق طلاق برای زن، باطل است، مگر شرط شود که زن، وکیل شوهر در طلاق دادن باشد که اگر او مجدداً ازدواج کرد، زن بتواند از طرف شوهر خود را طلاق دهد؛ در این صورت شرط، صحیح است.

(استفتاء جدید بتاريخ اسفند ۱۴۰۰ ه.ش) ⁴⁵¹

۳. باقی ماندن وکالت در صورت بطلان صیغه طلاق

اگر صیغه طلاق جاری شده توسط وکیل (به هر دلیل) باطل باشد، آیا لازم است که وکیل برای اجرای مجدد صیغه، از زوج وکالت بگیرد؟

جواب: وکالت مجدد لازم نیست.

(استفتاء جدید بتاريخ مرداد ۱۴۰۲ ه.ش) ⁴⁵²

۴. سکونت زن در خانه زوج در عدّه طلاق

حکم اقامت زن مطلقه در خانه زوج در زمان عدّه طلاق چیست؟

⁴⁵⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/24784>

⁴⁵¹ <https://www.leader.ir/fa/content/25552>

⁴⁵² <https://www.leader.ir/fa/content/26606>

جواب: در عده طلاق رجعی، زن باید در خانه شوهر باشد و بدون اجازه شوهر از خانه بیرون نرود و اگر ناشزه نباشد نفقه او به عهده شوهر است اما در عده طلاق بائن، زن حق مسکن و نفقه ندارد مگر این که از شوهرش باردار باشد که در این صورت تا زمان وضع حمل، حق مسکن و نفقه خواهد داشت.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۲ ه.ش)⁴⁵³

۵. بخشیدن مهریه در ازای حضانت دائم فرزند

خانمی هنگام طلاق ذمه زوج را از مهریه ابراء نموده است، مشروط به اینکه زوج بچه‌ها را از وی جدا نکند؛ ولی مدتی بعد از طلاق زوج به شرط پایبند نمی‌ماند و بچه‌ها را از او جدا می‌کند، آیا مهریه به ذمه زوج عودت می‌کند؟

جواب: اگر ابراء مشروط بوده است، زوج نسبت به مهر مشغول الذمه می‌شود.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۳ ه.ش)⁴⁵⁴

⁴⁵³ <https://www.leader.ir/fa/content/26606>

⁴⁵⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/27912>

فرزندان، حضانت، شیردهی و نفقه

۱. هزینه تحصیل فرزند

آیا هزینه تحصیل فرزند واجب النفقه، بر عهده پدر است؟

جواب: اگر فرزند توانایی مالی ندارد، در حدّی که عرفاً از نیازهای لازم زندگی محسوب می شود، مانند تحصیلات مقدماتی، بر عهده پدر است.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۳۹۹ هـ.ش)⁴⁵⁵

۲. کسب درآمد با اموال فرزند

اگر به فرزند خردسال پول هدیه داده شود، آیا می توانم با این پولها کار اقتصادی انجام دهم و آیا باید از سودهای حاصله برای فرزندم هم قرار دهم؟

جواب: در صورتی که این کار برای فرزند مفسده نداشته باشد، اشکال ندارد و اگر به عنوان قرض از پول فرزند استفاده کنید، سود حاصل ملک شما است ولی اگر به عنوان قرض نباشد و برای فرزند کار اقتصادی انجام دهید سود حاصل ملک فرزند است.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۰ هـ.ش)⁴⁵⁶

۳. نام گذاری فرزند

بهترین اسم برای نام گذاری فرزند پسر که قرار است به دنیا بیاید، چیست؟

جواب: بهترین نام ها آنهایی است که در بردارنده معنای عبودیت خدای متعال باشند مانند عبدالله، عبدالرحمن، عبدالرحیم و مانند اینها و نیز نام های پیامبران و امامان (علیهم السلام) که افضل آن ها نام «محمد» است، بلکه برای کسی که چهار فرزند دارد، ترک اسم «محمد» مکروه است.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۱ هـ.ش)⁴⁵⁷

۴. عنوان: تربیت دینی فرزندان

آیا تربیت دینی و آموزش احکام اسلامی و آداب اخلاقی به فرزندان، واجب شرعی است؟

جواب: رسیدگی به امور تربیتی کودک و حفظ او از مفسد عقیدتی و اخلاقی و از کارهایی که برای او یا دیگران مفسده یا ضرر قابل توجه دارد، شرعاً وظیفه ولیّ کودک است و مادر نیز اگر حضانت کودک را به عهده بگیرد در این مورد مسئولیت شرعی دارد. در صورتی که پدر یا مادر در انجام وظایف شرعی خود نسبت به تربیت کودک کوتاهی کنند گناهکارند.

⁴⁵⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/24700>

⁴⁵⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/24898>

⁴⁵⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/26167>

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۱ هـ.ش)⁴⁵⁸

۵. نفقه فرزندان

اگر زنی در آمد مستقل داشته باشد، آیا بر او واجب است که در نفقه فرزندان مشارکت کند؟
جواب: چنانچه فرزندان از خود مالی نداشته باشند، نفقه آنان بر عهده پدر است و در صورتی که پدر فقیر باشد، بر پدر بزرگ پدری واجب خواهد بود اما اگر او (یا پدران او در صورت زنده بودن) نیز توانایی مالی نداشته باشند، در این صورت است که پرداخت نفقه بر مادر، واجب می گردد.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۱ هـ.ش)⁴⁵⁹

۶. تصرف در اموال کودک

آیا جایز است پول هایی که دیگران به کودک نابالغ هدیه می کنند را برای نیازهای کودک (خوراک و پوشاک) مصرف کنیم یا نگهداری آن تا زمان بلوغ او بر ولی وی واجب است؟
جواب: در صورتی که اینگونه تصرفات توسط ولی مفسده ای برای فرزند نداشته باشد، جایز است.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۱ هـ.ش)⁴⁶⁰

۷. صیانت فرزندان از گناه

آیا بر ولی کودک لازم است که کودک را از مشاهده تصاویر مبتذل و زشت حفظ کند و اگر خواست ببیند، مانع او شود؟
جواب: بله، لازم است.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۲ هـ.ش)⁴⁶¹

۸. مسئولیت کودک برای خسارت زدن به دیگران

آیا کودک نسبت به خسارت های مالی که وارد کرده، ضامن است یا والدین او؟
جواب: خود کودک، ضامن است و ولی او می تواند از مال کودک، خسارت را بپردازد و اگر پرداخت، پس از بلوغ بر خودش واجب است که جبران کند یا از شخص خسارت دیده، حلالیت طلب کند.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۳ هـ.ش)⁴⁶²

⁴⁵⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/26167>

⁴⁵⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/26262>

⁴⁶⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/26337>

⁴⁶¹ <https://www.leader.ir/fa/content/26925>

⁴⁶² <https://www.leader.ir/fa/content/27189>

۹. محارم رضاعی

بنده به مدت سه ماه، هفته ای دو یا سه بار و گاهی بیشتر، از خاله خود شیر خورده ام، البته در این بین از مادر خودم هم شیر خورده ام؛ آیا در این صورت دختران خاله ام، خواهران رضاعی من هستند و با آنها محرم هستیم؟

جواب: اگر با شیر خوردن از مادر در بین نوبت های شیر خوردن از خاله، فاصله ایجاد می شده و هیچگاه یک شبانه روز کامل یا پانزده بار کامل و به طور پیوسته فقط از شیر خاله نخورده اید، با دختر خاله ها محرم نشده اید مگر این که به مقداری شیر خورده باشید که عرفا موجب رویش گوشت و محکم شدن استخوان شما شده باشد که در این صورت محرمیت رضاعی حاصل شده است.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۳ هـ.ش) 463

۱۰. پدر واقعی فرزند خوانده

مردی که از طریق اسپرم اهدایی، صاحب فرزند می شود؛ آیا پدر آن فرزند محسوب می گردد؟ اگر خیر، درج نام او به عنوان پدر در شناسنامه بچه، چه حکمی دارد؟

جواب: پدر واقعی و شرعی تنها صاحب اسپرم است اما شناسنامه، تابع مصالح عمومی است که به مراجع ذیربط مربوط می گردد.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۳ هـ.ش) 464

۱۱. ایجاد محرمیت با شیر دادن

۸ اگر خانمی بدون بارداری و با مصرف داروهای هورمونی، به فرزندخوانده خود شیر بدهد، آیا محرمیت حاصل می شود؟

جواب: محرمیت حاصل نمی شود.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۴ هـ.ش) 465

۱۲. باید توجه داشت محرمیت صرفاً از شیر دادنی که با بارداری ایجاد شده باشد، (با شرايطی که در رساله ها آمده) حاصل می شود.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۴ هـ.ش) 466

463 <https://www.leader.ir/fa/content/27622>

464 <https://www.leader.ir/fa/content/27793>

465 <https://www.leader.ir/fa/content/28344>

466 <https://www.leader.ir/fa/content/28344>

ارث، وصیت، وقف و هبه

۱. وقف سهام

نظر به فتوای مقام معظم رهبری در جواز وقف سهام، آیا تبدیل موقوفه، مانند ملک و کارخانه به سهم جایز است؟

جواب: اگر در وقف نامه مجوز فروش یا تبدیل مزبور داده شده باشد، با رعایت مصلحت وقف اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۰ هـ.ش)⁴⁶⁷

۲. محروم کردن از ارث

آیا پدر می تواند فرزندش را از ارث محروم کند یا به برخی از فرزندان سهم بیشتری بدهد؟
جواب: محروم کردن ورثه از ارث در شرع مقدس اسلام باطل است؛ ولی هر کس می تواند قبل از فوت، اموال خود را به برخی فرزندان یا اشخاص دیگر بخشد و به آنها تحویل دهد؛ البته نباید به گونه ای عمل کند که موجب اختلاف و دشمنی میان ورثه شود.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۰ هـ.ش)⁴⁶⁸

۳. اولاد ذکور در وقف نسل بعد نسل

اگر «فرزند بزرگ هر نسل» به عنوان متولی وقف تعیین گردد، پس از فوت او آیا متولی بعدی، فرزند بزرگ اوست یا برادرش؟

جواب: پس از او، برادر بزرگ تر متولی می شود و تا زمانی که برادران متولی اول، زنده هستند، فرزندان او متولی نخواهند شد تا آنکه تمام افراد نسل اول از دنیا بروند که در این صورت، تولیت به فرزند بزرگ نسل بعدی می رسد و برای نسل های بعد آن نیز به همین صورت عمل می شود؛ بنابراین تا از نسل قبل یک نفر زنده باشد، نوبت به نسل بعد نمی رسد.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۱ هـ.ش)⁴⁶⁹

۴. تغییر و تبدیل کاربری وقف

زیر زمین مسجدی که از لحاظ وقف، حکم مسجد را دارد، تبدیل به انباری شده است و متولیان مسجد تصمیم دارند مقداری از آن را به سالن ورزشی و همچنین مکانی برای کلاسهای فرهنگی تبدیل کنند، آیا عمل مزبور، مشکل شرعی دارد؟

⁴⁶⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/25552>

⁴⁶⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/25552>

⁴⁶⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/25801>

جواب: به طور کلی تبدیل مسجد به سالن ورزشی جایز نیست؛ اما انجام فعالیت های فرهنگی که منافاتی با مسجد ندارد، اشکالی ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۱ هـ.ش)⁴⁷⁰

۵. سهم زن از ارث شوهر

در خانواده ای که ابتدا فرزند و سپس شوهر از دنیا رفته است، سهم الارث زن از شوهر، یک چهارم است یا یک هشتم؟

جواب: اگر زوج، فرزند یا نوه دیگری ندارد، سهم الارث زوجه، یک چهارم است.

(استفتاء جدید بتاريخ مرداد ۱۴۰۱ هـ.ش)⁴⁷¹

۶. انصراف ناظر وقف پس از قبول

واقف در وقفنامه، متولی و ناظر را تعیین کرده است؛ آیا ناظر می تواند پس از قبول نظارت، آن را به دیگری واگذار کند و یا برای اجرای نظارت، وکیل بگیرد؟

جواب: به احتیاط واجب، جایز نیست ناظر پس از قبول نظارت، خود را از نظارت عزل کرده یا آن را به دیگری واگذار کند؛ اما اگر نظارت منوط به نظر شخصی ناظر نباشد، می تواند در عمل به نظارت، وکیل صالح و امین، انتخاب کند.

(استفتاء جدید بتاريخ آبان ۱۴۰۱ هـ.ش)⁴⁷²

۷. وصیت به تقسیم نشدن ارث

آیا شرعا می توان وصیت کرد ارثیه ای که پس از مرگ به جا می ماند تا وقتی که یکی از وارثان معین زنده است، تقسیم نشود (یعنی تقسیم ارث موکول شود به پس از فوت آن وارث معین)؟

جواب: اگر همه وارثان در زمان حیات یا بعد از فوت او، وصیت را قبول کنند، نافذ است و در غیر این صورت تنها به مقدار ثلث اموال، نافذ خواهد بود.

(استفتاء جدید بتاريخ بهمن ۱۴۰۱ هـ.ش)⁴⁷³

۸. وقف خانه و شرط سکونت

اگر شخصی قصد دارد خانه اش را وقف عام کند ولی می خواهد خودش تا پایان عمر در آن خانه زندگی کند؛ آیا امکان قبض توسط متولی وقف، قبل از مرگ واقف وجود دارد؟

⁴⁷⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/25891>

⁴⁷¹ <https://www.leader.ir/fa/content/25951>

⁴⁷² <https://www.leader.ir/fa/content/26104>

⁴⁷³ <https://www.leader.ir/fa/content/26262>

جواب: اگر خانه را وقف کرده و ضمن صیغه وقف منافع خانه را تا زمانی که زنده است استثنا کند، قبل از مرگ واقف، امکان ثبت اصل ملک به عنوان موقوفه توسط متولی وقف وجود دارد و واقف می تواند تا پایان عمر از منافع خانه استفاده کند.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۱ ه.ش) 474

۹. تقسیم اموال پیش از مرگ

آیا فرد بیماری که رو به موت است می تواند اموالش را (به همان روشی که در شریعت آمده) تقسیم کند؟

جواب: اگر از نظر فکری و تصمیم گیری در سلامت باشد، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۲ ه.ش) 475

۱۰. شیوه پرداخت بدهی های میت

اگر بدهی میت به مردم و خمس و کفاره مالی که بر عهده دارد از اموال او بیشتر باشد، چگونه باید آنها را پرداخت کرد؟

جواب: اموال باقی مانده از میت، به نسبت بدهی ها تقسیم می شود و ترجیحی بین آنها وجود ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۲ ه.ش) 476

۱۱. رعایت مصلحت وقف

مسجد، تعدادی مغازه را اجاره داده و بعضی از مستأجران که چند سال است از مغازه استفاده می کنند، اجاره چند سال را نداده اند و می گویند توان پرداخت اجاره متعارف را ندارند و درخواست تخفیف کرده اند؛ آیا ما به عنوان هیئت امنا مسجد می توانیم اجاره را ببخشیم یا تخفیف دهیم؟

جواب: متولی شرعی موقوفه باید بر اساس مصلحت موقوفه عمل کند از این رو نمی تواند مستأجر را از پرداخت اجاره، معاف کند یا با وجود مستأجری که توان و آمادگی پرداخت اجاره متعارف را دارد، به شخص دیگری با تخفیف، اجاره بدهد.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۲ ه.ش) 477

۱۲. تخریب مسجد قدیمی جهت توسعه آن

مسجدی قدیمی که اکنون برای برگزاری نماز و مراسم مناسب نیست و نیاز به توسعه دارد، آیا می توان آن را تخریب کرده و از اول بنا کرد؟ اگر بانی مسجد رضایت نداشته باشد چه حکمی دارد؟

474 <https://www.leader.ir/fa/content/26262>

475 <https://www.leader.ir/fa/content/26436>

476 <https://www.leader.ir/fa/content/26436>

477 <https://www.leader.ir/fa/content/26514>

جواب: در صورت احتیاج مردم، خراب کردن به منظور توسعه اشکال ندارد و عدم رضایت بانی مسجد مانع نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۲ هـ.ش) 478

۱۳. هزینه نماز و روزه قضای میت

هزینه نماز و روزه قضای میت از اصل مال میت باید داده شود یا از ثلث میت؟
جواب: اگر میت به ادای نماز و روزه قضا، وصیت کرده باشد، از ثلث برداشته می شود و اگر وصیت نکرده باشد، بر عهده پسر بزرگ است و از اموال میت برداشته نمی شود.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۲ هـ.ش) 479

۱۴. تبدیل موقوفه های بلا استفاده

حمام عمومی موقوفه ای در روستای ما بوده که سالهاست مخروبه شده است و با وجود حمام در خانه ها دیگر نیازی به آن نیست؛ آیا می توان از آن جهت غسل خانه بهره برداری کرد؟
جواب: اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۲ هـ.ش) 480

۱۵. ساختن طبقه دوم و زیرزمین برای مسجد

مسجدی که از قدیم موقوفه است و از نیت واقف خبر نداریم، آیا می توانیم یک طبقه روی مسجد بسازیم یا برای مسجد زیر زمین بسازیم و اجاره بدهیم تا منبع درآمدی برای مسجد باشد؟
جواب: احداث طبقه فوقانی یا تحتانی در مکانی که مسجد است، به عنوان غیرمسجد شرعا ممکن نیست و طبقات احداثی جدید نیز حکم مسجد را داشته و اجاره دادن آن صحیح نمی باشد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۲ هـ.ش) 481

۱۶. هدیه تمام اموال به یکی از فرزندان

آیا شخص می تواند همه اموال خود را به یکی از فرزندان هبه کرده و بقیه را از آن محروم کند؟
جواب: اگر موجب فتنه و اختلاف بین فرزندان شود، جایز نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۳ هـ.ش) 482

478 <https://www.leader.ir/fa/content/26791>

479 <https://www.leader.ir/fa/content/26791>

480 <https://www.leader.ir/fa/content/26867>

481 <https://www.leader.ir/fa/content/26925>

482 <https://www.leader.ir/fa/content/27380>

۱۷. استفاده از وسایل حسینیّه در محل دیگر

آیا می توان وسایل تکیه، حسینیّه و هیأت را در حسینیّه و هیأت دیگر استفاده نمود؟

جواب: وسایل حسینیّه، تکیه و هیئت، تا زمانی که قابل استفاده در خود آنها باشد باید در همان محل از آنها استفاده شود مگر اینکه احراز شود که وقف آنها به نحو عام بوده یا اهدایی و در اختیار متصدیان باشد یا واقعاً امکان استفاده در آنجا نباشد، که در اینصورت استفاده در حسینه یا هیئت دیگر مانع ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۳ هـ.ش) 483

۱۸. ارثی که به پسر بزرگ اختصاص دارد

با توجه به این که اگر پدر از دنیا برود قرآن و انگشتر او به پسر بزرگتر او می رسد، حال اگر پدر چند قرآن و چند انگشتر داشته باشد آیا همه آنها به پسر بزرگ می رسد؟

جواب: اگر همه آنها مورد استفاده ایشان بوده و یا برای استفاده تهیه شده بوده، به پسر بزرگتر میرسد، البته از سهم ارث او کسر می شود.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۳ هـ.ش) 484

۱۹. طبقات روی موقوفه

طبقاتی که زیر یا روی ساختمان موقوفه ای ساخته می شود، آیا در حکم همان موقوفه است؟ اگر مکان موقوفه مسقف نباشد مثل قبرستان ساختن بناء بر روی آن چه حکمی دارد؟

جواب: طبقاتی که به بنای موقوفه مسقف در حد متعارف اضافه می شود به نحوی که عرف آن را جزء موقوفه بدانند، بنابر احتیاط واجب حکم همان موقوفه را دارد، ولی اگر مکان مسقف نیست مثل قبرستان، در صورتی که ساخت بنا منافاتی با استفاده از آن مکان در جهت وقف نداشته باشد، اشکال ندارد و حکم موقوفه را ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۳ هـ.ش) 485

۲۰. تغییر کاربری وقف

زمینی که وقف قبرستان شده و کسی در آنجا دفن نشده است، آیا برگزاری مراسم دینی، مذهبی و ملی و احداث سرویس بهداشتی و انباری در زمین مذکور، جایز است؟

جواب: برپایی مراسم در آن مکان به صورتی که مانع دفن نباشد به خودی خود اشکال ندارد؛ اما هر گونه اقدامی که تغییر کاربری محسوب شود (مثل ساخت سرویس بهداشتی و انبار) جایز نیست.

483 <https://www.leader.ir/fa/content/27569>

484 <https://www.leader.ir/fa/content/27703>

485 <https://www.leader.ir/fa/content/27793>

۲۱. وصیت به تقسیم ارث بین بعضی از ورثه

اگر پدر هنگام حیات وصیت کند که مثلاً خانه مسکونی او (که بیش از ثلث او محسوب می شود) برای همسرش باشد و ورثه از آن سهمی نداشته باشند، در صورت قبول بقیه ورثه، چنین وصیتی بعد از فوت اعتبار دارد و ورثه از آن خانه سهمی ندارند؟

جواب: در صورت قبول ورثه، قبل یا بعد از فوت پدر، خانه برای مادر محسوب می شود و وراثت دیگر از آن سهمی ندارند.

۲۲. موقوفات مسجد

از آنجایی که در خصوص سائلی از قبیل فرش، سماور و... که به مسجد داده شده و متولی شک می کند که اینها را وقف بر مسجد کرده اند یا هدیه داده اند، باید به قدر متیقن که استفاده در خصوص همان مسجد است اکتفا شود و در غیر آن، محل اشکال است. حال سؤال این است که عمل به احتیاط، در مواردی برخلاف احتیاط است، مثل وسیله ای که مسجد از آن بی نیاز می شود؛ زیرا اگر بخواهیم آن را وقف شده به حساب آوریم و به مسجد دیگری بدهیم خلاف احتیاط می شود چون محتمل است از املاک مختص مسجد باشد و انتقال آن به مسجد دیگر مجاز نباشد.

جواب: در هر صورت بنابر ظاهر حال باید از اموال وقف شده همان مسجد محسوب شود

۲۳. مانده وصیت مالی میت

شخصی، مبلغی را نزد دیگری به امانت می گذارد تا پس از فوت او، صرف در هزینه دفن و کفن و مدت معینی نماز و روزه و نیز رد مظالم و مجلس ترحیم شود، اگر پس از انجام موارد یاد شده، مبلغی باقی بماند، متعلق به ورثه است یا باید صرف امور خیر شود؟

جواب: اگر پس از کسر بدهی ها و واجبات مالی میت، مجموع مال به امانت گذاشته شده، بیشتر از یک سوم اموال میت نباشد، باقیمانده برای رد مظالم هزینه شود.

486 <https://www.leader.ir/fa/content/27857>

487 <https://www.leader.ir/fa/content/27857>

488 <https://www.leader.ir/fa/content/28120>

489 <https://www.leader.ir/fa/content/28217>

۲۴. تصرف در ترکه میت قبل از ادای دیون

اگر فرد بدهکاری از دنیا برود در حالی که منزل، باغ، زمین زراعی و ماشین داشته است؛ آیا وارثان می توانند بدون پرداخت بدهی او یا تا زمانی که بدهی را بپردازند، از آن منزل و ... استفاده کنند؟
جواب: اگر ورثه قصد داشته باشند بدون تأخیر و مسامحه، بدهی میت را پرداخت کنند، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۴ هـ.ش)⁴⁹⁰

۲۵. ارث حق تألیف میت

پدر ما وصیت کرده است که ثلث اموالش در راه خاصی مصرف شود؛ آیا حق التألیف کتاب های او هم جزء اموال اوست و باید ثلث آن نیز محاسبه شود؟ و آیا باید ثلث حق التألیف هر بار تجدید چاپ را نیز محاسبه کنیم؟

جواب: اصل حق التألیف، جزء ترکه مالی میت است و باید حق التألیف قیمت گذاری شده و با توجه به آن، ثلث محاسبه شود و طبق وصیت عمل گردد، پس از انجام این کار، حق التألیف چاپ های جدید مشمول وصیت نیست و متعلق به ورثه است اما اگر این کار انجام نشده است، وصیت کننده در حق التألیف چاپ های جدید نیز شریک است و باید ثلث آن مطابق وصیت هزینه شود.

(استفتاء جدید بتاريخ آبان ۱۴۰۴ هـ.ش)⁴⁹¹

۲۶. اولویت در پرداخت بدهی های میت

برادرم فوت کرده و كفارة مالی بر عهده دارد و به چند نفر نیز بدهکار است؛ کدامیک از بدهی ها مقدم است؟

جواب: اگر اموال برادر برای هر دو مورد کافی است، هر دو باید کامل پرداخت شود وگرنه باید به نسبت توزیع گردد.

(استفتاء جدید بتاريخ آبان ۱۴۰۴ هـ.ش)⁴⁹²

۲۷. زمین اضافه شده به مسجد

در روستای ما مسجدی وجود دارد و کنار آن ملکی است که از قدیم الایام برای اسکان مسافران و افراد غریب استفاده می شد. طی گذر زمان این محل به زباله دانی تبدیل شد تا اینکه ضمن بازسازی و احیای مسجد، ملک مذکور به مسجد اضافه شد. با توجه به اینکه از گذشته تا به حال هیچ مدرکی وجود ندارد که معلوم شود آنجا وقف است یا ملک شخصی یا نه، آیا الحاق آن به مسجد صحیح است و حکم مسجد را دارد؟

جواب: اضافه کردن این ملک به مسجد و اقامه نماز در آن اشکال ندارد ولی حکم مسجد را ندارد.

⁴⁹⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/28274>

⁴⁹¹ <https://www.leader.ir/fa/content/28401>

⁴⁹² <https://www.leader.ir/fa/content/28401>

(استفتاء جديد بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۵ هـ.ش)⁴⁹³

⁴⁹³ <https://www.leader.ir/fa/content/28634>

سوگندها، نذرها، عهد و کفّارات

۱. عمل نکردن به نذر به جهت کرونا

فردی برای دهه محرم، نذر کرده که عزاداران را اطعام کند ولی با توجه به شرایط فعلی کرونا قصد دارد که آن را انجام ندهد، آیا تکلیفی بر عهده دارد؟

جواب: در فرض سؤال تا زمانی که عمل به نذر با رعایت مقررات و دستورالعمل های بهداشتی ممکن باشد، نمی تواند آن را ترک کرده و یا تغییر دهد ولی اگر صیغه نذر را نخوانده باشد، تکلیفی ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۰ هـ.ش)⁴⁹⁴

۲. تغییر و تبدیل در انجام دادن نذر

آیا در شرایط فعلی کرونا می توان به جای نذر هر ساله در ایام محرم، پول آن را محاسبه و به موسسات خیریه اهدا کرد؟

جواب: اگر صیغه نذر را به نحو صحیح بر زبان جاری نکرده است، تغییر و تبدیل در انجام دادن آن مانعی ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۰ هـ.ش)⁴⁹⁵

۳. ناتوانی در ادای کفاره روزه

اگر کسی نتواند کفاره افطار عمدی را به جا آورد، چه وظیفه ای دارد؟

جواب: اگر کسی هیچ یک از سه موردی را که برای کفاره عمد، مخیر است، نتواند انجام دهد، باید به هر تعداد فقیر که قادر است، غذا بدهد و احتیاط آن است که استغفار هم بکند و اگر به هیچ وجه قادر بر غذا دادن به فقرا نیست، کافی است که استغفار کند، یعنی با دل و زبان بگوید: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ (از خداوند بخشایش می طلبم).

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۰ هـ.ش)⁴⁹⁶

۴. تغییر نذر

نذر کردم در صورت قبولی در دانشگاه در روز اربعین امام حسین(ع) غذای نذری بدهم. آیا می توانم به جای غذا معادل هزینه آن را به نیازمندان کمک کنم؟

جواب: اگر صیغه مخصوص نذر را - که در رساله های عملیه ذکر شده است - نخوانده اید، عمل به آن لازم نیست و می توانید تغییر دهید ولی چنانچه صیغه نذر را خوانده باشید، باید بر طبق آن عمل کنید.

⁴⁹⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/25213>

⁴⁹⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/25213>

⁴⁹⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/25343>

۵. مصرف باقی مانده نذرهای اربعین

هیأت هایی در آستانه اربعین به جمع آوری نذرها (اعم از نقدی و غیر نقدی)، اقدام نمودند (به نیت کمک به موکب در کربلای معلی) ولی به دلایلی مقداری از نذرها باقی مانده است:

۱) آیا تبدیل اجناس به نقدی برای ذخیره سال آینده جایز هست؟

۲) آیا نذرهای جمع آوری شده (نقدی و غیر نقدی) برای اربعین را می توان برای برپایی موکب در شهرستان (برای اربعین سال بعد) هزینه کرد؟ ۳_ آیا لازم است پول های جمع آوری شده توسط چند نفر از اعضای موکب به عراق منتقل شود و هنگام اربعین در آنجا هزینه گردد؟

جواب:

۱) اجناس نباید بدون اجازه صاحبانش تبدیل شوند مگر این که باقی ماندن آنها تا سال آینده، موجب خرابی شود که در این صورت تبدیل، اشکال ندارد.

۲ و ۳) با توجه به ظاهر نیت اهداکنندگان، نذرهای مذکور باید در موکبهای اربعین سال آینده در کربلای معلی (هر چند توسط افراد دیگر) مصرف شود.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۰ هـ.ش) 498

۶. عدم وجوب فوریت کفاره

۲۸. کسی که کفاره بر او واجب شده، لازم نیست آن را فوراً انجام دهد ولی نباید آن را به قدری تأخیر بیندازد که کوتاهی در ادای واجب شمرده شود.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ هـ.ش) 499

۷. تتابع روزه در کفارات

۲۹. کسی که می خواهد دو ماه کفاره روزه ماه رمضان را بگیرد، باید یک ماه تمام و حداقل یک روز از ماه دوم را پی در پی روزه بگیرد و اگر بقیه ماه دوم پی در پی نباشد، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۱ هـ.ش) 500

۸. نذر روزه در سفر

اگر کسی نذر کند در روز معینی؛ مانند اول ماه رجب حتی در حال سفر روزه بگیرد، اگر آن روز در سفر باشد، باید آن روز را روزه بگیرد و واجب نیست قصد اقامت ده روز کند.

497 <https://www.leader.ir/fa/content/25381>

498 <https://www.leader.ir/fa/content/25476>

499 <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

500 <https://www.leader.ir/fa/content/25654>

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۱ هـ.ش)⁵⁰¹

۹. نذر اطعام عزاداران هنگام شیوع بیماری

اگر کسی با خواندن صیغه، نذر کرده است که عزاداران را اطعام کند، با توجه به شرایط فعلی شیوع بیماری چه تکلیفی بر عهده دارد؟

جواب: تا زمانی که عمل به نذر با رعایت مقررات و توصیه های بهداشتی، ممکن باشد، نمی توان آن را ترک کرده و یا تغییر داد ولی اگر صیغه نذر را نخوانده باشد، تکلیفی ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۱ هـ.ش)⁵⁰²

۱۰. وفای به عهد و نذر

کسی عهد یا نذر کرده است که چنانچه گناهی کند، روز بعد روزه بگیرد در این صورت اگر عمداً گناه کند ولی روز بعد به سفر ضروری یا غیر ضروری برود، تکلیفش چیست؟

جواب: رفتن به مسافرت گرچه غیر ضروری باشد، اشکال ندارد اما باید قضای روزه را بگیرد.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۱ هـ.ش)⁵⁰³

۱۱. فراموشی نذر

اگر شخصی که نذر کرده، روز معینی را روزه بگیرد، نذر خود را فراموش کند اما آن روز را بدون نیت نذر، روزه بگیرد، آیا وفای به نذر صورت گرفته است؟

جواب: عمل به نذر، تحقق یافته است.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۲ هـ.ش)⁵⁰⁴

۱۲. شیوه صحیح نذر شرعی

مردم (به ویژه در ایام محرم و سوگواری اهل بیت علیهم السلام)، نذرهای زیادی می کنند، نذر شرعی باید چه شرایطی داشته باشد؟

جواب: برای انعقاد نذر شرعی لازم است که شرایط ذیل مراعات شود:

۱- صیغه نذر (به زبان عربی یا ترجمه آن) را به زبان جاری کند، مثلاً بگوید (برای خدا بر عهده من است که اگر فلان حاجتم برآورده شد، روز عاشورا، مجلس روضه برپا کنم).

۲- چیزی را که نذر می کند انجام دهد یا ترک کند، باید از جهتی رجحان (برتری) داشته باشد، پس چنانچه بجا آوردن و ترک آن مساوی باشد، نذر صحیح نیست.

⁵⁰¹ <https://www.leader.ir/fa/content/25666>

⁵⁰² <https://www.leader.ir/fa/content/26104>

⁵⁰³ <https://www.leader.ir/fa/content/26337>

⁵⁰⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/26377>

۳- کاری را نذر کند که انجام آن برایش ممکن باشد.

۴- نذر کننده باید مکلف و عاقل باشد و با اختیار نذر کند.

۵- در صورت حضور شوهر، نذر زن (گرچه در اموال خود) بنا بر احتیاط واجب باید با اجازه او باشد.

(استفتاء جدید بتاريخ آبان ۱۴۰۲ هـ.ش) 505

۱۳. قضا کردن عمل در صورت تخلف از نذر

کسی که نذر کرده در وقت معینی، عمل عبادی انجام دهد (مثلا روز مشخصی را روزه بگیرد یا در وقت خاصی، نماز بخواند)؛ ولی به هر دلیل اعم از عمد، فراموشی و... به این نذر عمل نکند، آیا باید آن عمل را قضا کند؟

جواب: به جز روزه، اعمال دیگر قضا ندارد؛ هر چند تخلف عمدی از نذر، کفاره دارد.

(استفتاء جدید بتاريخ اسفند ۱۴۰۲ هـ.ش) 506

۱۴. شرایط فقیر برای دریافت کفاره

چه کسی فقیر محسوب می شود و برای دریافت کفاره، چه شرایطی باید داشته باشد؟

جواب: فقیر کسی است که مخارج سال خود و خانواده اش را ندارد و نمی تواند به دست آورد؛ برای پرداخت کفاره به فقیر شرایط زیر باید مراعات شود:

۱- مسلمان باشد (پرداخت کفاره به غیر شیعه در صورتی که از نظر اعتقادی مستضعف بوده و ناصبی نباشد، اشکال ندارد).

۲- از کسانی نباشد که حیایی در ارتکاب گناه نداشته و آشکارا آن را مرتکب می شوند. ۳- از کسانی نباشد که نفقه او بر کفاره دهنده، واجب است.

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۳ هـ.ش) 507

۱۵. شیوه صحیح نذر شرعی

مردم (به ویژه در ایام محرم و سوگواری اهل بیت علیهم السلام)، نذرهای زیادی می کنند، نذر شرعی باید چه شرایطی داشته باشد؟

جواب: برای انعقاد نذر شرعی لازم است که شرایط ذیل مراعات شود:

۱. صیغه نذر (به زبان عربی یا ترجمه آن) را به زبان جاری کند، مثلا بگوید: «برای خدا بر عهده من است که اگر فلان حاجتم برآورده شد، روز عاشورا، مجلس روضه برپا کنم».

505 <https://www.leader.ir/fa/content/26680>

506 <https://www.leader.ir/fa/content/26925>

507 <https://www.leader.ir/fa/content/27189>

۲. چیزی را که نذر می‌کند انجام دهد یا ترک کند، باید از جهتی رجحان (برتری) داشته باشد، پس چنانچه بجا آوردن و ترک آن مساوی باشد، نذر صحیح نیست.

۳. کاری را نذر کند که انجام آن برایش ممکن باشد.

۴. نذر کننده باید مکلف و عاقل باشد و با اختیار نذر کند. ۵. در صورت حضور شوهر، نذر زن (گرچه در اموال خود) بنا بر احتیاط واجب باید با اجازه او باشد.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۳ ه.ش) 508

۱۶. مصرف نذرهای اضافی

افرادی برای احسان دادن در هیئت عزاداری برنج و گوشت نذر کرده - اند اگر برنج بیشتر از گوشت باشد آیا می‌توان مقدار اضافی برنج را فروخت و گوشت یا وسایل مورد نیاز احسان را تهیه کرد؟

جواب: نذرها و هدایا باید در همان جهتی که نذر کننده یا هدیه کننده گفته و نیت کرده، مصرف شود. و اگر شخص نذر کننده صیغه شرعی نذر را نخوانده باشد می‌توان با اجازه او کالای نذری را تعویض کرده و یا در امور دیگر مصرف کرد.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۳ ه.ش) 509

۱۷. منحل کردن نذر

شخصی برای ترک گناهی تصمیم گرفته و با صیغه شرعی نذر کرده است که «اگر مرتکب آن گناه شد، مبلغ مشخصی را صدقه دهم»؛ حال سه سوال پیش آمده است: ۱. آیا با هر بار تکرار گناه باید به نذرش عمل کند و صدقه بدهد؟ ۲. آیا راهی وجود دارد که نذرش را لغو کند؟ ۳. آیا می‌تواند نذرش را تبدیل کند؟ به عنوان مثال مبلغ صدقه را که از قبل مشخص کرده، کم کند؟ یا اصلاً عملش را به جای صدقه به روزه تبدیل کند؟

جواب:

(۱) با توجه به اینکه برای پرداخت صدقه، زمانی تعیین نشده باید پس از هر بار ارتکاب عمدی گناه، مبلغ نذر شده را صدقه بدهد.

(۲) نذر منحل نمی‌شود.

(۳) تغییر و تبدیل نذر صحیح نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۴ ه.ش) 510

508 <https://www.leader.ir/fa/content/27569>

509 <https://www.leader.ir/fa/content/27569>

510 <https://www.leader.ir/fa/content/28312>

۱۸. مصرف باقی مانده نذرهای اربعین

با توجه به خدمت در یکی از مواکب در ایام اربعین؛ آیا نگهداری وجوه مازاد بر مصرف آن سال امکان پذیر است یا باید به هر نحو ممکن مورد استفاده قرار گیرد؟

جواب: وجوه پرداختی توسط خیرین باید در اربعین همان سال مصرف گردد (البته به نحوی که اسراف محسوب نشود) و اگر چیزی باقی ماند در اربعین سال بعد هزینه شود.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۴ هـ.ش)⁵¹¹

⁵¹¹ <https://www.leader.ir/fa/content/28370>

احکام پزشکی و درمانی

۱. سقط جنین بیمار

آیا صرف تشخیص بیماری در جنین، مجوز سقط آن است؟ و در صورت سقط دیه آن بر عهده چه کسی می آید؟

جواب: مجرد تشخیص بیماری جنین مجوز سقط جنین نیست و حرمت آن را از بین نمی برد، مگر در موارد بسیار خاص و بیماریهایی که نگهداری آن برای اطرافیان با مشقت زیاد و حرج همراه باشد، که در این صورت سقط جنین فقط قبل از دمیده شدن روح جایز است، اما بنا بر احتیاط واجب، دیه آن باید پرداخت شود و دیه بر عهده کسی است که عمل سقط را انجام می دهد.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۰ ه.ش) 512

۲. ارتباط شخص مبتلا به بیماری کرونا با دیگران

اگر شخصی به بیماری کرونا مبتلا شده یا برخی از علائم مشکوک به این بیماری را دارد، آیا جایز است با کسانی که از وضعیت او اطلاع ندارند رفت و آمد نماید؟

جواب: اگر احتمال عقلایی قابل توجه بدهد که موجب سرایت بیماری به دیگران گردد، باید از این کار اجتناب کند.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۰ ه.ش) 513

۳. بیهوش کردن بیمار درمان ناپذیر

آیا در مواردی که بیمار از نظر پزشکی درمان ناپذیر بوده و باید تا زمان مرگ، درد بسیار شدیدی را تحمل کند، می توان او را با رضایت خودش تا زمان مرگ، بیهوش کرد تا متوجه درد نشود؟

جواب: اگر بیهوش کردن سبب تسریع در فوت یا ضرر قابل توجه برای بیمار نباشد، با رضایت او اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۱ ه.ش) 514

۴. حضور در عزاداری هنگام شیوع بیماری

حضور در مجلس و مراسم عزاداری سالار شهیدان (علیه السلام) هنگام شیوع بیماری مانند کرونا چه حکمی دارد؟

512 <https://www.leader.ir/fa/content/24898>

513 <https://www.leader.ir/fa/content/25213>

514 <https://www.leader.ir/fa/content/25666>

جواب: با رعایت نکات بهداشتی و دستورالعمل‌های مرتبط، اشکال ندارد؛ بلکه از بهترین کارها و جزء مستحبات موگد است.

(استفتاء جدید بتاريخ آبان ۱۴۰۱ هـ.ش)⁵¹⁵

۵. مصرف داروی سقط جنین با احتمال بارداری

آیا زنی که احتمال می‌دهد باردار است، جایز است که دارویی برای سقط جنین مصرف کند؟ پاسخ: در صورتی که احتمال می‌دهد باردار باشد، باید اجتناب کند.

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۳ هـ.ش)⁵¹⁶

۶. مسئولیت پرستاران نسبت انجام فرائض دینی بیمار

بسیاری از پرستاران نسبت به ادای فرائض بیماران مراقبت کامل ندارند؛ مثلاً کمک به بیمار جهت وضو ساختن، تیمم و وضعیت نماز بیمار...، در صورتی که بیمار همراه نداشته و نیازمند کمک است، آیا پرستار یا کادر خدماتی بیمارستان مسئول نمی‌باشد؟

جواب: کمک کردن در موارد ذکر شده که باعث می‌شود بیمار معذور از معذور بودن خارج شود بر دیگری لازم نیست؛ بلی خود مکلف در صورت امکان بدون مشقت، باید از دیگران ولو پرستار، کمک بگیرد. البته اگر قوانین و مقررات مربوطه در این زمینه تکلیفی را بر عهده پرستار گذاشته باشد، باید مطابق آن عمل شود.

(استفتاء جدید بتاريخ دی ۱۴۰۳ هـ.ش)⁵¹⁷

۷. اقدامات درمانی برای استفاده کننده از بیمه دیگری

با توجه به اینکه از لحاظ قانونی فقط صاحب بیمه درمانی، می‌تواند از مزایای آن استفاده کند؛ اقدامات درمانی (توسط پزشک یا کادر درمان) برای بیمارانی که از خدمات بیمه‌ای شخص دیگری استفاده می‌کنند، چه حکمی دارد؟

جواب: جایز نیست و موجب ضمان است.

(استفتاء جدید بتاريخ بهمن ۱۴۰۳ هـ.ش)⁵¹⁸

۸. ضمان پزشک پس از اثبات مضرات دارو

در صورت اثبات علمی عوارض و مضرات یک دارو و کنار گذاشته شدن آن توسط مراجع علمی ذیصلاح؛ آیا پزشکانی که سال‌ها آن را برای بیماران خود تجویز می‌کرده‌اند، ضامن‌اند؟

⁵¹⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/26104>

⁵¹⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/27189>

⁵¹⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/27857>

⁵¹⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/27912>

جواب: اگر بیمار خود به پزشک مراجعه کرده و به خواست خود، عملیات درمان را به وی سپرده است و از طرف دیگر پزشک هم از روش های متعارف و داروهای متداول استفاده کرده باشد، ضامن نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۴ هـ.ش)⁵¹⁹

⁵¹⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/28120>

مسائل مستحدثه و فضای دیجیتال و فناوری

۱. بازدید از سایت های کلیکی و زیرمجموعه سازی

برخی از سایت های ایرانی و خارجی هستند که درون سایت خود تبلیغاتی قرار می دهند که اگر از آن تبلیغات دیدن کنیم و بر روی آنها کلیک کنیم به ازای هر کلیک مبلغی (ناچیز) به ما پرداخت می کنند. و اگر در این سایتها افرادی را زیر مجموعه خود قرار دهیم به ازای بازدید و کلیک آنها از سایت نیز مبلغی به حساب ما واریز می شود. آیا این پول حلال است؟

جواب: اگر خلاف قوانین و مقررات نباشد و بازدید از سایت های تبلیغاتی، موجب ترویج فساد از قبیل نشر اکاذیب و ارائه مطالب باطل نباشد، بازدید از سایت ها و دریافت مبلغ مذکور اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۳۹۹ ه.ش) ⁵²⁰

۲. مس آیات قرآن در تلفن همراه

آیا لمس صفحه متن قرآن که بر روی گوشی نصب شده برای کسی که وضو ندارد و یا زنی که در عادت ماهانه است، جایز است؟

جواب: در فرض سؤال که در واقع شیشه موبایل، لمس می شود نه آیات قرآن، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۳۹۹ ه.ش) ⁵²¹

۳. استفاده از سهم اینترنت دیگران

آیا استفاده از اینترنت بی سیم دیگران، جایز است؟

با ذکر این نکته که مالک آن با وجود اینکه می تواند بر روی آن رمز بگذارد اما این کار را نکرده و فرکانسی است که در فضا منتشر است و ما بدون زحمت می توانیم از آن استفاده کنیم.

جواب: بدون علم یا اطمینان به رضایت مالک، این کار جائز نیست و مجرد قرار ندادن رمز، مجوز انجام این کار نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۳۹۹ ه.ش) ⁵²²

۴. استفاده اشتراکی از دوره های آموزش مجازی

برخی مجموعه ها، دوره های آموزشی خود را ضبط کرده و به افراد می فروشند و از فروش اشتراکی خودداری می کنند، آیا جایز است پول هایمان را به یک نفر بدهیم تا آن را تهیه کرده و به ما هدیه دهد؟

⁵²⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/24700>

⁵²¹ <https://www.leader.ir/fa/content/24700>

⁵²² <https://www.leader.ir/fa/content/24784>

جواب: در هر حال خریدار یک نفر است و اگر فروشنده شرط کند که فقط خریدار حق استفاده از دوره آموزشی را دارد یا معامله مبنی بر این شرط واقع شود، ارائه به دیگران - بدون رضایت فروشنده - جایز نیست (البته استفاده بدون رضایت صاحب آن نیز گرچه بدون شرط باشد محل اشکال است).

(استفتاء جدید بتاريخ مرداد ۱۴۰۰ هـ.ش)⁵²³

۵. بازی های رایانه ای

آیا انجام بازی های رایانه ای جایز است؟

جواب: به طور کلی استفاده از بازی هایی که برخی از خصوصیات زیر را دارد، جایز نیست:

۱. صحنه های محرک شهوت دارد.
۲. نمادها و مطالب باطل و ضد اسلامی - مانند شیطان پرستی، صهیونیسم و امثال آن - را ترویج می کند.
۳. در آن به نمادهای اسلامی یا مسلمانان توهین می شود.
۴. از بازنده چیزی که ارزش مادی دارد گرفته و به برنده داده می شود.

(استفتاء جدید بتاريخ آبان ۱۴۰۰ هـ.ش)⁵²⁴

۶. ۵. غیر قانونی و خلاف مقررات است.

(استفتاء جدید بتاريخ آبان ۱۴۰۰ هـ.ش)⁵²⁵

۷. ارز دیجیتال

استخراج، خرید و فروش ارز دیجیتال چه حکمی دارد؟

جواب: در مواردی که قانون مصوبی در این زمینه وجود ندارد، مقلدین معظم له می توانند در این مساله به مجتهد جامع الشرائطی که فتوای مشخصی در این باره دارد مراجعه نمایند.

(استفتاء جدید بتاريخ بهمن ۱۴۰۰ هـ.ش)⁵²⁶

۸. فروش لایک و فالوور

فروش لایک و فالوور واقعی و یا ساختگی و دروغین (فیک) چه حکمی دارد؟

جواب: اگر واقعی باشد، در مواردی که مشتمل بر مفسده نباشد، فی نفسه اشکال ندارد، ولی اگر ساختگی و دروغین باشد، جایز نیست.

⁵²³ <https://www.leader.ir/fa/content/25107>

⁵²⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/25343>

⁵²⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/25343>

⁵²⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/25476>

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۰ هـ.ش)⁵²⁷

۹. تاکسی اینترنتی

اگر از تاکسی تلفنی یا اینترنتی درخواست خودرو کنم ولی به دلیل تأخیر بیش از حد (حدوداً نیم ساعت) از انجام کار منصرف شوم و قبل از رسیدن خودرو، محل انتظار را ترک کرده یا درخواست را لغو کنم، آیا دینی به عهده دارم؟

جواب: اگر قرار شما، حضور خودرو در مدت خاصی بوده است یا زمان متعارفی وجود دارد، در صورتی که از زمان مقرر یا متعارف تأخیر داشته است، ضامن نیستید.

(استفتاء جدید بتاریخ اسفند ۱۴۰۰ هـ.ش)⁵²⁸

۱۰. حکم تجسس در امور خصوصی دیگران

تجسس در حریم خصوصی دیگران چه حکمی دارد؟ آیا در این قبیل موارد، فرقی بین فضای حقیقی و مجازی وجود دارد؟

جواب: تجسس در امور شخصی و خصوصی دیگران چه در فضای حقیقی و چه در فضای مجازی جایز نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۲ هـ.ش)⁵²⁹

۱۱. صدای تولید شده توسط هوش مصنوعی

آیا در خوانندگی و موسیقی حرام، فرقی بین موارد حقیقی با صدای تولید شده توسط هوش مصنوعی وجود دارد؟

جواب: در موارد حرمت، فرقی وجود ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۳ هـ.ش)⁵³⁰

۱۲. تعیین جنسیت جنین

آیا تعیین جنسیت جنین از طریق انجام عمل IVF و مانند آن اشکال دارد؟

جواب: تعیین جنسیت به خودی خود اشکال ندارد؛ ولی باید از مقدمات حرام (مثل نگاه و لمس حرام) اجتناب شود.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۳ هـ.ش)⁵³¹

⁵²⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/25552>

⁵²⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/25552>

⁵²⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/26514>

⁵³⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/27622>

⁵³¹ <https://www.leader.ir/fa/content/27857>

۱۳. مالکیت معنوی

کسی از طریق تولید پادپخش (پادکست)، خلاصه کتابی را به زبان ساده توضیح می دهد، آیا گوش دادن به آن اشکال دارد؟

جواب: اگر احتمال قابل توجهی داده شود که از صاحبان اثر اجازه گرفته شده، اشکال ندارد، در غیر این صورت، بنابر احتیاط واجب جایز نیست. البته رعایت قوانین و مقررات مربوطه لازم است.

(استفتاء جدید بتاريخ دی ۱۴۰۳ هـ.ش)⁵³²

۱۴. شبیه سازی صوت دیگران توسط هوش مصنوعی

صدای اموات با استفاده از هوش مصنوعی، شبیه سازی شده و گفتارهای جدیدی از آنها تولید می شود، آیا این کار، جایز است و یا نیاز به رضایت از اولیای میت دارد؟

جواب: اگر تولید آن مفسده داشته باشد یا به میت نسبت داده شود، جایز نیست و رضایت اولیا، اثر ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ دی ۱۴۰۳ هـ.ش)⁵³³

۱۵. ضبط صدای دیگران

آیا ضبط صدای دیگران بدون اطلاع آنها جایز است؟

جواب: در غیر سخنرانی‌های عمومی و امثال آن بنابر احتیاط جایز نیست.

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۴ هـ.ش)⁵³⁴

⁵³² <https://www.leader.ir/fa/content/27857>

⁵³³ <https://www.leader.ir/fa/content/27857>

⁵³⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/28274>

پوشش، زینت و آرایش

۱. طراحی و فروش لباس بانوان

شغل من طراحی و فروش لباس بانوان است، آیا این شغل که مربوط به سبک و مد همیشه از نظر شرعی اشکال دارد؟

جواب: فی نفسه اشکال ندارد، ولی نباید طرح هایی را که برگرفته از فرهنگ منحط غرب است و با حیاء و عفت عمومی منافات دارد، ترویج کنید.

(استفتاء جدید بتاریخ فروردین ۱۴۰۰ هـ.ش) 535

۲. کاشت ناخن مصنوعی و حکم وضو، غسل و نماز با آن

۱. آیا کسی که کاشت ناخن برایش ضرورت ندارد و به دلیل عدم امکان یا ضرر یا مشقت زیاد، هنگام وضو یا غسل، ناخن مصنوعی را برنخواهد داشت، جایز است اقدام به کاشت ناخن کند؟

۲. کسی که بدون ضرورت ناخن مصنوعی کاشته است، وظیفه اش نسبت به وضو یا غسل و نماز چیست؟

جواب:

(۱) در فرض سؤال کاشت ناخن جایز نیست.

(۲) اگر برداشتن ناخن مصنوعی ممکن باشد، وضو یا غسل با آن باطل است و در نتیجه نماز هم باطل است و چنانچه برداشتن آن تا پایان وقت نماز ممکن نباشد یا مشقت غیر قابل تحمل داشته باشد، باید علاوه بر وضو یا غسل جبیره ای، تیمم کند و بعد از برداشتن ناخن، بنا بر احتیاط واجب قضای نمازها را نیز بخواند.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۰ هـ.ش) 536

۳. برهنه شدن در عزاداری

آیا برهنه شدن هنگام سینه زنی بدون حضور نامحرم اشکال دارد؟

جواب: شایسته است عزاداری به شیوه مرسوم و سنتی که با لباس انجام می شده است برگزار شود.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۰ هـ.ش) 537

535 <https://www.leader.ir/fa/content/24898>

536 <https://www.leader.ir/fa/content/25074>

537 <https://www.leader.ir/fa/content/25213>

۴. برخی از مستحبات پوشش نمازگزار

۹: برخی از مستحبات پوشش نمازگزار عبارت است از: لباس سفید باشد، پاکیزه‌ترین لباس باشد، از پنبه یا کتان باشد، بوی خوش استعمال کند و انگشتر عقیق استفاده کند.

رساله نماز و روزه (مساله ۹۸)

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۰ ه.ش) 538

۵. استفاده از کرم حاوی اجزای حیوان حرام گوشت

استفاده از کرمی (یا صابون و مانند آن) که حاوی غضروف ماهی حرام گوشت است، چه حکمی دارد؟
جواب: حیوانی که خون جهنده ندارد (هر چند حرام گوشت باشد و تذکیه شرعی نشده باشد) و نیز محصولات آن که از آن تهیه می‌شوند، نجس نیستند، ولی استفاده از آن در حال نماز جایز نیست؛ بنابراین اگر می‌دانید که از حیوان حرام گوشت تهیه شده، برای نماز باید برطرف شود و چنانچه جذب بدن شده و چیزی از آن باقی نمانده باشد، اشکال ندارد و شستن محل آن لازم نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۲ ه.ش) 539

۶. نگاه به زنان غیر مسلمان

آیا نگاه به زنان غیر مسلمان در کشورهای خارجی با توجه به وضعیت پوشش آنها، اشکال دارد؟
جواب: نگاه به زنان غیر مسلمان (بدون لذت و خوف وقوع در حرام) اشکال ندارد اما بنابر احتیاط واجب نباید به مواضعی نگاه کند که به طور معمول آن را می‌پوشانند.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۳ ه.ش) 540

۷. استعمال طلا برای مرد

پوشیدن طلا در چه صورتی بر مردان حرام است
جواب: استفاده از طلا برای مردان در صورتی حرام است که صدق پوشیدن یا صدق زینت نماید.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۵ ه.ش) 541

538 <https://www.leader.ir/fa/content/25343>

539 <https://www.leader.ir/fa/content/26679>

540 <https://www.leader.ir/fa/content/27380>

541 <https://www.leader.ir/fa/content/28644>

حقوق عمومی، شغلی و اداری

۱. استفاده شخصی از اینترنت محل کار

آیا استفاده از اینترنت محل کار برای کار شخصی جایز است؟
جواب: استفاده شخصی، جایز نیست و موجب ضمان است؛ مگر آن که با اذن مسئولی باشد که شرعا و قانونا چنین حقی دارد.

(استفتاء جدید بتاريخ بهمن ۱۳۹۹ هـ.ش)⁵⁴²

۲. استفاده از اموال بیت المال جهت مراسم عزاداری

آیا می توان از اموال بیت المال برای مراسم عزاداری استفاده کرد؟
جواب بطور کلی این گونه امور تابع قوانین و مقررات می باشد و تخلف از آن جایز نیست و اگر بر طبق قوانین و مقررات باشد، مانع ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ شهریور ۱۴۰۰ هـ.ش)⁵⁴³

۳. کارکردن برای دیگری در زمان قرارداد

راننده ای برای شرکتی، بار می برد و در همان زمان، فرد دیگری هم باری داده تا علاوه بر بارهای شرکت، آن را هم به مقصد برساند و کرایه دریافت کند اما شرکت، این کار را قبول نکرده است؛ آیا کرایه مزبور، اشکال دارد؟

جواب: اگر خودرو، متعلق به شرکت باشد، عمل راننده جایز نبوده و باید نسبت به استفاده غاصبانه از خودرو، حق شرکت را بدهد اما اگر خودرو، متعلق به راننده بوده و با شرکت قرارداد حمل بار منعقد کرده است، در صورتی که عمل مذکور، منافاتی با قرارداد نداشته باشد، کرایه دریافتی اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۱ هـ.ش)⁵⁴⁴

۴. رعایت حق الناس در عزاداری

آیا به راه انداختن دسته های عزاداری در معابر عمومی که گاهی اوقات باعث اذیت و بسته شدن مسیر عابران و وسائل نقلیه می شود، اشکال دارد؟

جواب: به راه انداختن دسته های عزاداری برای سیدالشهداء و اصحاب ایشان (علیهم السلام) و شرکت در امثال این مراسم، امری بسیار پسندیده و مطلوب است و از بزرگترین اعمالی است که انسان را به خداوند

⁵⁴² <https://www.leader.ir/fa/content/24784>

⁵⁴³ <https://www.leader.ir/fa/content/25213>

⁵⁴⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/25666>

نزدیک می‌کند، ولی باید از هر عملی که باعث اذیت دیگران می‌شود و یا فی‌نفسه از نظر شرعی حرام است، پرهیز گردد.

(استفتاء جدید بتاريخ آبان ۱۴۰۱ هـ.ش)⁵⁴⁵

۵. هزینه های غیر ضروری در ادارات دولتی

اگر در یکی از ادارات دولتی یا سازمان های عمومی با هدف به اتمام رساندن بودجه در ماه های آخر سال، مخارج زائد و غیر لازمی (از قبیل تعویض و نوسازی وسایل اداری قابل استفاده مانند رایانه، میز و صندلی و یا رنگ آمیزی ساختمان و یا برگزاری گردهمایی و همایش های پر هزینه و کم فائده) صورت گیرد، آیا این کار شرعا جایز است؟ و در صورت عدم جواز آیا موجب ضمان است؟

جواب: در فرض سؤال، این کار شرعا جایز نیست و از جهت اتلاف بیت المال موجب ضمان است.

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۲ هـ.ش)⁵⁴⁶

۶. تصرف در مشاعات ساختمان

برخی ساکنان مجتمع های مسکونی، در بخش مشاعات تصرفاتی می‌کنند که برخی دیگر راضی نیستند (مثلا در حیاط آنجا ورزش می‌کنند)، آیا این تصرفات جایز است؟

جواب: اگر قانونی در این زمینه بوده یا شرطی وجود داشته باشد که این تصرفات مطابق آن مجاز باشد، عدم رضایت دیگران تأثیری ندارد و این تصرفات جایز است؛ در غیر این صورت رضایت همه مالکان شرط است.

(استفتاء جدید بتاريخ دی ۱۴۰۲ هـ.ش)⁵⁴⁷

۷. تصرف در مشاعات آپارتمانی

در قوانین آپارتمان نشینی و تصرف در مشاعات، قانون در برخی از موارد، هرگونه تصرفی را منوط به رای اکثریت نموده است؛ ولو اقلیت ناراضی باشند. با توجه به قانون نامبرده، در جایی که تصرف در مشاعات موجب رفع خسارت شود مثلا ایزوگام پشت بام خراب شده و برخی به خصوص طبقات پایین حاضر به تعمیر نیستند، آیا رضایت آنها شرط است؟ آیا مبلغ خسارت را هم می‌شود از اقلیت ناراضی به نسبت دریافت کرد؟ همچنین در جایی که تصرف موجب خسارت نیست؛ ولی ارزش کالای مشاع را بالا می‌برد مثل نمای ساختمان و گذاشتن راه پله و آسانسور و اکثریت راضی به آن هستند، آیا مخالفت اقلیت تأثیر دارد؟ آیا می‌شود مبلغ هزینه را به نسبت از اقلیت گرفت؟

جواب: اگر قانونی در این زمینه بوده یا شرطی وجود داشته باشد که این تصرفات مطابق آن مجاز باشد، عدم رضایت دیگران تأثیری ندارد و این تصرفات جایز است؛ در غیر این صورت رضایت همه مالکان شرط است.

⁵⁴⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/26104>

⁵⁴⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/26377>

⁵⁴⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/26792>

(استفتاء جدید بتاريخ تیر ۱۴۰۳ هـ.ش) 548

۸. شیوه جبران حق الناس

کسی که حق الناس قابل توجه و مهمی بر عهده دارد اگر بدون بیان حق تضییع شده، از صاحب حق حلالیت بطلد و او هم بدون اطلاع از اهمیت طلب خود، وی را حلال کند؛ آیا کفایت می کند؟
جواب: اگر حلالیت طلبیدن به طور کلی باشد و صاحب حق به ابعاد وسیع حقی که حلال کرده، توجهی نداشته باشد، کفایت نمی کند و سبب ابراء دین نمی شود.

(استفتاء جدید بتاريخ شهریور ۱۴۰۳ هـ.ش) 549

۹. ورود به زمین کشاورزی دیگران

آیا ورود به زمین کشاورزی دیگران، بدون اجازه مالک آن جایز است؟

جواب: ورود به زمین کشاورزی دیگران با شرایط زیر جایز است:

۱. مالک زمین از ورود منع نکرده باشد.
۲. زمین کشاورزی حصار یا علامتی که نشانه عدم رضایت مالک برای ورود است، نداشته باشد.
۳. به زمین و محصولات آن صدمه و ضرری نرسد.
۴. تصرفات جزئی و موقت باشد مانند عبور، نماز خواندن، توقف ساعاتی برای استراحت.

(استفتاء جدید بتاريخ شهریور ۱۴۰۳ هـ.ش) 550

۱۰. استفاده از اموال مسجد در هیأت

آیا استفاده از اموال مسجد به صورت امانت در هیأت جایز است؟

جواب: متولی مجاز است متعلقات غیر وقفی مسجد را در صورت صلاحدید در مصارف همسو با اهداف مسجد (مانند اقامه عزای حضرت سید الشهداء علیه السلام یا جلسه تلاوت قرآن کریم) به خارج از مسجد عاریه دهد.

(استفتاء جدید بتاريخ دی ۱۴۰۳ هـ.ش) 551

۱۱. واگذاری نوشتن پایان نامه و مقاله به دیگران

واگذاری انجام مقاله و پایان نامه به دیگران چه حکمی دارد؟

548 <https://www.leader.ir/fa/content/27380>

549 <https://www.leader.ir/fa/content/27569>

550 <https://www.leader.ir/fa/content/27569>

551 <https://www.leader.ir/fa/content/27857>

جواب: به طور کلی کیفیت انجام تکالیف و کارهای پژوهشی و تألیف پایان نامه و امثال آن، تابع مقررات مربوط است؛ اگر طبق

(استفتاء جدید بتاريخ بهمن ۱۴۰۳ هـ.ش)⁵⁵²

۱۲. مقررات، باید توسط خود دانشجو تألیف شود، واگذاری آن به دیگری جایز نیست.

(استفتاء جدید بتاريخ بهمن ۱۴۰۳ هـ.ش)⁵⁵³

۱۳. صندوق ذخیره کارکنان دولت

آیا مبالغی که تحت عنوان صندوق پس انداز، قانون تسری، صندوق تأمین آتیه و... از حقوق و مزایا کسر و در پایان مدت خدمت (هنگام بازنشستگی) یکجا پرداخت می شود، متعلق خمس است؟

جواب: اگر این مبالغ بدون اختیار از حقوق کسر می شود، جزء درآمد سال وصول است که اگر تا سر سال خمسی در مؤنه مصرف نشود، خمس دارد؛ اما اگر با توافق کسر می شود و قابل دریافت است، باید در پایان هر سال خمسی، خمس آن پرداخت شود و اگر قابل دریافت نیست، پس از دریافت باید بلافاصله خمس مقداری که قبلاً سال بر آن گذشته است، پرداخت شود و مقداری که مربوط به سال اخیر است و هنوز سال خمسی بر آن نگذشته است، جزء درآمد سال وصول است.

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۴ هـ.ش)⁵⁵⁴

۱۴. عزاداری در مجتمع مسکونی

یکی از ساکنان مجتمع مسکونی از فضای مشاع ساختمان (پارکینگ و زیرزمین) برای برگزاری مراسم عزاداری استفاده می کند؛ آیا با توجه به عدم رضایت برخی دیگر از مالکان، این عزاداری جایز و مورد قبول است؟

جواب: تصرف در مشاعات ساختمان مذکور (حتی برای عزاداری) بدون رضایت همه مالکان جایز نیست ولی شایسته است که مالکان محترم برای برگزاری این امر ارزشمند و پر ثواب اجازه دهند، البته به گونه ای که موجب اذیت و آزار ساکنان نشود.

(استفتاء جدید بتاريخ شهریور ۱۴۰۴ هـ.ش)⁵⁵⁵

۱۵. تصرف در اموال فرد مبتلا به زوال عقل یا فراموشی

افرادی که به دلیل کهولت سن یا بیماری‌هایی مثل آلزایمر و سکتة مغزی، مشاعر خود را از دست داده‌اند؛ آیا فرزندان یا نزدیکانشان مجاز به تصرف در اموال آنها برای اداره زندگی خود بیمار هستند؟

⁵⁵² <https://www.leader.ir/fa/content/27912>

⁵⁵³ <https://www.leader.ir/fa/content/27912>

⁵⁵⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/28120>

⁵⁵⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/28344>

جواب: در هر مورد باید از حاکم شرع، اذن گرفته شود.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۴ هـ.ش)⁵⁵⁶

۱۶. ضمان سهل انگاری

یکی از اعضای ساختمان هنگام خروج در آخر شب، فراموش می‌کند که درب را ببندد و بعد از آن، از پارکینگ سرقتی صورت می‌گیرد؛ آیا این شخص ضامن است؟

جواب: در فرض سؤال، صدق تسبیب و ضمان محرز نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ مهر ۱۴۰۴ هـ.ش)⁵⁵⁷

۱۷. ضامن بودن نگهبان مجتمع

آیا در مجتمع های مسکونی و مانند آن، در صورت سرقت اموال مجموعه، نگهبان حاضر در زمان سرقت، ضامن است؟

جواب: اگر نگهبان کوتاهی نکرده باشد، ضامن نیست مگر آنکه در ضمن قرارداد استخدام، در این زمینه شرط خاصی شده باشد.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۴ هـ.ش)⁵⁵⁸

۱۸. استفاده از مواد اسقاطی

در ادارات برخی اشیا مانند کاغذ و... به عنوان اسقاطی دور ریخته می شود، حکم استفاده شخصی از آنها چیست؟

جواب: در صورت علم به اعراض و رعایت ضوابط مرتبط، مانعی ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۴ هـ.ش)⁵⁵⁹

⁵⁵⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/28344>

⁵⁵⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/28370>

⁵⁵⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/28433>

⁵⁵⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/28511>

احکام متفرقه

۱. صلّه رحم با افراد نامحرم فامیل

با توجه به اهمیت صلّه رحم در اسلام، نسبت به خویشان نامحرم مانند پسر عمو و دختر عمو، چگونه می توان به این فریضه دینی عمل کرد؟

جواب: اگر خویشان نسبی با هم قطع رابطه نکنند و احیانا با مراعات ضوابط شرعی از حال یکدیگر با خبر شوند و به خصوص در مشکلات به یاری یکدیگر بشتابند، به وظیفه صلّه رحم عمل کرده اند؛ برای انجام صلّه رحم، الزاماً رفت و آمد و ارتباط مستقیم شرط نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۳۹۹ هـ.ش)⁵⁶⁰

۲. حدود اطاعت از والدین

اطاعت از پدر و مادر در چه حدی لازم است؟

جواب: اگر امر پدر و مادر نسبت به کاری باشد که از نظر شرعی ممنوع نیست، سزاوار است امر ایشان اطاعت شود مگر اینکه اطاعت نکردن موجب اذیت قابل توجه آنها شود که در این صورت نباید با امر آنها مخالفت شود.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۳۹۹ هـ.ش)⁵⁶¹

۳. استفاده از اموال جامانده دیگران

استفاده از مال به جا مانده از دیگران در امثال هتل ها یا خوابگاه دانشگاه و ... که صاحب آن را نمی شناسیم، چه حکمی دارد؟

جواب: اگر بداند مالک از آن مال اعراض کرده یا نسبت به استفاده از آن راضی است، استفاده از آن اشکال ندارد، در غیر این صورت برداشتن آن مال جایز نیست، مگر این که به قصد رساندن آن به مالکش بردارد که در این صورت باید مال را حفظ کند و پس از تحقیق و یافتن مالک، مال را به صاحبش بدهد و در صورتی که از یافتن مالک آن مأیوس شود یا دسترسی به او ممکن نباشد، باید آن مال یا قیمت آن را به فقیر صدقه بدهد.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۳۹۹ هـ.ش)⁵⁶²

۴. حق المازّه

حق المازّه چیست؟ شرایط آن را بیان کنید.

⁵⁶⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/24700>

⁵⁶¹ <https://www.leader.ir/fa/content/24700>

⁵⁶² <https://www.leader.ir/fa/content/24784>

جواب: کسی که در حال عبور به درختی میوه دار برسد - با شرایط زیر - می تواند از میوه آن بخورد: بنا بر احتیاط واجب یقین به عدم رضایت مالک نداشته باشد. به طور اتفاقی از آنجا عبور کند نه با قصد خوردن میوه. ضرر و آسیب به درخت نزند و میوه ها را تلف نکند. میوه را همان جا بخورد و با خود نبرد. وارد ملک - مانند باغ - نشود.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۳۹۹ هـ.ش)⁵⁶³

۵. اموال پیدا شده

برای تفریح به بیرون شهر رفته بودیم در مسیر انگشتی را پیدا کردیم و آن را برداشتیم، چه وظیفه ای داریم؟

جواب: اگر قیمت انگشت کمتر از ارزش مقدار تقریبی دو و نیم گرم نقره باشد، می توانید آن را تملک کنید و اگر قیمت آن بیش از این مقدار باشد، باید یک سال اعلام کنید و اگر بعد از یک سال، صاحب پیدا نشد، می توانید آن را تملک کنید یا صدقه دهید یا نزد خود امانت نگه دارید و اگر از پیدا شدن صاحب آن مایوس باشید، اعلام لازم نیست و آن را صدقه دهید.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۰ هـ.ش)⁵⁶⁴

۶. حکم زمین مسجدی که تخریب شده

مسجدی در طرح عمرانی شهرداری در خیابان افتاده و قسمتی از آن به علت اضطرار تخریب شده، آیا آن قسمت از مسجد که تخریب شده همچنان حکم مسجد را دارد؟

جواب: اگر احتمال برگشت آن به حالت اولیه وجود نداشته باشد، احکام شرعی مسجد را ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۰ هـ.ش)⁵⁶⁵

۷. وظیفه وسواس

چند سالی است که به بیماری وسواس مبتلا شده ام و این موضوع مرا بسیار عذاب می دهد، و روز به روز این حالت در من تشدید می شود تا جایی که در همه چیز شک می کنم و همه زندگی ام بر پایه شک استوار گشته است و این باعث شده که در زندگی با سختی های زیادی روبرو شوم، وظیفه شرعی من نسبت به مواردی که دچار شک می شوم چیست؟

جواب: وظیفه شما عدم اعتنا به شک است، تا زمانی که یقین به چیزی پیدا نکرده اید، تکلیفی ندارید.

⁵⁶³ <https://www.leader.ir/fa/content/24784>

⁵⁶⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/25074>

⁵⁶⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/25343>

مكلف باید از دخالت دادن ذوق و سلیقه شخصی در احکام شرعی، اجتناب کند و متعبد و مؤمن به دستورات شرع مقدس باشد.

(استفتاء جدید بتاريخ آذر ۱۴۰۰ هـ.ش)⁵⁶⁶

۸. اطاعت از والدین

اطاعت از والدین تا چه حدی شرعاً واجب است؟ آیا در همه امور حتی در زندگی شخصی مثل انتخاب رشته تحصیلی و... هم باید از آنان اطاعت کرد؟

جواب: اطاعت از والدین به خودی خود واجب نیست ولی نباید مخالفت با پدر و مادر، ناراحتی و اذیت قابل توجه آنان را موجب شود مثلاً با اظهار انزجار، راندن و طرد کردن از طرف آنها همراه گردد.

(استفتاء جدید بتاريخ آذر ۱۴۰۰ هـ.ش)⁵⁶⁷

۹. استفاده از مال پیدا شده

من یک انگشتر پیدا کرده ام؛ آیا جایز است مبلغ آن را به فقیر صدقه بدهم و خودم از آن استفاده کنم؟
جواب: اگر قیمت آن، به مقدار دو و نیم گرم نقره یا بیشتر باشد و نشانه ای دارد که با آن صاحبش پیدا شود، باید یک سال (به صورتی که در رساله های عملیه بیان شده) اعلان گردد؛ چنانچه صاحب مال پیدا نشود می توانید آن را برای خود بردارید به قصد این که هر وقت صاحبش پیدا شد عوض آن را به او بدهید یا برای او نگهداری کنید تا زمانی که پیدا شد، به او بدهید ولی احتیاط مستحب آن است که از طرف صاحبش صدقه بدهید. البته اگر در بین سالی که اعلان می کنید از پیدا شدن صاحب مال ناامید شوید، احتیاط واجب آن است که صدقه بدهید.

توجه: برای صدقه دادن، اختیار دارید که خود انگشتر یا قیمت آن را به فقیر بدهید.

(استفتاء جدید بتاريخ خرداد ۱۴۰۱ هـ.ش)⁵⁶⁸

۱۰. رعایت احترام اسماء متبرکه

نصب برچسب اسماء متبرکه، بر روی ظرف های پلاستیکی که در ایستگاه های صلواتی و مراسم عزاداری پخش می شود (و بعضاً یقین به دور ریختن ظرف توسط مردم نیز وجود دارد)، چه حکمی دارد؟

جواب: فی نفسه اشکال ندارد اما کسی که ظروف را تحویل می گیرد باید طبق وظیفه خود عمل نموده و در هر صورت هتک حرمت جایز نیست.

(استفتاء جدید بتاريخ آبان ۱۴۰۱ هـ.ش)⁵⁶⁹

⁵⁶⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/25381>

⁵⁶⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/25381>

⁵⁶⁸ <https://www.leader.ir/fa/content/25801>

⁵⁶⁹ <https://www.leader.ir/fa/content/26104>

۱۱. باقی مانده هزینه های مراسم عاشورا

باقی مانده اموالی که به عنوان هزینه های مراسم عاشورای امام حسین (علیه السلام) جمع آوری می شود، در چه موردی باید خرج شود؟

جواب: اگر نذر شرعی صورت گرفته، تابع نذر است و گرنه می توان با کسب اجازه از اهدا کنندگان، اموال باقی مانده را در امور خیر مصرف کرد یا آن ها را برای مصرف در مجالس_ عزاداری آینده نگاه داشت.

(استفتاء جدید بتاريخ آبان ۱۴۰۱ ه.ش)⁵⁷⁰

۱۲. مصرف باقی مانده اموال عزاداری برای زائران اربعین

مقداری برنج با نرخ دولتی برای مراسم محرم و عزاداری امام حسین (علیه السلام) به هیئت های مساجد داده شده است؛ آیا می توان در ایام اربعین برای زائرانی که به عراق می روند، آن را مصرف کرد؟
جواب: جایز نیست و باید در همان هیئت های مساجد برای مراسم محرم و عزاداری مصرف گردد.

(استفتاء جدید بتاريخ آبان ۱۴۰۱ ه.ش)⁵⁷¹

۱۳. سلام کردن به همه در مجالس

اگر در مجلسی مانند مسجد یا حسینیه وارد شویم که همه مشغول قرائت قرآن یا نماز و مانند آن هستند، آیا سلام کردن به آنان، مستحب است؟

جواب: در هر حال سلام کردن به خودی خود مستحب است (و در مورد سؤال پاسخ یک نفر کفایت می کند)؛ ولی سلام کردن بر کسی که در حال نماز است، مکروه می باشد.

(استفتاء جدید بتاريخ آبان ۱۴۰۱ ه.ش)⁵⁷²

۱۴. وجوب حلالیت طلبیدن برای غیبت و تهمت

اگر کسی غیبت کرده یا به دیگری تهمت زده باشد، چگونه از گناه خود توبه کند؟ آیا باید رضایت او را جلب کند؟

جواب: باید با پشیمانی از گناه بزرگی که مرتکب شده است از خداوند، آمرزش بخواهد و تهمت را تکذیب کند و از کسی که غیبت او را کرده یا به او تهمت زده است، حلالیت بطلبد و اگر ممکن نیست یا مفسده دارد، برای او استغفار کند.

(استفتاء جدید بتاريخ آذر ۱۴۰۱ ه.ش)⁵⁷³

⁵⁷⁰ <https://www.leader.ir/fa/content/26104>

⁵⁷¹ <https://www.leader.ir/fa/content/26104>

⁵⁷² <https://www.leader.ir/fa/content/26104>

⁵⁷³ <https://www.leader.ir/fa/content/26167>

۱۵. پیدا کردن پرنده زینتی

گرفتن پرنده زینتی پیدا شده (مثل طوطی و قناری) در صورتی که احتمال پیدا کردن صاحب آن نباشد، چه حکمی دارد؟

جواب: اگر پرنده در شهر یا روستا پیدا شود و دارای نشانه ای باشد که معلوم است مالک دارد، جایز نیست آن را بگیرد و اگر بگیرد، باید هزینه حفظ آن را از مال خودش بدهد و برای یافتن مالک آن تحقیق کند و اگر از یافتن مالک حیوان ناامید شد، خود حیوان یا قیمت آن را از طرف صاحبش صدقه بدهد.

(استفتاء جدید بتاريخ بهمن ۱۴۰۱ هـ.ش) 574

۱۶. دیه آسیب زدن در ورزش

در بازی هایی مثل فوتبال، برخورد بازیکنان به یکدیگر تقریباً اجتناب ناپذیر است و در بسیاری از این برخوردهای ناخواسته، به بدن دیگری آسیب هایی مانند قرمز یا کبود شدن و حتی بدتر از اینها وارد می شود؛ وقتی بازیکنان خود با دانستن این مسئله، به بازی تن می دهند، آیا باز هم در صورت آسیب دیدن، دیه بر عهده دیگری است؟

جواب: در موارد طبیعی و در حد متعارف، دیه ندارد ولی در موارد خطای عمدی، دیه دارد.

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۲ هـ.ش) 575

۱۷. ضمان خسارت به اموال مسجد

گاهی اوقات در مسجد، مهر از دستمان می افتد و می شکنند یا هنگام شستشوی وسائلی مانند ظروف، خسارتی به آن وارد می شود؛ آیا در این صورت ضامن هستیم؟
جواب: اگر در حفظ آن کوتاهی نکرده باشید، ضامن نیستید.

(استفتاء جدید بتاريخ فروردین ۱۴۰۲ هـ.ش) 576

۱۸. مراجعه به فالگیر برای ازدواج

آیا مراجعه به دعا نویس، رمال و فالگیر برای ازدواج جایز است؟

جواب: رمالی و فالگیری اعتبار ندارد؛ اما دعا نویسی اگر بر مبنای دعاهای وارد شده از معصومان (علیهم السلام) باشد، اشکال ندارد.

(استفتاء جدید بتاريخ اردیبهشت ۱۴۰۲ هـ.ش) 577

574 <https://www.leader.ir/fa/content/26262>

575 <https://www.leader.ir/fa/content/26377>

576 <https://www.leader.ir/fa/content/26377>

577 <https://www.leader.ir/fa/content/26436>

۱۹. وسائل جا مانده از میهمان

میهمان، وسیله‌ای در خانه ما جا گذاشت و با اینکه قرار شد بیاید و آن را ببرد ولی مدت‌ها گذشت و نیامد، الآن هم هیچ دسترسی به او نیست، در حال حاضر چه تکلیفی داریم؟
جواب: اگر از دسترسی به مالک آن مأیوس هستید، می‌توانید خود مال یا پول آن را از طرف مالک به فقیر صدقه دهید.

(استفتاء جدید بتاریخ مرداد ۱۴۰۲ ه.ش) 578

۲۰. حجت شرعی نبودن خواب

بعضی از سخنرانان و مداحان در مراسم روضه و سخنرانی، خواب‌های مختلفی درباره کرامات و عنایات اهل بیت (علیهم السلام) نقل می‌کنند، آیا بیان آنها و اعتماد بر این خواب‌ها جایز است؟
جواب: بیان آنها فی نفسه اشکال ندارد ولی به طور کلی خواب‌ها حجیت شرعی نداشته تکلیف‌آور نیستند و شایسته است که معارف دینی با استناد به آیات و روایات معتبر و عقل بیان شود.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۲ ه.ش) 579

۲۱. هزینه مترتب بر مال پیدا شده یا مجهول المالک

آیا هزینه‌های احتمالی یافتن مالک و تحویل دادن مال پیدا شده یا مجهول المالک (مانند هزینه اعلان، نقل و انتقال برای فروش و تحویل به فقیر) را می‌توان از قیمت مال برداشت؟
جواب: اگر شرعاً مجاز بوده که مال را بردارد (مانند مالی که مالک نزد شخص جا گذاشته است)، می‌تواند هزینه‌ها را از قیمت آن کسر کند، در غیر این صورت جایز نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۲ ه.ش) 580

۲۲. وطن اتخاذه

پس از ازدواج، ترک وطن کردم اما الان چند سالی است که در وطن قبلی خانه خریدیم و تعطیلات از محل سکونت به آنجا می‌رویم، اگر بخواهم دوباره وطن قرار دهم شرطش چیست؟
جواب: اگر قصد کنید برای همیشه یا سالیان طولانی مقداری از سال را در آنجا زندگی کنید، به طوری که عرفاً گفته شود شما در طول هر سال در دو محل زندگی می‌کنید، آنجا وطن شما محسوب می‌شود.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۲ ه.ش) 581

578 <https://www.leader.ir/fa/content/26606>

579 <https://www.leader.ir/fa/content/26680>

580 <https://www.leader.ir/fa/content/26791>

581 <https://www.leader.ir/fa/content/26867>

۲۳. به کار بردن لفظ رکبک

دشنام و فحش چیست و چه حکمی دارد؟

جواب: اگر مسلمانی را به عمل یا صفتی زشت بنامند؛ مثلاً به او بخیل یا گدازاده بگویند، یا کور یا به نام حیوانی، صدا کنند، چنانچه این تعبیرات در عرف، شتم و تحقیر محسوب شود، دشنام و حرام می‌باشد.

(استفتاء جدید بتاریخ اردیبهشت ۱۴۰۳ هـ.ش) 582

۲۴. رعایت نکردن نوبت

آیا رعایت نکردن نوبت و حق تقدم دیگران در صف نانوائی یا معاینه پزشکی و امثال آن، حرام است؟
جواب: اگر ظلم در حق دیگران محسوب شود، حرام است.

(استفتاء جدید بتاریخ تیر ۱۴۰۳ هـ.ش) 583

۲۵. ذکر عیب مردد میان چند نفر

اگر عیب شخصی گفته شود که مخاطب دقیقاً نمی‌داند چه کسی مقصود است؛ آیا غیبت محسوب می‌شود؟

جواب: کسی که عیب او گفته می‌شود اگر برای مخاطب به کلی ناشناس و مجهول باشد، این عیب گویی، غیبت محسوب نمی‌شود ولی اگر مردد میان چند نفر محدود باشد، بنابر احتیاط واجب باید اجتناب گردد.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۳ هـ.ش) 584

۲۶. دیه حوادث ورزشی در افراد غیر بالغ

درباره بازی‌هایی مانند فوتبال که غالباً بر اثر برخورد ناخواسته بازیکنان به یکدیگر، به بدن آنها آسیب‌هایی وارد می‌شود، فرموده‌اید: در موارد طبیعی و در حد متعارف، دیه ندارد لیکن در موارد خطای عمدی، دیه دارد؛ آیا این حکم شامل بچه‌های نابالغ هم می‌شود؟
جواب: احتیاط در این است که اولیای آنها با یکدیگر مصالحه کنند.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۳ هـ.ش) 585

۲۷. توصیه ای برای برآورده شدن حاجات

برای برآورده شدن حوائج مهم چه عملی را سفارش می‌فرمایید؟

582 <https://www.leader.ir/fa/content/27189>

583 <https://www.leader.ir/fa/content/27380>

584 <https://www.leader.ir/fa/content/27703>

585 <https://www.leader.ir/fa/content/27793>

جواب: توصیه می‌شود به خواندن نماز جناب جعفر طیار (علیه‌السلام) که سندی معتبر دارد و مجرب است و همچنین خواندن نماز امام زمان (علیه‌الصلاه و السلام) با کیفیتی که در مفاتیح الجنان محدث قمی (رحمه الله) در بخش نمازهای ائمه معصومین (علیهم‌السلام) آمده است.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۳ هـ.ش) 586

۲۸. اموال پیدا شده

اگر چیزی را که پیدا کردم، قیمت آن کمتر از دو و نیم گرم نقره باشد (چه نشانه داشته باشد یا نداشته باشد)؛ می‌توانم برای خودم بردارم؟

جواب: اگر صاحب آن معلوم نباشد، می‌توانید برای خود بردارید.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۴ هـ.ش) 587

۲۹. غذا خوردن در خانه صاحبان عزا

در شهر ما رسم است که صاحب عزا مردم را برای مجلس فاتحه و صرف غذا دعوت می‌کند؛ آیا این رسم، شرعی است یا خلاف شرع محسوب می‌شود؟

جواب: اگر بار عایت مسائل شرعی (مثل رعایت حق ورثه نابالغ) باشد، خلاف شرع محسوب نمی‌شود؛ البته غذا خوردن نزد صاحبان عزا و در منزلشان مکروه است و مستحب است تا سه روز برای آنان غذا فرستاده شود.

(استفتاء جدید بتاریخ خرداد ۱۴۰۴ هـ.ش) 588

۳۰. سینه زنی شور

هنگام سینه زنی در بعضی هیئت‌های عزاداری اهل بیت و امام حسین (علیهم‌السلام) مخصوصاً موقع مداحی شور، برخی افراد در حالتی مثل پایکوبی عزاداری می‌کنند، آیا سینه زدن یا عزاداری برای اهل بیت (علیهم‌السلام) در این هیئت‌ها جایز است؟

جواب: شایسته است مؤمنان از هر کاری که مناسب با مجالس عزاداری حضرت سیدالشهداء و اهل بیت (علیهم‌السلام) نمی‌باشد، خودداری کنند و حرکات مذکور هم اگر موجب و هن مراسم عزاداری نشود، اشکال نداشته و سینه زدن در این هیئات هم به نحو متعارف اشکالی ندارد.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۴ هـ.ش) 589

586 <https://www.leader.ir/fa/content/27912>

587 <https://www.leader.ir/fa/content/28217>

588 <https://www.leader.ir/fa/content/28217>

589 <https://www.leader.ir/fa/content/28344>

۳۱. لطمه زنی در عزاداری

آیا لطمه زنی در عزاداری امام حسین (علیه السلام) جایز است؟

جواب: لطمه زدن در عزاداری اگر ضرر قابل توجهی برای بدن داشته باشد و یا موجب وهن مذهب یا مراسم عزاداری معصومین (علیهم السلام) گردد، جایز نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۴ هـ.ش) 590

۳۲. شیوه عزاداری

مجالس عزاداری اهل بیت (علیهم السلام) باید چگونه باشد؟

جواب: نحوه عزاداری در زمان‌ها و مکان‌های مختلف با در نظر گرفتن عرف تعیین می‌شود؛ مناسب است که عزاداری ائمه معصومین مخصوصا سالار شهیدان (علیهم السلام) هرچه گرم‌تر و پرشور‌تر و به شیوه سنتی و با مضامین روشن‌گر و معرفت‌زا انجام گیرد.

(استفتاء جدید بتاریخ شهریور ۱۴۰۴ هـ.ش) 591

۳۳. تکیه به ماشین دیگران بدون اجازه

آیا تکیه دادن به ماشین یا دیوار خانه دیگران بدون داشتن اجازه از مالک آن (در صورتی که خسارتی وارد نشود)، جایز است؟

جواب: جایز است مگر در صورتی که بداند مالک آن راضی نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۴ هـ.ش) 592

۳۴. پول و اقلام اضافه آمده از اطعام عید غدیر

مبالغ و اقلامی مانند گوشت، برنج و... از مردم برای اطعام عید غدیر جمع آوری شده ولی مقداری از آنها هزینه و مصرف نشده است و نیز به صاحبان پول و اقلام دسترسی نبوده و یقین به رضایت صاحبان آنها هم وجود ندارد تا در مراسمات دیگر مانند ایام محرم هزینه شود؛ با توجه به این توضیحات، تکلیف افرادی که این پول‌ها و اقلام را جمع آوری کرده اند چیست؟

جواب: اجناسی که قابلیت ماندگاری دارند، برای مصرف در عید غدیر سال آینده در مکان مناسبی نگه داری شوند و اقلامی که قابلیت نگهداری ندارند، تبدیل به وجه نقد شده و به همراه دیگر وجوه نقدی در حساب مناسبی جهت حفظ ارزش پول تا عید غدیر سال آینده سپرده گذاری شود.

(استفتاء جدید بتاریخ آبان ۱۴۰۴ هـ.ش) 593

590 <https://www.leader.ir/fa/content/28344>

591 <https://www.leader.ir/fa/content/28344>

592 <https://www.leader.ir/fa/content/28401>

593 <https://www.leader.ir/fa/content/28401>

۳۵. روش رد مظالم

شخصی سال ها قبل، اموال مردم را برداشته و به قیمتی پایین می فروخته است و اکنون نمی تواند صاحبانش را پیدا کند؛ آیا به قیمت آن زمان، رد مظالم بپردازد یا به قیمت امروز؟

جواب: اموال مثلی (مانند برنج و حبوبات)، به قیمت روز و اموال قیمی مثل موبایل، به قیمت روزی که فروخته با کاهش ارزش آن، محاسبه شده و پرداخت شود؛ لازم به ذکر است که ملاک برای قیمت گذاری، قیمت متعارف است نه قیمتی که در اثر دزدی بودن به ارزش کمتری فروخته است.

(استفتاء جدید بتاریخ آذر ۱۴۰۴ هـ.ش)⁵⁹⁴

۳۶. دیه در آسیب های ورزشی

آیا در ورزش های رزمی، کشتی، فوتبال و مانند آن که احتمال مصدومیت وجود دارد؛ ایجاد جراحات، آسیب یا کبودی موجب دیه می گردد؟

پاسخ: در انواع ورزش ها با توجه به اینکه ورزشکاران با آگاهی و توافق بر پیامدهای عادی و طبیعی آنها در مسابقات شرکت می کنند، در حدی که اقتضای طبیعت این ورزشهاست دیه ندارد و در همان فرض مذکور تفاوتی بین خطای عمدی و غیر عمدی نیست.

(استفتاء جدید بتاریخ دی ۱۴۰۴ هـ.ش)⁵⁹⁵

۳۷. ضمان کودک

اگر بچه ای نابالغ ضربه ای جزئی (در حد سرخ شدن بدن) به بچه دیگر وارد کند؛ آیا ولی کودک، ضامن است یا خیر؟

جواب: در فرض سؤال ضمان بر عهده خود کودک است که باید پس از بلوغ آن را بپردازد؛ البته ولی کودک می تواند از مال خود یا از مال کودک (در صورتی که مال داشته باشد) خسارت را جبران کند.

(استفتاء جدید بتاریخ بهمن ۱۴۰۴ هـ.ش)⁵⁹⁶

۳۸. اموال بجا مانده از دیگری

در سفر اربعین کوله پشتی من با کوله پشتی مسافر دیگری عوض شده و مال او جا مانده است، اکنون نسبت به کیف و وسایل او چه وظیفه ای دارم؟

جواب: اگر می دانید که کوله پشتی جا مانده، متعلق به همان کسی است که کوله پشتی شما را برده است و ارزش کوله پشتی اش به همراه وسایل داخل آن، کمتر از کوله پشتی شما و وسایل داخل آن است، می توانید از آنها استفاده کنید و اگر ارزش آن بیشتر باشد، مقدار اضافه را از طرف مالک، به فقیر صدقه بدهید.

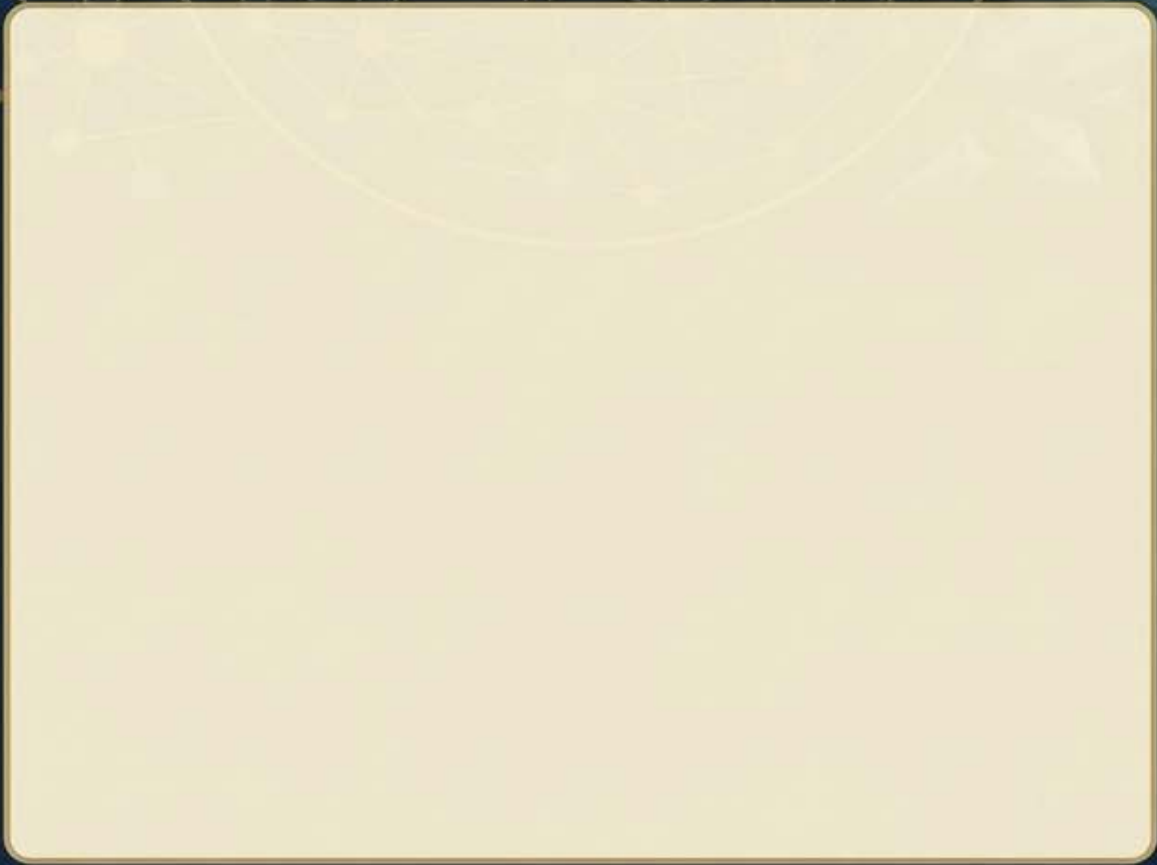
⁵⁹⁴ <https://www.leader.ir/fa/content/28433>

⁵⁹⁵ <https://www.leader.ir/fa/content/28466>

⁵⁹⁶ <https://www.leader.ir/fa/content/28511>

(استفتاء جديد بتاريخ بهمن ۱۴۰۴ هـ.ش)⁵⁹⁷

⁵⁹⁷ <https://www.leader.ir/fa/content/28511>

منبع: leader.ir | khamenei-online

